

850

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

(Yüksek Lisans Tezi)

'AMME CÜZ'Ü TEFSİRİ

—MUSTAFA BİN MUHAMMED—
(Varak no : 111b - 121a/143a - 154b)

Tezi Yöneten :
Doç. Dr. Nuri YÜCE

Özcan TABAKLAR
315

T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI
Edebiyat Bilimleri Enstitüsü

İSTANBUL — 1987

ÖNSÖZ

Bilindiği gibi, nazari olarak Miladın ilk asırlarında başladığı kabul edilerek 12-13. asra kadar devam eden devre, Türk yazı dilinin ilk devresini teşkil eder. Eski Türkçe diye adlandırılan bu devre bütün Türklerin aynı yazı dilini kullandığı müşterek bir yazı dili devresidir. 12. ve 13. asırdan sonra Batı Türkçesi ve Kuzey-doğu Türkçesi olmak üzere iki yazı dilinin geliştiği görülür. Bunlardan Kuzey-doğu Türkçesi 13. ve 14. asırlarda bir müddet Eski Türkçenin tabii bir devamı olarak, geçiş devresi vazifesi görmüş, 15. asırdan sonra Kuzey Türkçesi ve Doğu Türkçesi olmak üzere iki yeni yazı diline ayrılmıştır. Batı Türkçesi ise 12. asrın sonlarıyla 13. asrın ilk yarısında başlayan ve esasını Oğuz şivesi teşkil eden yazı dili devresidir. Batı Türkçesi kendi içinde üç devreye ayrılır:

- 1- Eski Anadolu Türkçesi
- 2- Osmanlıca
- 3- Türkiye Türkçesi

Uzerinde çalışma yapılan metin başlıca iki bölümde incelenmeye çalışılmıştır. İlk bölümde metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Bu transkripsiyon çalışmasında metindeki kelimelerin yazılış şekilleri aynen alınmış sadece -ub/-üb gerundium eki -up/-üp şeklinde yazılmıştır. Âyet ve hadisler, metinde olduğu gibi Arap harfleriyle verilmiştir. İkinci bölümü meydana getiren indeks ise Kutadgu Bilig indeksinin tek sırası esas alınarak yapılmıştır. İki bölümden meydana gelen bu incelemenin

başına koyulan giriş mahiyetindeki bölümde ise Kur'an-ı Kerim'in Türkçe tercümeleri hakkında kısaca bilgi verilmiş, ayrıca metinde geçen kelimelerin fonetik ve morfolojik hususiyetleri kısaca incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmayı yaparken karşılaştığım müşkillerin hallinde bana yardımcı olan tez hocam sayın Doç. Dr. Nuri Yüce'ye ayrıca her zaman bilgilerine baş vurduğum bölüm hocalarıma teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Özcan Tabaklar

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- Reşit Rahmeti Arat, Kutadgu Bilig(indeks) III, İstanbul 1979.
- Ahmed Caferoğlu, Türk Dili Tarihi, İstanbul 1984, cilt II.
- Janos Eckmann, Doğu Türkçesi'nde bir Kur'an çevirisi. Rylands nüshası, TDAY Belleten 1967, s.81-69.
- Kemal Eraslan, Türkçe'de İsim-fiiller, İstanbul 1980
- Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, İstanbul, 1983.
- Muharrem Ergin, Kadı Burhaneddin Divanı üzerinde bir gramer denemesi, TDED IV, s.287,327.
- Necmeddin Hacıeminoğlu, Türk dilinde edatlar, İstanbul 1971, 1.baskı.
- Muhammed Hamidullah, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe yazma tercümeleri, Türkiyat, c.14, s.65-80.
- Abdülkadir İnan, Kur'an'ın Eski Türkçe ve Oğuz-Osmanlıca çevirileri üzerine notlar, TDAY Belleten, Ankara 1952, s.6,7,9.
- İsmail Hakkı İzmirli, Ma'ani-i Kur'an, İstanbul 1977.
- M.Fuad Köprülü, Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1981.
- Haluk Nurbaki, Amme cüz'ü yorumu, c.1-2, İstanbul 1986.

- Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, İstanbul 1978.
- F.Kadri Timurtaş, Osmanlıca Grameri, İstanbul 1964
- F.Kadri Timurtaş, Eski Türkiye Türkçesi, XV. Yüzyıl.
Gramer-metin-sözlük, İstanbul 1977.
- Ahmed Topaloğlu, XV. Yüzyıl başlarında yapılmış Kur'-
an Tercümesi, İstanbul 1976, c.I-II
(sözlük)
- Abdullah Yeğın, İslâmi, ilmî, edebî, felsefî yeni
lugat, 1973, II.Baskı.
- Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara 1983.

18 ref.

KUR'AN-I KERİM'İN TÜRKÇE TERCÜMELERİ

Kur'an-ı Kerim ilk defa Samanoğullarından Mansur bin Nuh (M.961-976) zamanında, Taberî tefsiriyle beraber Farsça'ya çevrilmiştir. Bu tercüme-yi yapan bilginler heyeti içinde Horosanlı ve Maveraünnehirli Türk alimlerinin de bulunduğu bilinmektedir. Z.Velidi Togan, bu Türk âlimlerinin Farsça'ya yapılan tercüme-yeye dayanarak, Kur'an'ın ilk Türkçe tercümesini yapmış olmaları ihtimalini belirtir.⁽¹⁾ Fuat Köprülü ve ona dayanan Abdülkadir İnan ise, ilk Türkçe tercümenin Karahanlıların M.950 senesinde, toplu halde müslüman olmalarından yaklaşık yüz yıl sonra yapıldığı kanaatinde-dirler.⁽²⁾ Ancak ileri sürülen bu görüşlerin kesin olarak ispatını sağlayacak yazma nüsha mevcut değildir. Bugün mevcut olan, Doğu Türkçesiyle yazılmış Kur'an tercümelerinin, daha eski bir Türkçe nüshadan istinsah edildiği zannedilmektedir. Doğu Türkçesiyle yazılmış olan Kur'an tercümelerinden bugün bilinenleri yedi nüshadır.

1-Zeki velidi Togan'ın Türkistan'da bulduğu ve bu gün Leningrad Asya Müzesi kitaplığında "Cod.Mus. As. 322 co Walidov 1914 no:2475" remziyle kayıtlı olan anonim nüsha. Yazmanın istinsah yeri ve tarihi bilinmemektedir. A.İnan, Kıpçak ve Oğuz unsur-

1- Zeki Velidi Togan, Londra ve Tarhandaki İslami yazmaların bazılarına dair, İslami Tetkikler Enstitüsü Dergisi 111, 1959-1960, s.135-138

2- Fuat Köprülü, Türk Edebiyatı Tarihi, 1926, s.190-193

Abdülkadir İnan, Eski Türkçe 3 Kur'an Tercümesi, Türk Dili, Ankara, 1952, sayı 6, s.324

ların çokluğu sebebiyle bu nüshanın Harezmi'de Zemahşeri mektebi mensubu bir zat tarafından yazıldığını tahmin etmektedir.⁽³⁾ J.Eckman ise, eserin 15. asırdan sonra yazılmış olduğunu ileri sürmektedir.⁽⁴⁾ Bu nüsha eksik olup 147 varaktan ibarettir.

2- T.İ.E.M.73 numaralı nüsha. Şiraz'da İlhanlı hükümdarı Ebu Sa'îd zamanında, Muhammed bin El-Hac Devletşah es-Şirazi tarafından istinsah edilmiştir. İstinsah tarihi H.734'dür. Her biri dokuz satır olan 902 sayfadan müteşekkil bu nüsha için Eckman " Bütün ve güzel bir yazma olup, dili orta Asya İslam edebi dilini aksettirmektedir." demektedir.⁽⁵⁾

3- Millet kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa, 951 numarada kayıtlı nüsha. H.764'de istinsah edilmiştir. Müstensahi ve istinsah yeri belli değildir. 588 varaktan meydana gelen bu nüsha Eckman'a göre 14. asrın edebi dili olan Harezmi Türkçesiyle yazılmıştır.⁽⁶⁾

4- Manchester'daki Rylands kitaplığında, Rylands Arapça yazmalar 25-38'de korunan nüsha. 14 ciltten müteşekkil olan bu nüsha 1145 varaktır.

5- Taşkent'teki Özbek ilimleri Akademisi kitaplığında bulunan Farsça ve Doğu Türkçesi tercümeli nüsha. 270 varak olan bu tefsirsiz nüsha A.A Semenov'a göre 13. asır dil hususiyetlerini göstermektedir.⁽⁷⁾

3- Abdülkadir İnan, Eski Kur'an Tercümelerinin Dili Meselesi, Türk Dili, c.1, sayı 77, s. 394-398

4- Janos Eckman, Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümelei, TDİD, c. XXI, sayfa 15-24

5- Aynı adlı makale

6- * * *

6- İstanbul Topkapı Sarayı kitaplığı, III.Ahmet kısmı no:16' da korunan nüsha. Her biri 308 varak olan iki ciltten meydana gelir. Bir sayfada 27 satır vardır.İstinsah tarihi M.1543/1544'dür. Eckman, bu eserin muhtemelen Şeybani hanedanından Köçkünçi Han veya Ubaydullah Han devrinde meydana getirildiğini belirtir⁽⁸⁾.

7- Konya Mevlana Müzesi kitaplığı no: 6624/921'de muhafaza edilen nüsha. 1304 sahifesi olup,her sahifesinde 27 satır bulunmaktadır. İstinsah yeri ve müstensihi bilinmemektedir. İstinsah tarihi 11 Haziran 1544'dür.

Kur'an-ı Kerim'in Anadolu Türkçesine tercümelemleri, Selçukluların yıkılışından sonra kurulan beylikler devrinde başlamıştır. Ancak bu sahada yapılan ilk tercümelemler satır-arası tercümeden ziyade tefsirli tercüme olup, umumiyetle kısa sure tefsirleridir. Yasin tefsiri, Tebareke tefsiri gibi. Bu kısa sure tefsirlerinin istinsah tarihi bakımından bilinen eskisi, Burdur kitaplığında bulunan 1234 numaralı nüshadır. İstinsah tarihi H.826/M.1422'dir.⁽⁹⁾

Anadolu'da Türkçe büyük tercüme ve tefsir faaliyeti ise, XV. asrın sonlarında başlamış ve iki koldan ilerlemiştir.

1- Kur'an'ın uzun tefsirlerle Türkçeye çevrilmesi: Bu tefsirlerin çoğu, Ebu'l-Leyl es-Semerkindi tefsirinin aynen tercümesidir. Bu tür tercümelemlerde bütün bir ayetin uzun cümlelerle

7- Janos Eckman, Kur'an'ın Doğu Türçesine Tercümelemleri, TDED, c.XXI, sayfa 15-24

8- Aynı adlı makale

9- Ahmet Ateş, Burdur-Antalya ve havalisi kütüphanelerinde bulunan Türkçe, Arapça ve Farsça bazı mühim eserler, TDED 1948, c.11, sayı 3-4, sahife 172

açıklanması esas alınmıştır. Semerkandi tefsirinin tercüme edenlerden bu gün bilinenler, İbn Arabşah (Ö.854/1450) ile Musa-el-İzniki (Ö.833/1430) dir. Ayrıca müellifi meçhul Cevahirü'l-Asdaf tefsiri vardır. Bu eser üzerinde incelemeler yapan Prof. Zajockowski, tefsirin 1404 yılında yazıldığını belirtmiştir.

2- Kur'an'ın satır-arası tercümeleeri: Bunlar Arapça kelimeyi Türçe tek kelime ile karşılayan tercümeleerdir. Bazen yapılan kısa açıklamalar, tercümeden ayrı tutularak sayfa kenarlarına yazılmaktadır. Bu tür tercümeleerin nüshası pek çoktur. Bu gün bilinen en eski istinsah tarihli olanı H.827/M.1424 de yazılan T.İ.E.M. no:40'da kayıtlı nüshadır.

Anadolu sahasında yazılan bu tercüme ve tefsirlerin Orta Asya menseli Kur'an tercümeleeriyle bağlantılı olup olmadığı, henüz araştırılıp kesin bir çözüme ulaştırılmamıştır. Ancak satır-arası Kur'an tercümeleerinin Orta Asya'dan gelen bir gelenek olduğu düşünülebilir. Moğollardan kaçan Horosanlı ve Harezmlî alimlerin bu tercüme şeklini de beraberlerinde getirmiş olmaları muhtemeldir. Bu tür tercümeleerin ayrıca medrese talebelerine Kur'an Lugatini öğretme gayesine yönelik olduğu da düşünülebilir. Tefsirli tercümeleerin çoğu yukarıda da işaret edildiği gibi Ebu'l Leys-Semerkandi tefsirinin aynen tercümesidir. Tefsir ilminde büyük bir şöhreti olmayan bu zata bu kadar itibar edilmesinin sebebi onun Semerkant'ta yaşamış olup, Türkler tarafından tanınmış olmasından dolayı olmalıdır ki bu da Anadolu Türkçesiyle yapılan tercümeleerin, Orta Asya menseli tercümeleerle bağlantısını ortaya koymaktadır.

Bilindiği gibi beylikler devri Anadolu'nun en sıkıntılı devridir. Selçuklular'ın yıkılışından sonra İlhanlılar'ın da nüfusu kalmayınca Anadolu'da bir çok yerli beylik türemiştir. Bu devirde ülke tam bir çöküntü içinde kalmış, milletin maddi huzuru tamamıyla kaybolmuştu. Halk içinde bulunduğu bu huzursuzluktan kurtulmak için manevi bir kuvvete ihtiyaç duyuyordu. Bir çok tarikatların ve tasavvufufla ilgili fikirlerin o devirde halk arasında çok rağbet bulmasının en önemli sebebi, bu kargaşa ve istikrarsız hava idi. Milletin bütünlüğünü sağlamak ve onlara aradıkları manevi huzuru verebilmek gayesiyle o devir Bey ve Şehzadeleri, İslam'ın mukaddes kitabı Kur'an-ı Kerim'i Türkçeye tercüme ve tefsir edenlere büyük teveccüh gösteriyorlardı. Kütüphanelerde bu istekler doğrultusunda yazılmış çok sayıda Kur'an tercüme ve tefsiri mevcuttur. Halkın anlayabileceği bir dille yazılmış olan bu tercüme ve tefsirlerin o devirde Türk dilinin içinde bulunduğu inkişafı göstermesi bakımından da ayrı bir ehemmiyeti bulunmaktadır.

AMME CÜZÜ TEFSİRİ VE MÜELLİFİ

A- AMME CÜZÜ TEFSİRİ

Üzerinde inceleme yapılan metnin içinde bulunduğu yazma, İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü kitaplığında 3779 numara ile kayıtlıdır. I92 Varaktan meydana gelen bu yazma içinde iki adet Yasin suresi tefsiriyle beraber Tebareke cüzü tefsiri ve Amme cüzü tefsiri bulunmaktadır. İncelemesi yapılan bölüm ise IIIb-I92b varakları arasında bulunan Amme cüzü tefsirinin IIIb-I2Ia ile I43a-I54b varaklarını ihtiva etmektedir. Sırasıyla

Nebe', Naziat , 'Abese , Tekvir , Leyl , Duha , İnşirah , Tin 'Alak , Kadir , Beyyine surelerini içine almaktadır. Metnin varak ölçüsü 17x12, yazı ölçüsü 14x9 cm. dir. Her sayfada 13 satırvardır. Ayetler kırmızı mürekkeple yazılmış olup, baş ve son kısımlarına ﴿ ve ﴿ işaretleri konmuştur. Bu suretle ayetlerin tefsirden kolayca ayrılması sağlanmıştır.

Müellif eserinin başına koyduğu mukaddimesinde bu tefsiri yazış sebebini ve kime takdim ettiğini şu şekilde açıklar:
" Begler fahri ve melikler serveri Hüdavendigarzade-i 'azam sahibü's-seyfi ve'l-kalem maliki'r-rikabü'l-ümem, menba'il cudi ve'l-kerem el müşarünileyh bi'l-fezaili'r-ruhaniyyeti ve'l-hasa-yili'l-melekiyyeti ... İshak Beg bin Murad Arslan el-mahsus bi-inayeti'r-rahman ebedallahu devlete huma bu za'if duacısından Tebareke tefsirini Türkice kılmak diledi ki bir nice kişilerün zihnine müstakim ola." Bundan da anlaşılacağı gibitefsir İnanoğullarından İshak Beg bin Murad Arslan'a takdim edilmiştir. Eserin yazılış yeri ve tarihini belirten bir kayıt yoktur. Ancak İshak Bey bin Murad Arslan'ın Denizli havalisinde hüküm süren İnanoğullarından olduğu ve H.763/M.1362 tarihli sikkesinin bulunduğu bilinmektedir. Müellif eserini İshak Bey bin Murad Arslan'ın beyliği esnasında, Denizli veya çevre illerden birinde vücuda getirmiş olmalıdır.

B- MÜELLİFİ

İncelemesi yapılan ait olduğu eserin kimin tarafından yazıldığı belirtilmemiştir. Ancak bu tefsirin Mustafa bin Muhammed tarafından vücuda getirildiği fikri hakimdir. XIV. Asrın ikinci yarısında yaşadığı zannedilen Mustafa bin Muhammed'in, gerek

Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'ya sunmuş olduğu Mülk tefsiri gerekse İshak Bey bin Murad Arslan için yazmış olduğu Tebareke tefsiri, üslup bakımından incelenen metne benzemektedir. Bunun yanısıra Mustafa bin Muhammed'in İnançoğullarının hüküm sürdüğü bölgede bulunup, bazı kişilere, yazmış olduğu sure tefsirlerini takdim ettiği bilinmektedir. Bu sebebler, incelenen metnin Mustafa bin Muhammed tarafından yazıldığı kanaatini kuvvetlendirmektedir.

MUSTAFA BİN MUHAMMED ANKARAVİ

Hayatı hakkında maalesef yeterli bir bilgi yoktur. Bursalı Mehmed Tahir onun hakkında şu bilgiyi vermektedir: "Mustafa Bin Muhammed Ulema-yı Osmaniyenin kudemasından bir zattır. Şehzade Süleyman Paşa namına bir cild-i kebir üzere Türkçe yazdığı mukaddimesinde münderic olan sure-i Mülk tefsiri tarih-i lisan-ı Osmani noktasından haiz-i ehemmiyettir. Bir de mev'ize, fazail-i guhur-i selase mucizat-ı fazilet-i salavat ve hikayet-i latife ani'l eslaf'dan bahs Türkçe Hulvu'n- Nasihin isminde diğer bir eseri daha vardır."⁽¹⁰⁾ Fuad Köprülü de "Mustafa bin Muhammed Orhan'ın şehzadesi Süleyman Paşa namına bir suretü'l Mülk tefsiri yazmıştır."⁽¹¹⁾ demektedir. İsmail H. Uzunçarşılı ise "Ankaralı Mustafa bin Muhammed tarafından Orhan Gazi oğlu Süleyman Paşa adına kaleme alınan Mülk suresi tefsiri Osmanlılarda yazılan ilk eserler arasındadır."⁽¹²⁾ demekle yetinmektedir.

10- Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, c.II, s.13 .

11- M. Fuad Köprülü, Türk Edebiyatı Tarihi, s.341 .

12- İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, c.I, s.281

Mustafa bin Muhammed'in hangi tarihte ve nerede yaşadığı hakkında da elde bulunan mevcut bilgiler yeterli değildir. Yazmış olduğu sure tefsirlerini Şehzade Süleyman Paşa (Ö.I357) ve İshak Bey bin Murad Arslan'a sunmuş olması hangi tarihte yaşamış olduğu konusunda fikir vermektedir. İshak Bey bin Murad Arslan'ın H.763/M.I362 tarihli sikkesi vardır. Onun M.I368'den sonra beyliğini devam ettirmediğini , onun yerine Germiyanoglu Süleyman Şah'ın bey olduğunu, bu zata ait I368 tarihli camiden ve sikkelerinden anlıyoruz. Bundan da anlaşılacağı gibi Müellif incelemesi yapılan metni M. I362-I368 tarihleri arasında yazmış olmalıdır. Özetle belirtilecek olursa Mustafa Bin Muhammed XV. asrın ikinci yarısında yaşamış ve o devirde çok rağbet bulan sure tefsirleriyle uğraşarak bunları bazı şehzade ve beylere takdim etmiştir denilebilir.

Eserleri: Mustafa bin Muhammed Ankaravi'nin bilinen eserleri içinde ilk sırayı kısa sure tefsirleri teşkil etmektedir. Müellifin günümüze ulaşan eserleri şu şekilde sıralanabilir:

1- Suretü'l Yasin tefsiri. İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, 3779 numarada kayıtlı bu yazma El-Hac Bey için yazılmıştır. Yazıldığı yer ve tarihi zikredilmeyen tefsir 29 varaktır.

2- Suretü'l Yasin tefsiri. İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, 3779 numarada kayıtlı bu yazma İshak Bey bin Murad Arslan'a takdim edilmiştir. Yazıldığı yer ve tarihi kayıtlı değildir. Tefsir 31 varaktır.

3- Suretü'l Mülk tefsiri. İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, 3794 numarada kayıtlı bu yazma İshak Bey bin

Murad Arslan'a takdim edilmiştir. Yazıldığı yer ve tarihi belirtilmemiştir. Tefsir 58 varaktır.

4- Suretü'l Mülk tefsiri. Süleymaniye kütüphanesi, M. Hafid Efendi bölümü 479/10 numarada kayıtlı olan bu yazma Orhan Gazi oğlu Şehzade Süleyman Paşa namına yazılmıştır.

5- Tebareke tefsiri. İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü kitaplığı 3779 numarada kayıtlı olan bu yazma İshak Bey bin Murad Arslan namına yazılmıştır. Müellif Tebareke cüzüyle beraber Amme cüzünü de tefsir etmiştir. 132 varaktır.

6- Hulvu'n Nasîhin. Müellifin sure tefsirleri dışında bilinen tek eseridir. müellif eserini yazış sebebini ve konusunu şu şekilde açıklamaktadır: " Allah Te'ala hazretinin mü'min ve muvabhid kulları şöyle ma'lum olsun ki bir Türkice risalet yazmak istedüm ki içinde güzel hadisler ve latif hikayetler ve hub menakıblar ve fezayil-i çehar-ı yar-ı sahabe Rıdvanallahu Te'ala Alâyhim ecmain ve Hazret-i Sultan S.A. Te'ala A.S. ün üzerine salavat-ı şerife virmenün ve mucizatun ve bazı evsafın Receb-i şerifün, Şaban-ı şerifün, Ramazan-ı şerifün bazı eyyamın faziletlerini yazmak diledüm" Eser yirmi üç bölümden teşekkül etmiştir.¹³ Süleymaniye kütüphanesinde 9, Beyazıt kütüphanesinde 1 nüshası bulunmaktadır.

13- Mustafa bin Muhammed Ankaravi, Hulvu'n - Nasihin, Süleymaniye kütüphanesi, İbrahim Efendi böl.,no.418/3

GRAMER

İncelenen metin, gerek fonetik gerekse morfolojik yönden Eski Türkiye Türkçesi devresinin dil hususiyetlerini taşımaktadır. Aşağıda sunulan kısa gramer incelemesinde metindeki kelime ve eklerin yazılış şekilleri hakkında derli toplu bir bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

SES BİLGİSİ -FONETİK-

I- VOKALLER

A- VOKAL DEĞİŞMELERİ

Çeşitli sebeplerle değişikliklere uğramış olan vokallerin metinde geçen kelimelerdeki durumları şöyledir:

e/i meselesi : Bu gün e vokali taşıyan bir çok kelime Arap harfli metinde ile yazılmıştır. Hareke olarak da esire kullanıldığından bunların i olarak okunduğu söylenebilir. Bunların bazılarının kapalı é olarak okunmağa müsait kelimeler olduğunu da unutmamak gerekir.

Örnekler: biş "beş", di- "demek", dir- "dermek", gic "geç" gice "gece", gine "gene", girü "geri", il "el", ir- "ermek", iriş- "erişmek", irişdür- "erişdirmek", irte "erte", it- "etmek", tiz "tez", vir- "vermek", virici "verici", yi- "yemek", yidi "yedi", yil "yel", yimiş "yemiş", yir "yer", yitmiş "yetmiş"

Metinde ünlem edatı olarak hem iy hem de ey kullanılmaktadır.

Bu gün i ile kullanılan bir kaç kelime metinde é ile yazılmıştır. eyü "iyi", gey- "giymek", geyecek "giyecek"

B- VOKAL UYUMU

I- İncelik-kalınlık bakımından vokal uyumu Türkçenin hemen her devrinde olduğu gibi incelenen metnin ait olduğu devirde de umumiyetle korunmuştur.

Aidiyet eki olarak kullanılan ve bu gün sadece ince şekli mevcut olan -ki ekinin vokal uyumuna tabi kalın şekline rastlandığı gibi, ayrıca bu ekin konsonant uyumuna da rastlanmaktadır.

alnında-ğı (152b-9) , soñra-ğı (153a-2)

iken gerundiumunun bu gün olduğu gibi sadece ince şekli kullanılmaktadır.

karnınday-ken (146b-13)

II-Yuvarlaklık-düzlük bakımından vokal uyumu

Eski Türkiye Türkçesinin en önemli hususiyeti düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından ahenksiz olması ve bu devir metinlerinde büyük çapta bir yuvarlaklaşma temayülünün bulunmasıdır.

a- Kelimelerde Yuvarlaklaşma :

I- Eski Türkçede kelime sonunda bulunan ğ/g 'ler Batı Türkçesinde düşerken kendinden önceki vokali yuvarlaklaştırmıştır. Aslında bu hadise düşmekten ziyade bir kaynaşma hadisesidir. Metindeki örnekleri şunlardır :

kamu < kağ (112b-9), kapu < kağı (112b-1)

saru < sarığ (112b-9)

ğ/g seslerinin düşmesine rağmen düz vokal taşıyan kelimeler de vardır. Az sayıdaki bu kelimeler şunlardır :

acı < açığ (146a-10), arı < arığ (118b-6), katı < katığ (113a-4)

2- Yapım eklerinden bazıları Eski Türkçe'de taşıdıkları yuvarlak vokalleri bu metinde de muhafaza etmektedirler. Bu tür kelimelerin bu devirde daima yuvarlak vokalli olduğu görülür.

-uk/-ük eki ile meydana gelen kelimeler: ayruk (116b-4), artuk (120b-13), eksük (120b-13), tanuk (147b-11), yaruk (116b-7), yazuk (113b-10).

-aru/-erü -garu/-gerü eki ile meydana gelen kelimeler: ilerü (113b-7), yukaru (116b-7)

3- Bazı kelimeler de bir sebebe bağlı olmadan yuvarlak vokal taşımaktadırlar. Metindeki örnekleri şunlardır: altun (148a-2), azuğ (148a-3), delü (121a-1), girü (116a-10), kayğu (119b-4), kendü (113b-13), yılduz (120b-2)

Bunun yanısıra metinde geçen bazı kelimeler hem düz hem de yuvarlak vokal ile yazılmıştır. bulıt(119-11)~bulut (112a-6), degil(146a-12)~degül(112b-5), karşı(147b-1)~karşu(144b-6) uyu-(147a-2)~uyu-(154a-3), uykı(147a-9)~uyku(112a-1), yüri-(119b-11) ~yürü-(118b-12)

b- Eklerde Yuvarlaklaşma :

1-Vokali aslında yuvarlak olan ekler:

-up/-üp Gerundium eki: di-yüp (118a/6), esirge-yüp (147b-12) eyit-üp (121a-4)

-dur/-dür Faktitif eki : az-dur-dı (147a-13), bil-dür-dük (113a-1), gez-dür-eler (113a-7)

-ur/-ür Faktitif eki : art-ur-ur (143a-10), ıç-ür-e (111b-2), yat-ur-dı (146a-1)

-gür/-gür Faktitif eki : dir-gür-e (115a-8)

-sun/-sün 3. Şahıs emir eki : kıl-sun (153b-5), gel-sün (116a-7)

-dur/-dür 3. Teklik şahıs bildirme eki : emîn-dür (120b-12), eyle-dür (149a-6), fānî-dür (146a-5)

2-Vokali sonradan yuvarlaklaşan ekler:

-(u)m/-(ü)m, -(u) muz/-(ü) müz 1. Şahıs iyelik ekleri : ferişteler-üm (147b-10), haber-üm (112b-12), 'ilm-üm (116a-1), azug-umuz (148a-3), süfükler-ümüz (115a-1)

Metinde düz vokalli 1. şahıs iyelik ekli kelimelere de rastlanmaktadır. ikrâr-ım (116a-8), kul-ım-ı (151b-12), kavm-im (152a-12), milk-im (144a-1)

-(u)ñ/- (ü)ñ, -(u) ñuz/-(ü) ñüz 2. Şahıs iyelik ekleri : hâcet-üñ (118a-6), qadr-üñ (146b-4), kat-uñ-a (118b-1), ara-ñuz-dan (152a-1), cevâb-uñuz (145a-10)

Metinde düz vokalli olan bir tane 2. çokluk şahıs iyelik ekli kelimeye rastlanmıştır. iş-iñüz (120b-13)

-uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ Genetif eki : 'Arab-uñ (148a-4), Hadîce-nüñ (151a-8), ikisi-nüñ (113a-11), imâmlar-uñ (150b-11)

-lu/-lü, -suz/süz Müsbet ve menfi sıfat yapma ekleri : giz-lü (144b-11), sıfat-lu (112a-13), yazı-lu (118b-5), 'âzâb-suz (113a-4), elif-süz (149a-8), şek-süz (149a-3)

-cuk/-cük İsimden isim yapma eki: nesne-cük (147b-13), oğlan-cuk-unı (146a-8)

-du(m)/-dü(m), -du(k)/-dü(k) Görülen geçmiş zaman 1. şahıs ekleri : kıl-dum (111b-12), mıpla-dum (111b-13), okı-dum (121a-12), akıt-duk (119a-4), bitür-dük (119a-4), dile-dük (121a-10)

-du(ñ)/-dü(ñ), -du(ñuz)/-dü(ñüz) Görülen geçmiş zaman

2. şahıs ekleri : kaç-duñ (152a-13), kıl-duñ (116a-8), sat-duñ (148a-13), dir-düñüz (152a-13), inanmaz-duñuz (114a-3)

-uz/-üz 1. Çokluk şahıs eki : eyleyemez-üz (154a-1)

-a-vuz/-e-vüz İstek çokluk 1. şahıs eki : kıgır-avuz (152a-13), öl-evüz (115a-8)

-vuz/-vüz Şart çokluk 1. şahıs eki : dile-sevüz (119a-1), diler-sevüz (143b-13)

-ur/-ür Geniş zaman eki : al-ur (114b-1), bil-ür (120a-6), eksil-ür (150a-6)

-u/-ü Gerundium eki : ağla-yu (147a-7), ditre-yü (151a-4)

3-Düz vokal taşıyan ekler :

-1/-i Akuzatif eki : kıymuk-ı (144a-4), gözsüz-i (118a-5), şu-yı (116b-12)

Metinde geçen bir kelimedede akuzatif eki yuvarlak vokallidir. Fir'avun-u (115b-8)

-1/-i İyelik eki : gök-i-ne (152b-10), gün-i (112b-7), hükm-i-nden (121a-6)

Metinde geçen iki kelimedede iyelik eki yuvarlak vokallidir. üst-ü-nde (112b-3), gönl-ü-n (147b-13)

-n 1/-n i İyelik ekinden sonra gelen akuzatif eki : ömri-ni (153b-3), Rasûli-ni (144a-6), şûrî-ni (115a-11)

-sı/-si 3. Teklik şahıs iyelik eki : arzu-sı-nda (114b-6), kamu-sı (112b-12), kaygı-sı-nda (120a-1)

-cı/-ci İsimden isim yapma eki : yalan-cı (112b-12), şefâ'at- ci (145a-8)

-lık/-lik İsimden isim yapma eki : hoşnûd-lık (143a-9),
peygamber-lık (148b-3), karañu-lık (120b-6)

Metinde bir kelimedede bu ekin yuvarlak vokal almış
şekline rastlanmaktadır. delü-lük (150a-10)

-sın/-sin,-sız/-siz 2. Şahıs bildirme ekleri : gibi-sin
(146b-3), meşgûl-sın (118b-2), peygamber-sın (151b-4), münkir-siz
(116b-5)

-ıcı/-ici Fiilden isim yapma eki : gel-ici (111b-10),
iste-yici-ler (148a-1), korkud-ıcı-sın (117b-2)

-(ı)n/-(i)n Fiilden fiil yapma eki (dönüşlülük) : Bu ek
umumiyetle düz vokallidir.. Yuvarlak vokal almış şekillerine
de rastlanmaktadır. gör-ün-ür (143a-11), saç-ın-urdu (153a-3),
silk-ün-ür (113b-6), sığ-ın-alar (120a-3)

-(ı)l/-(i)l Pasiflik ve meğhullük eki : Metinde bu ekin
hem yuvarlak hem de düz vokal almış şekilleri vardır.
götür-ül-mişdür (118b-6), sor-ul-a (120a-5), yarat-ıl-madı
(150a-5), yaz-ıl-maz (150a-8)

Bunun yanında bir fiilde iki farklı kullanılış görülür.
kurtıl- (113a-5), kurtul- (143b-1)

-(ı)ş/-(i)ş Müşareket eki : ir-iş-ecek (146a-1)

-dı/-di Görülen geçmiş zaman 3. teklik şahıs eki :
bul-dı (113b-4), buyur-dı (119a-2), dön-di (116a-10)

-miş/-miş Öğrenilen geçmiş zaman eki : getür-miş (150a-12),
getürül-miş-dür (118b-6), okumış (150b-9)

-ğil/-gil 2. Teklik şahıs emir eki : kes-gil (149b-4),
kıl-ğil (115a-1), kork-ğil (115b-11)

-sin/-sin,-süz/-süz Fiil çekiminde 2. şahıs teklik ve çokluk ekleri :dutar-sın (118a-11), görür mi-sin (151b-12), kılur-süz (111b-12), ola-süz (114a-3), yir-süz (119a-5)

-ınca/-ince Gerundium eki : aç-ınca (153b-6), di-yince (113a+10), var-ınca (112b-1)

-mı/-mi Soru eki : degül-mi(150b-4), görür-mi-sin (151b-12), kılmadık-mı (111b-11)

C- VOKAL DÜŞMESİ

Türkçe'de orta heceler vurgusuz olduğundan kelime ortasında vokal düşmesi pek fazla rastlanan bir hadisedir. Bu çalışmanın konusu olan metinde bir çok kelimenin içindeki vokallerin yanısıra i- yardımcı fiilinin i'sinin de çok defa düştüğü görülmektedir. eydür (<eyit-ür ,111b-1), gönlü (<gönül-i 114b-5), emri (<emir-i 112b-4), dilerse (<diler-ise 118b-4), iderdi (<ider-idi 117b-11)

Bunun yanında üzere edatının üzre şekli de kullanılmıştır.

II- KONSONANLAR

A- KONSONANT DEĞİŞMELERİ

Metinde geçen konsonant değişimleri şunlardır :

k/h değişikliği : Türkçe'de kelime başında h olmadığı malumdur. Bu gün h- ile başlayan kelimelerin eski aslı şekilleri k- ile idi. Metinde k- ile geçen ve bu gün h- ile kullanılan bir kelime mevcuttur. kankı " hangi "

Bazı kelimelerde, kelime ortasında ve kelime sonunda k'lar bazen h olarak görülür, ancak bu değişim mutlak değildir. Aynı kelimenin her iki şekline de rastlanır.

yohsul yoksul , aşşam aşşam

Metinde çok sık kullanılan dağı kelimesindeki h da k'dan gelmektedir.

k-/g- değişikliği : Eski Türkçe'deki k-'ler Batı Türkçesinde ekseriya g-'ye dönüşmüştür. Pek çok kezimde ise k- kendini korumuştur.

Metinde geçen ve g- olarak kabul edilen kelimeler şunlardır : geç- , gel- , gerçek , geril- , getür- , gey- , gezdür- , gider- , gir- , git- , gizle- , gök , gögös , gölge , göm- , göñül , gör- , götürül- , göyün+ , göyündür- , göz , güc , gün , gündüz , güneş

Bazı kelimeler ise k- olarak kabul edilmiştir: kendü , kendüzün , kes- , keske , key , kez , kiñ , kişi

ğ/ve g seslerinin gelişmesi :

a- Birden fazla heceli kelimelerin sonunda bulunan -ğ/-g ile eklerin sonundaki -ğ/+g Batı Türkçesinde düşmekte Doğu Türkçesinde ise sadasızlaşıp -k/-k olmaktadır. Eski Türkiye Türkçesinde -ğ/-g düşerken kendinden önceki vokali yuvarlaklaştırır. Vokal ahengi sebebiyle bu yuvarlaklık daha sonraki aşırılarda ortadan kalkar. (Metinde geçen bu ses hadisesiyle ilgili örnekler vokal uyumu bahsinde gösterilmiştir.)

b- Yapım eklerinin ve kelime bünyesindeki hecelerin başındaki -ğ/-g Eski Türkiye Türkçesi devresinden önce düşmüştü. Metinde geçen ve daha önceki devirde -ğ/-g'si düşen kelimelere örnek teşkil eden bir kelime mevcuttur. kulak (< kuğak 118a-11)

c- Çekim eklerinin başındaki ğ/g Batı Türkçesinde düşmüş, Doğu Türkçesinde sadalılaştırmıştır. Aslında ğ/g sesi taşıyan ancak metinde ğ/g'siz şekilleriyle kullanılan ekler şunlardır :

-an/-en < -ğan/-gen Partisip eki : gel-en (151a-11), ol-an (153b-2), uy-an-lar (118a-1)

-ınca/-ince < -gınca/-gince Gerundium eki : aç-ınca (153b-6), di-yince (113a-10), var-ınca (112b-1)

ğ>v değişmesi : Metinde bu değişmeye örnek teşkil edebilecek bir kelime mevcuttur. şovuk < soğuk (112b-8)

b/v değişmesi : Batı Türkçesinin daha ilk zamanlarında itibaren Eski Türkçenin bazı kelimelerindeki b'lerin v'ye dönüştüğü görülür. Bu değişmenin metindeki örnekleri şunlardır: var < bar , vir < bir , viribi < biribi

Ayrıca metinde görülen ev , sev , yavuz , yavlak kelimelerindeki v'ler b'den inkişaf etmiştir. I. Çokluk şahıs eki olan -vuz/-vüz 'ün aslı biz'dir.

t>d değişmesi : Türkçede kelime başındaki t/d meselesi çok karışıktır. Bu gün Türkiye Türkçesi yazı diline esas olan İstanbul ağzı ile Anadolu ağızlarındaki kelime başı t- ve d- 'ler pek çok kelimedede farklı bir durumdadır. Bu metinde bu günkü yazı dilinden farklı olan örnekler şunlardır :

t- ile yazılanlar : tağ "dağ" , tağıl- "dağılmak" , tamar "damar" , tar "dar" , tavar "davar, mal" , toğ- "doğmak" , toksan "doksan" , tokuz "dokuz" , toldur- "doldurmak" , ton "elbise"

d- ile yazılanlar : dāne "tane" , dep- "tepmek" , depelen-

"tepelenmek" , ditire- "titremek" , dut- "tutmak" , dürlü
"türlü" , dütün "duman"

k>ğ değişmesi : Metinde hem k hem de ğ ile yazılan
kelimeler mevcuttur. uçmağ (113a-5)~uçmak (111b-2), yoğ (113a-4)
~yoğ , yoğsul (118b-3)~yoğsul (144b-1)

B- KONSONANT BENZEŞMESİ

Metin içinde geçen kelimelerin almış oldukları eklerdeki
konsonantlar arasında sadalı olup olmama bakımından bir
uyum yoktur. Kökün konsonantı ne olursa olsun bildirme,
lokatif, ablatif, görülen geçmiş zaman, partisip ve faktitif
ekleri daima d ile yazılır.

C- KONSONANT TÜREMESİ

Metinde yardımcı ses olarak n ve y kullanılmıştır.
Bunların dışında konsonant türemesi hadisesine rastlanmaz.

Sadece iki kelimedede konsonant ikizleşmesi hadisesi vardır.
ası (113a-3), issi (120b-9)

D- KONSONANT DÜŞMESİ

Metinde y'si düşmüş bir kelime vardır. ıraq 113b-10
Haploloji için tipik bir örnek bildirme eki olarak
kullanılan ve tur- fiilinden gelen -durur 'da görülür.
Bunun durur şekli yanında -dur şekli de kullanılmaktadır.

ŞEKİL BİLGİSİ -MORFOLOJİ-

I- İSİMLER

Çokluk eki : Çokluk eki -lar/-ler'dir. 'Arab-lar-da 120a-7
āyet-ler-üme 112b-12 , ferište-ler-üm 147b-10

İyelik ekleri : Metinde kullanılan iyelik ekleri şunlardır:

1. Teklik şahıs -(u)m/-(ü)m
2. " " -(u)ñ/- (ü)ñ
3. " " -ı/-i , -sı/-si
1. Çokluk şahıs -(u)muz/-(ü)müz
2. " " -(u)ñuz/- (ü)ñüz
3. " " -ları/-leri

Genetif eki : Genetif eki olarak -uñ/-üñ ve -nuñ/-nüñ kullanılmaktadır. Vokali daima yuvarlaktır. Şahıs zamirlerinin genetif eki almış şekilleri şöyledir: Benüm , senün , esun , bizüm , sizün , anlarun .

Datif eki : Datif eki -a/-e'dir. Eski Türkçenin -ga/-ge ekinden inkişaf etmiştir. acısı-na (146a-9), ağrı-ya (149b-1), altun-a (144a-1).

Akuzatif eki : Bilindiği gibi Eski Türkçede üç türlü akuzatif eki bulunmaktadır. Bu metinde ise bu üç türlü akuzatif ekinden ikisinin kullanıldığı görülmektedir.

1- İsmi yalın haline gelen -ı/-i akuzatif eki eski Türkçedeki -(ı)ğ/-(i)g ekinden inkişaf etmiştir.

2- İyelik ekinden sonra gelen -n akuzatif eki.

Bunların yanısıra 3. şahıs iyelik ekinden sonra -n- yardımcı sesi alan -ı/-i eki de kullanılmaktadır.

Lokatif eki : Türkçenin her devrinde aynı olan -da/-de ekidir. alnın-da-ğı (152b-9), 'Arablar-da (120a-7), arasın-da (113a-7).

Ablatif eki : Metinde ablatif eki olarak sadece -dan/-den kullanılmaktadır. aşşam-dan (154b-9), anasın-dan (119a-11), arañuz-dan (152a-1).

Eşitlik eki : Metinde eşitlik eki -ca/-ce 'dir. kılmış-ca (152b-8), ardın-ca (120b-3).

Yön eki : Metinde -ra/-re ve -aru/-erü olmak üzere iki çeşit yön eki kullanılmıştır. il-erü (113b-7), taş-ra (121a-13), yuk-aru (116b-7).

Instrumental eki : Metinde ile edatının ekleşmesi ile meydana gelen -la/-le eki instrumental eki olarak kullanılmaktadır. Bunun yanında bir kelimedede -n instrumental ekine rastlanır. 'azâblar-la (154a-10), mâliy-la (147b-9), söziy-le (116a-9), gündüz-ün (120b-4).

II- FİLLER

Morfolojik bakımdan metinde kullanılmış olan fiillerin hususiyetleri şu şekilde özetlenebilir:

1- Fiillerin şahıs ekleri bu günkünden farklı bir durum arz etmektedir. Görülen geçmiş zaman ve dilek-şart dışındaki kiplerde kullanılan ve zamirlerden gelişmiş olan eklerde şu değişik şekiller görülür:

1. Teklik şahıs eki : -am/-em
2. " " " : -sin/-sin
3. " " " : (durur,-dur/-dür)
1. Çokluk şahıs eki : -uz/-üz
2. " " " : -sız/-siz
3. " " " : lar/-ler (durur,-dur/-dür)

Sadece bir kelimedede bu gün kullanılan 1. teklik şahıs ekine rastlanmıştır. yürüdür-im (115a-9)

2- Görülen geçmiş zaman ve şartla kullanılan ve iyelik eklerinden gelişen 2. tip şahıs eklerinde bu günkünden değişik bir durum yoktur.

3- Bildirmenin şimdiki zamanında kullanılan 1. ve 2. şahıs ekleri zamirlerden, 3. şahıs eki dur- fiilinden gelişmiştir. Bu ekler fiil çekimindeki 1. tip şahıs ekleriyle aynıdır.

4- Gelecek zaman eki -isar/-iser'dir. Metinde gegen -acak/-ecek eki partisip fonksiyonundadır. gel-iser-ler (112a-13), ol-isar (111b-9), vir-iser-dür (146a-10), iris-ecek (146a-1), kıl-acak (114a-7).

5- Şimdiki zaman istek ekiyle ifade edilmektedir. Bu gün kullanılmakta olan -yor eki metinde kullanılmamıştır.

6+ Geniş zaman ekleri üç çeşittir.

-ur/-ür eki: san-ur-am (153a-5), vir-ür-em (144b-8)

-ar/-er eki: ağ-ar (112a-7); sor-ar-am (112a-9)

-r eki: di-r (147b-4), yi-r-siz (119a-5)

7- Şart eki -sa/-se'dir. Çekiminde 1.çokluk şahıs bu günden değişik olup -vuz/-vüz şahıs ekini alır.

8- İstek eki -a/-e'dir. Çekimi bu güne göre farklıdır. 1. Teklik şahıs -am/-em , 2.çokluk şahıs -sız/-siz şahıs ekleriyle yapılır.

9- Emir kipinin çekimi şöyledir:

1. Teklik şahıs -ayın/-eyin , -ayım/-eyim

2. " " -gil/-gil

3. " " -sun/-sün

1.Çokluk şahıs -alum/-elüm

2. " " -uñ/-üñ

3. " " -sunlar/-sünler

10- Fiillerin birleşik çekimlerinde bu günden farklı bir durum yoktur.

11- -duğ/-dük partisipi daima yuvarlak vokallidir. Düz

vokal almış bir kaç şekline de rastlanır. kıl-dık (149a-7)
kıl-dığ-ı (149a-8).

12- Metinde görülen -madın/-medin gerundiumu bu gün
-madan/-meden şeklindedir. üzül-medin (119a-9).

Bunun yanısıra -ıcağ/-iceğ gerundiumunun bir kaç örneği
vardır. gel-iceğ (121a-9).

M E T İ N

NEBE* SURESİ

I2- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

I3- عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ Bu sûre Mekke'de indi. Âyetleri kırk

111b-1 bir ve kelimeleri yüz seksen ve harfleri IIIb-I

sekiz yüz on altı durur. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasûl

Hâzreti eyitdi: Kankı kişi kim bu 2- bu sûreyi okısa

Hak Te'âlâ aña kıyâmet güninde uçmak şarâbın içüre.

Kavlühü Te'âlâ: عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ 3- Ne şorarlur bu Kureyşler

biribirine عَنِ النَّبِیِّ الْعَظِیْمِ ol ulu haberden? 4- Ol ulu haber

kıyâmet durur. Bir niceler eydür: نَبَأٌ عَظِیْمٌ Bunda

Kur'an'dur. Kaçan sûre gelse, yâ âyet 5- gelse, Kureyş

kâfirleri biribirine şorardı, inkâr yöninden masharalık

iderlerdi. Hak Te'âlâ 6- eyitdi: عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ Ne şorarlur

Kureyş biribirine? عَنِ النَّبِیِّ الْعَظِیْمِ 7- نَبَأٌ

Kur'an durur, Kur'an'ı uğulamak durur Kur'an'ı. الَّذِیْ هُمْ

8- ihtilâf

bildiler. Kimler eyitdi, Tanrı sözidür, ol mü'min

oldı. Kimler eyitdi Muhammed sözidür, 9- ol kâfir

oldı. Mü'minler eydür, kıyâmet olısdur ve Kureyşler
kâfirleri olmaya dirler 10- ihtilâfdur? كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

Hakkâ kim tiz bileler kâfirler kıyâmet ne tiz gelicidür?

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ Bular tamü içinde 'azâb ve bu va'id

durur II- bulara.. كَلَّا سَيَعْلَمُونَ Nişe delil kılmaz-

mız kıyâmet olasına, ya'ni kılmaduk mı size yiri

I2- döşek? Musahhar kıldum üstinde karar kılursız.

112a-1

وَالْجِبَالِ أَوْ تَارِدًا Ve tağları kazık kıldum, I3- yirleri
anuñla mıhladum deprenmez. وَأَخْلَقْنَاكُمْ أَرْوَاحًا Ve yaratmaduk mı
sizi dürlü dürlü renk birile II2a-I erkek ve dişi
cift cift? وَفَضَّلْنَا نَوْمَكُمْ مَبَاتًا Ve kılmaduk mı uyquyı sizün
tenleriñüz 2- rāhatı? وَفَضَّلْنَا اللَّيْلَ لِيَابًا Ve kılmaduk mı düni
karañu? Sizi örter, biribiriñüz görmezsiniz. 3- وَفَضَّلْنَا

وَالشَّهَارَ مَعَاشًا Ve kılmaduk mı size günü dirlik taşarrufın
kılāsız diyü? 4- وَبَنَيْنَاهُ فَوْقَكُمْ مَبْنَعًا شِدَارًا Ve gine kılmaduk mı
sizün üzeriñüzde yidi kat gögi muhkem ve direksüz?
Yir menfa'atin aña üleşdürdüm. 5- وَفَضَّلْنَا سِرَابًا وَتَقَابًا

Ve kılmaduk mı günü çirāğ-ı pür-nür size menfa'at
virür dürlü 6- dürlü? وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَابًا ve indür-
dük yıl birile size bulutdan 7- şu, kaçra kaçra
açar, ya'ni yağmur. ۸- لِتُخْرِجَ بِهِ نَبَاتًا وَنَبَاتًا الْفَاظًا Çıkarurum
8- ol şudan dāneler ve nebātlar ādemiçün bostānlar
bāğlar budaklar biribirine çokluğundan. Andan 9- bunu yād kıldı
kim kıyāmetde hisābın şoraram didi, ma'lūm kıldı kim
eyitdi: 10- إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ

10- كَانَ مِيقَاتًا Ol gün kıyāmet ola,
halāyık arasın faşıl kılam, ehl-i cenneti maqāmına II-
viribiyem ve ehl-i cehennemini maqāmına viribiyem, evvelin
āhirin cümle halāyık dirilesi yir, ol durur hisābiçün.
12- يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ Ol, ol gündür kim evvelā isrāfīl
şūr üre. Nitekim yād kıldı I3- فَتَأْتُونَ أَصْوَابًا

112b-1

Ol gün geliserler bölük bölük hisāb yirine degme
bölük bir şıfatlu. ۱۱۲b-۱ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ
Ol gün aça gögi, pāre pāre ola, kapuya varınca hiç

hicāb olmaya. 2- ^ب سِيرَتِ الْجِبَالِ فَكَانَتْ سَرَابًا 2- Ve yürüde
İnَّ مَهَيَّمٌ 3- ağları yir üzere ılgım salgım gibi ola. 3-
كَأَنْتَ مِرْصَادٌ 4- Ol tāmū kim ben yaratdum ādemīler yolına
للطَّاغِبِينَ مَاءًا 4- şırāt gerilmiş ola. 4-
Bu tāmū ol kişiler yiridür kim ayagın emri 5-
لَا يَبِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا 5- Anuñ içinde dur-
haddinden çıkarurlar. 5-
alar uzun rüzigār bellü degül. 6- Ahkābān seksen
yıl olur āhīret yılı birile. Degme bir yıl üç yüz
altmış gün olur. Degme 7- günü dūnyānuñ biñ yılınca
olur. içeler anda hamīm ve gassāk 7- وَلَا شَرَابًا 7-
8- Tatmayalar ehl-i cehennem hergiz şovuk ve ne dahı
şovuk şarāb. 8-
Meger kaynar şu içeler 9
İriñ birile şaru su içeler. 9
Bu kamu cezā aña ola kim 10- Tanğrıya kāfir
oldı, ebed ol kala kim uci kıyı yok. 10-
II- Bu kāfirler dūnyāda korkmazlardı āhīret hisābından.
12- benüm āyetlerüme.
Inanmadılar 12-
Benüm haberüm yalan
didiler. 13- kamu nesnelere kim
13-
kullarum kılar hayrı ve şerri. Kamusı benüm 'ilmimdür
Levh-i mahfūzda. Ve bir niceler II3a- eydür: Kamu
nesneyi sağışlandıq, yazdurduq, feriştelere bildürdük.
Zebāniler eyide kāfirlere:
2- فَاذْ قُوا
2- tāmū içinde taduñ imdi bu 'azābı, 3- anca feryād
kılāsız aşşı kılmaya,, arturmaya size meger 'azāb
artura. Hasan Basri eydür: 4- Kāfirlere kur'ān'da

bundan katı 'azāb yokdur. **إِنَّ لِمَنْ تَضَيَّنَ مَضَا زَا** Azābsuz
muttakiler 5- kurtıla tāmūdan, uçmağa varar **مَرَاتِنُ وَأَعْنَابُ**
Hurmālar ve üzümler **وَكُوَاعِي** 6- ve hüriler emcek-
leri imdi biter, yaşları biribirine berāber ola.
دِقَائِ 7- Çanaqlar nūr, dürlü dürlü şarāblar
birile, gezdüreler mü'minler arasında. 8- **لَا يَسْمَعُونَ**
İşitmeyeler uçmaq içinde yavuz söz.
ve ne yalan 9- söz. **بُجْرَاءُ مَنِ رَبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا** Bu şevāb
kim ben yād kıldum, cezā durur 10- senün Tanğriñdan
yā Muhammed. muttakilere 'atādur benden bulara tab
diyince. **دَلَّازِضٍ وَمَا بَيْنَهُمَا** II- **رَبِّ السَّمَوَاتِ** Yaradıcı durur
gökleri ve yirleri ve yaratıcı durur ol ikisinün
arasında ne var ise. **الرَّحْمَنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا** I2-
Raḥman durur, olmaya aña 13- ḥalāyık söz söylemek ve
şefā'at kılmak anuñ destürinsuz. **يَوْمَ يَقُومُ الرِّيحُ**
II3b-I **وَاللَّيْلُ يَكْتُمُ صَفَا** Ol gün tura rüh kamu feriştelər
birile ādemiler yöresinde şaf şaf. 2- **لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ**
Meger ol Tanğrı destür virmiş ola aña, dün-
yāda lā 3- ilāhe illallah didiyise, kıyāmetde ol des-
tūr bula, kendü 'özrin dileye ve dağı ehl-i beytine
şefā'at 4- kıla. **وَقَالَ صَوَابًا** kaçan destür buldı şevāb
söylemiş ola, ya'ni eyitmiş ola, lā ilāhe illallah
5- İbn 'Abbās eydür: 'Arğun sağ yanında bir ırmak
açar nürdan. Gebrā'il her gün ol ırmakda 6- gusl
kılur, nürı ve görki artar, andan silkinür, degme
bir katra su kim andan sıcrar, **حَاكِ** Te'ālā 7- bir

ferište yaradur. ol ferişteler Cebrâ'il birile şaf olalar kıyâmet güninde. 8- ذَٰلِكَ الْيَوْمُ ' Ol gün Hâk günüdür kimse kimseye güc kılmaya, Hâk Te'âlâ dağı kimseye güc kılmaya. 9- فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ لِنَبِيِّ مَا يَاجُ Kim dilese döner kendü Tanğrısına uymaklık, ya'ni tâ'atına mu'ti' olur 10- ve yazuğdan ırak gider. 11- إِنَّا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمْت يَدَاؤُهُ Biz korkuduruz sizi yakın, 'azâb birile, 12- ya'ni kıyâmet günü. 13- وَأَقُولُ الصَّافِرُ يَا لَيْتَنِينَ كُنْتُ تُرَابًا Kâfir eyideler, kâşki biz toprakmısayıduğ, 14- bu günü görmeseyidük, diyeler Bunu anıñiçün eyideler kim Hâk Te'âlâ kıyâmet güninde kamu cânavarları diri kıla. 15- Biribirinden dâdların alıvire, andan sonra ol cânavarlar gine toprak kıla. Andan kâfirler eyideler, 16- ol gün, iy kâşki biz dağı toprakmısayıduğ diyeler. Hâk Te'âlâ fermânı birile ol toprak cevâb 17- vire, eyide: Bizce kaçan olasız kim siz kıyâmete inanmazıduñuz. 18- Ve billahi'l-'avnü ve't-tevfik 19- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 20- وَالتَّائِبَاتِ عَزْرًا ' Bu sûre Mekke'de indi. Âyetleri kırk altı, kelimeleri toksan toksuz 21- ve harfleri yidi yüz elli üçdür. Rasûl (ص) eydür: Her kişi kim bu sûreyi üküş okısa, degme 22- bir harfine on derece vire ve bir farîza namâz kılacak mıkdar dura. Kıyâmetde andan, Hâk Te'âlâ'dan 23- hitâb gele, varğıl cennete diyü, derecesi üküş ola. Kavlühü Te'âlâ: 24- وَالتَّائِبَاتِ عَزْرًا ' 25-

9- **Hak** Te'ālā k̄asem yād kılur ol ferışteler içün kim kâfirler cānın katı tartarlar tenlerinden. 10- Bir kez eyle tartarız tamām okı birle yāyı tartar gibi, toldurur eyle kim okda hiç kalmasa. Ve bir niceler 11- eydür: **وَاللّٰزِعَاتُ غَرَّتَا** Gāziler yāyı olur kim tartarlar kâfirlere ok atarlar gāziler. 12- Ve dahı eydürler bunu ol ferışteler eydür kim ādem oğlanı cānını tartar dirler ki cān 13- çıkar. **وَالنَّاطَاتِ نَشِطًا** Ferişteler durur kim kâfir cānın tartar katılık birile.

114b-1

Ve bir niceler eydür: 114b-1 Bu feriştelerdür kim kâfir cānın mü'minler cānını alur āsānlık birile, eyle kim deve dizi bağın 2- şişer gibi. İbn 'Abbās eydür: Bunu mü'minler cānı içün eydür kim kaçan çıkısa řādılık 3- kılur Tanđrı ni'metine. **وَالسَّابِقَاتِ سَبِيحًا** Feriřteler eydür kim gökden iner **Hak** Te'ālā 4- emri tiz tiz. **Katāde** eydür: Ay u gün yılduzlar eydür kim felek birile döner. Nitekim eydür **يَسْجُونَ 5- فِي فَلَكَ** Ve dahı ferişteler durur kim mü'minler cānın āsān alur, řitāb birile uğmağa iledür. 6- **Dīdār** arzūsında cānların **Hak** Te'ālā tenlerinden tiz çıkarur. **وَالسَّابِقَاتِ سَبِيحًا** 7- Feriřteler durur kim mü'minler cānını alur, tiz tiz uğmağa ulaşdurur. Kâfirler cānını alup 8- cehenneme ulaşdurur. **فَالْمُرَادِ بِرَاتِ أَمْرًا** Feriřteler durur kim helāli ve harāmı peygābarlara eydürler. 9- Ve bir niceler eydür: Ol feriştelerdür kim dūnyā tedbīrin kılurlar; ya'nī Cebra'il ve Mīkā'il ve İsrāfīl 10- ve 'Azrā'il 'aleyhi's-selām. Cebra'il müvekkeldür vahy getürmege,

Mikā'il müvekkeldür yağmura ve otlara, II- İsrāfīl müvekkeldür şūr ürmege, 'Azrā'il müvekkeldür cānlar almağa. Ma'nīsī oldur kim Hāk Te'ālā 12- eydür:

وَالسَّاءِلَاتِ هَٰكِكِيحُنْ وَالسَّاطِطَاتِ هَٰكِكِيحُنْ وَالسَّادِرَاتِ هَٰكِكِيحُنْ
وَالْمُرْبِرَاتِ هَٰكِكِيحُنْ بَقَاتِ 13- قَالَتَا هَٰكِكِيحُنْ بَحَاتِ

hākkiçün ben kim Tanğrıyam 'azze ve celle kōparam

115a-1

kıyāmetde Yād kılğıl تَرُوفُ الرَّاكِبَةُ II5a- I يَوْمَ

olgünü kim ilk üre İsrāfīl şūrını kaçan kim anı kamu

2- hālāyık ve canāvarlar geçe, meger melā'ike ve ol

mukarrebler kala. تَتَّبِعُهَا الرَّاكِبَةُ İkinc ürücek, 3- kamu

hālāyık dirile. Bu iki ürmeğ arası kırk yıl durur

kim bir āvāzıla muttasıl üre, kamu hālāyık helāk

4- ola ve dahı gine bir āvāzıla üre, kamu hālāyık

dirile. Hāk Te'ālā fermānı birile eydürler kim rācife

5- ölmek olur ve rādife kıyāmet olur. قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ رَاكِبَةٌ

Ol gün mü'minler gönli 6- ditreye, begāvet kōrkulu ola

ve münāfıklar esrük olalar ve günāhları içinde gark

olalar, 7- أَبْصَارًا قَا مَاتِحَةً gözleri kōrkulu ola.

8- يَقُولُونَ أَيُّكُمْ دُوْدُونَ كāfirler eyitdiler:

Biz ölevüz, andan sonra bizi dirgüre, bu olmaya. Bizi

gine dirildüp yir yüzinde 9- yürüdürüm didiler. Bir

niceler eydürler, hāfire bunlaruñ sinlesi yiri olur

Ve bir niceler eydür, 10- hāfire diyü yir yüzine

eydürler. أَيُّكُمْ أَيْدِيكُمْ كāfirler eydür: İy biz öldüğü-

müzden, II- süñük olduğumuzdan sonra süñüklerimiz kovuk

ola, içine yil girse öte, andan bizi nite dirgüre.

12- قَالُوا تَبْلُغُ إِذَا كُرِهِيَ خَاسِرَةٌ Eydürler: Eger böyle

kılursa kim öldürdükten sonra dirgüre. 13- Kaçan böyle kılrsa, ziyān kılur. وَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ Ol bir ün ola

15b+1

kim üreler, ya'nī ikinc şūrını 115b-1 (satır silinmiş) 2- yir yüzi olur Beyte'l-Mukaddis'de. Mağşer yiri durur kim İsrāfīl nidā kıla, eyide: Yā çürimiş etler ve yā ayrı 3- lmiş süñükler ve yā yırtılmış deriler ve yā ezilmiş tamarlar ve yā tağılmış saçlar dirilün, Haq 4- Te'ālā emri birile hisāb yirine gelün diye. Kaçan bu nidā olsa, kamu halāyık gūrlu gūrından 5- durageleler.

كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى Degdi saña yā Muhammed Mūsā Peygāmbār sözi. Bilürdi 6- Haq Te'ālā Rasūl Mūsā kışşasın bilmedügin. إِذَا تَارَيْدُ رَبِّهِ Ol haber kim nidā kıldı 7- aña Tanğrısı. إِلَى الْوَادِ الْقُدْسِ طَوْرٍ Ol derede kim Beyte'l-Mukaddes durur. Adı Tuwā'dur. 8- Mukaddis pākīze dimek olur.

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى Vargıl yā Mūsā Fir'avn'u 9- benüm tevhidüme da'vet kılgıl. Ol 'aşı durur hadden geçmiş. فَقُلْ

كُلُّ لَكَ إِلَى أَنْ نَنْذَكِرَ 10- Eyitgil aña, kendü özini pākīze kılgıl şirikden ve imān getürgil Tanğrı'ya. وَأَقْدِيكَ

إِلَى رَبِّكَ 11- Tanğrı yolın gösterdüm saña iy Fir'avun, andan korkgıl, imān getürgil. Haberde 12- gelmişdār kim Haq Te'ālā Mūsā'ya eyitdi: Vargıl Fir'avn'u da'vet kılgıl. Mūsā eyitdi: هُدَا 13- vendā sen bilürsin ki ol imān getirmez. Haq Te'ālā eyitdi: Yā Mūsā ben saña buyurduğum

6a-1

116a-1 itgil kim gökde on biñ ferişte var, dirler ki 'il-mim kudretin bileler bilmeyeler bunu ol ma'niye 2- eyitdi kim bular

fi'il 'illetin istediler, bulmadılar. aña 'illet ve nişān revā degül. 3- **كَايْتَاؤُ بُضْدَ بِهِ وَ ۛ يَضَعُ اللّٰهُ** Ma'ni öyledür kim 4- **مَا يُرِيدُ مَا يُرِيدُ يَعْنِي رَبِّ قَارِئِ لَابِتِ النَّبْرِ** Mūsā Fir'avun katına vardı, anı da'vet kıldı. Fir'avun Mūsā'dan hüccet diledi. 5- Mūsā aña hüccet getürdi. Ulu āyet fe-erāhü'l-āyete'l-kübrā elin kol-tuğı altına sokdı, 6- gine çıkardı. İki eli anuñ gibi nūr oldı kim güne galebe kılurdı. Dahı 'aśā elinde ejderā 7- oldı. Fir'avun eyitdi: Yā Mūsā hemān gelsün tanışalum. Hemān geldi, eyitdi: 8- Evvel Tañgrılık da'vīsın kıldıñ, sonra bendelige ikrāramı idersin, didi. 9- **فَاكْرَبْ وَ عَصَى** Fir'avun Mūsā'ya yalancı didi. Hemān söziyle Tañgrı'ya 'aśī oldı. 10- **ثُمَّ اُدْبَرَ يَمْنَى** Gine 10- girü döndi, Tañgrı emrine hilāf kıldı. 11- **فَحَشَرَ فَنَادَى** Pes dirdi cāzuların kendü II- leşkeri birile, nidā kıldı bularuñ arasında. Eyitdi: Benem ulu 12- Tañgrı sizün üzre haq anuñ agzına, benden ulu Tañgrı yok. Sizün dahı bunlaruñ dahı Tañgrısı 13- benem didi. 14- **نَطَالَ لَاهِرَةً وَالْاُولَى** Pes Haq Te'ālā aña

116b-1

'ukūbet kıldı ki dünyāda II6b-I ğark kıldı ve

āhiretde tāmūya bıraġa nekāli ūlā ol kelime idi kim eyitdi:

Oldur kim eyitdi: **مَا عَاجَلْتِ لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ** 2- **نَطَالَ لَاهِرَةً** Bu iki söz ara-

sında kırk yıl 3- gecdi. **اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّحْتَشِرُ**

Anuñiçün helāk kıldum Fir'avun kavmi birile kim

4- cihān pend olsun, k̄ork̄sunlar Taᅅgrı'dan, ayruᅅ kimse bunuñ gibi haber dimesünler didim. 5- وَأَنْتُمْ أَيُّ مَكَّةَ أُولُؤلَارِ سِزَلER ÖLÜP GİNE
دَأْنْتُمْ أَيُّ مَكَّةَ أُولُؤلَارِ سِزَلER ÖLÜP GİNE
dirilmege katı münkirsiz. 6- Yā ol kim ben yaratdum
münkirsiz. أَفْعَمَسَحَابَهَا فَتَوَيَّيَهَا Getürdüm gökler sakfın

7- yukaru ve rāst kıldum, yaruᅅı yoᅅ, deligi yoᅅ. Kādirem aña, size daᅅı kādirem. 8- وَأَعْطَشْتُ وَأَخْرَجْتُ ضَحِيرَهَا
Kādirem aña, size daᅅı kādirem. وَأَعْطَشْتُ وَأَخْرَجْتُ ضَحِيرَهَا
yaratdum, düni ayı günü aña virdüm.

Ve çıkardum k̄arañulıᅅdan 9- nūr kuşlıᅅı aña virdüm,
ya'nī günü dün birile muᅅābil kıldum. وَالْأَرْضَ مَبْرُؤُؤْ ذَالِكُ دَحِيرَهَا

10- Yiri gökden iki biñ yıl soñra yaratdum anıñiᅅün kim üstünde günāhı üküş kılurlar. İbn 'Abbās eydür:

II- ᅅaᅅ Te'ālā yiri yaratdı yaymadı, andan günü yaratdı, andan sonra yirleri yaydı. 12- أَخْرَجْتُ مِنْهَا مَاءً حَامًا وَنَوْعِيَهَا

Çıkardum ol yirden şuyı ve otları dürlü dürlü ādem yiyesi ve ᅅayvān 13- yiyesi. وَالْجِبَالَ أَرْضِيَهَا

117a-1

üzerine berkitdüm. II7a-I Bunu ᅅamu anıñ-
iᅅün yaratdum kim menfa'at ola size ve sizün tavarlaru-
ñuza. 2- فَإِذَا جَاءَتْ الطَّائِفَةُ الْكُؤْبَرَى

ñuza. 2- فَإِذَا جَاءَتْ الطَّائِفَةُ الْكُؤْبَرَى
getürmeklik, ya'nī kıyāmet günü 'aceb ol vaktin 3-
ola kim uçmak ehlin uçmaᅅa ve tāmū ehlin tāmūya
süreler. 4- يَوْمَ يَبْتَرُ كُرُؤ الْإِنْسَانُ

4- Yüüm yebterü küruü l-insānu işledüᅅü işleri 5- göreler. tāmūyı ᅅamu yavuz 5- işlüler. Ol sā'at kim tāmūyı göreler, bileler yavuz iş işledüklerin dünyāda. 6- فَأَمَّا مَنْ طَفَرَ

ol kişiler kim taᅅı olmış olsa dünyāda, ol ᅅarīs bin 'Alᅅame'dür. 7- وَأَشْرَؤ الْحَيُؤةِ
7- وَأَشْرَؤ الْحَيُؤةِ Ve ihtiyār kılsalar dünyā

diriligin قَائِنَ الْجَحِيمِ مِنَ الْمَأْوَى caḥim anuñ yiri ola.
8- وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ- وَأَمَّا مَنْ
Tanğrısından, ya'ni 'Araşūtda Haḳ Te'ālā dergāhında
9- örü durmaqdan ḳorḳsalar, وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ nişeler
kendü tenin hevāsından. 10- قَائِنَ الْجَنَّةِ مِنَ الْمَأْوَى Uḡmaq
bularuñ yiri ola ebedi. يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ
II- سَأَلُوا عَنْ مَرْسِيهَا Sorarlar saña yā Muḥammed ḳiyāmet aḥvālin,
anı āşikāre ḳılmaq ḳaçan ola diyü. 12- أَنْتَ مِنْ فِيمَ
ذِكْرًا Ve sen ne bilürsin yā Muḥammed ḳiyāmet
ḳaçan ola? Sen ki bulara ḥaber viresin . 13-
Bular daḥı bilebilmez kimse إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَىٰ
ḳaçan olası. 'İlim senüñ Tanğriñ ḳatındadır. II7b-I
Hiç kimsenüñ ol 'ilimden ḥaberi yok. 14- أَنْتَ مُنْذِرٌ مِّنْ
يَحْشُرُهَا Yā Muḥammed seni anıñiğün 2- viribidüm
kim sen ḳorḳıdııcısın. Ol kişiler kim ḳorḳalar
ḳiyāmetden, 3- طَّأْتَهُمْ يَوْمَئِذٍ نَّوْمٌ يَرَوْنَهَا
görmezler ḳiyāmeti. Ol kişiler ḳiyāmete inanmadılar
4- أَوْ ضَحْكًا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيرَةً
dirilmedük ola, dünyāda
meger bir dün yā ḳuşlukdan aḥşama degin, ya'ni
gün 5- soñında bir sā'at. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
6- عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ Bu sūre Mekke'de indi. Äyetleri
ḳırḳ ve kelimeleri yüz otuz üç ve ḥarfleri 7-
biş yüz otuz dördür. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl
ḥazreti eyitdi: Ḳanḳı kişi kim bu sūreyi 8- oḳısa,
ḳiyāmet güninde 'arş gölgesinde ola, şāzılık birile.

Yüzin *أَنْ جَاءَهُ لَأَعْمَى* 9- *وَعَبَسَ ذُنُوبِي* Te'ālā: *كَاوْلُهُ*

burtardı ve döndi anuñ katına ol gözsüz geldiyse. Bu sūre 'Abdu IO- İlah bin Şureyḥ birile Ümmi Mektūm şānına geldi. Bu oldu ki Rasūl (عم) 'Abbās bin 'Abdülmuṭṭalib II- ve Ümeyye bin Ḥalef ve Sofdān bin Ümeyye birile oturup buları dīne da'vet iderdi. 'Abdullah bin I2- Şureyḥ ve Ümmi Mektūm gözsüzlerdi. Bular daḥı geldiler, Rasūl ḥāzretine eyitdiler: *عَلَّمَنِي مَا عَلَّمَكَ* 13- *اللَّهُ* Öğretgil bize anı ki Tanḡrı saña öğretti, didiler. Rasūl bulara meşḡulıdı Bu gözsüzler II8a-I sözi Rasūle girye getürdi.

118a-1

Eyle şandı kim Kureyşler eyideler, Muhammed'e uyanlar kamu gözsüzlerdür diyeler, didi. 2- Böyle fikir idüp, ol gözsüzlerden yüzin burtardı, girü dönderdi.

Ḥak Te'ālā bu sūreyi 3- viribidi. Rasūla *عَبَسَ* eyitdi: *يَا مُحَمَّدُ كَاوْلُهُ لَأَعْمَى* Ya Muhammed kaçan gözsüz gelse saña 4- yüzüñ burtardursın ve yönüñ döndürürsin andan didi. Rasūl (عم) bu sūre geldükden 5-

soñra kaçan ol gözsüzi görse eydürdi: *مَرَمًا يَخِينُ عَانَبِينَ*

سَادَ şād geldüñ senden 6- ötürü Tanḡrı'dan baña 'itāb geldi, ne ḥācetüñ var diyüp şorardı. Rasūl ḥāzreti iki 7- kez ḡazāya gitdi. Anı Medīne'de kendü yirine ḥalīfe kōdı. Zeyd eydür: Rasūl eger Kur'an'da nesne 8- gizlese, dimese, bu sūreyi gizleye idi, didi.

وَمَا يَذُرُّكَ لَعْنَةُ رَبِّكَ Ve sen ne bilürsin yā Muhammed 9- ol gözsüz senden 'ilim işidüp ḡünāhdan arınmaḡa

tevbe kılsa? **أَتَأْمَنُ إِسْتَفْهَاتٍ** ammā 10- ol kişiler kim bay olsa, ya'nī Şofdān bin Ümeyye ve 'Abbās bin 'Abdülmuṭṭalib, **تَصَدَّقْ** 11- **خَانَتْ لَهُ** sen bulara dutarsın kulak. Dutarsın 'Abdullah bin Şureyh'e ve Ümmi Mektūm'a bakmazsın 12- diyü. **دَنَا عَلَیْكَ الْآيَاتُ كَرِهًا** Benüm peygābarum saña eyitmek diger ḥalāyıkā, eger bular imān getürmese 13- bularuñ günāhı saña degüldür didi. **وَأَتَأْمَنُ بِجَاءِكَ بَعْسٌ وَتَكُونُ يَمِينًا**

18b-1

Ammā ol kişi kim senüñ 18b-1 katuna gelür 'ilim iste-yüben Tanğrı'dan korkup, **وَأَتَأْمَنُ بِجَاءِكَ بَعْسٌ وَتَكُونُ يَمِينًا** sen aña bakmazsın, ayruğa 2- meşğulsın. **حَلَا** Ḥakḳā itmegil bundan soñra ayruk. Bunuñ gibi yüzüñ turşı kılmagıl 3- yoğsullara. **إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ** Pend virgil ḥalklara. Bu sūre naşihat benden kim Tanğrıyam 4- ḥalklara kim Tanğrı **فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ** dilerse bu Kur'an'ı pend duta. 5- **فِي صُحُفٍ مُّطَوَّاتٍ** Ve Kur'an pendleri Levḥ-i Maḥfūz içinde yazılı durur. **صَرَفُوا عَنَّا** Levḥ-i Maḥfūz yukarı 6- götürülmüşdür. Ḥak Te'ālā katında kudreti birile hiç söz aña benzemez. **مُطَهَّرَةٌ** Arı durur, dünyādaki 7- kāfirler eli aña irmez. **بِأَيْدِي سَفَرَةٍ** Bu nesnelere dünyā göginde ferigteler elinde durur. 8- **بِرَقِ** Bu ferigteler kim yazıcılar durur. Ḥak Te'ālā katında kerāmetlü durur. Menzilleri yüksek durur. 9- **قَتِيلِ الْإِنْسَانِ** La'net gelsün 'Utbe bin Ebū Leheb'e nite kāfir durur Tanğrı'ya 'azze ve celle. 10- İnsān bunda 'Utbe durur. Bu ayet 'Utbe şānına indi. **مِنْ أَيْ شَيْءٍ خَلَقَهُ** Anmaz anı kim ne 11- nesneden yaratdı anı. **مِنْ نُطْفَةٍ** Nutfeden yaratdı anı. Ne takdīr kılmış durur

Yüzler ol 2- gün münevver ola, gele dura ağ olup şazılık birile. Ol yüz mü'minlerün ola. 3- وَأَوْجُهُ يَوْمَئِذٍ

Ve üküş yüzler ol gün toz toprak ola. 6- عَلَيْهِمْ غَيْرٌ

Dege aña karalık 4- ve kaygu tamām dütün gibi. 6- هُمْ الْأَصْرَةُ الْفَجْرَةُ

Ol kişiler kim yüzleri kara ola, bular 5- durur kafirler kim inandılar kıyāmete, mübtelā oldılar 'azāba. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

6- إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ- Bu sūre Mekke'de indi. Āyetleri yigirmi

toğuz ve kelimeleri yüz kırk 7- ve harfleri biş yüz otuz üçdür. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl (عم) eyitdi, her

kişi ki bu sūreyi 8- okısa Hağ Te'ālā anı kamu belālar- dan şaklaya, kıyāmetde bitisin sağ eline vire, Kavlühū

Te'ālā: 9- إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ Kağan gün nūrı karañu olsa

dükeli eydürler: Küvvirat ol olur kim 10- nesne şarmağadırler, destār şarar gibi ay gün bir ola. 10- وَإِذَا

11- الشُّجُومُ انكدرت. Ol yılduzlar 11- gökden aşığa yire döküle. 11- وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ

Ol gün tağlar yüriye, nitekim hevāda bulut 12- yürür gibi ya'nī ol gün tağlar yoğ ola yir zelzelesinden. 12- إِذَا الْمِثَاءُ غُطَّتْ

Ol 13- gün bu dünyā botlacı deve olsa, kamusı bir kişinün ol Tanğrı heybetinden ve ol gün korkusından, 120a-1 ol develer kayğusunda

olmaya. 'İşār botlacı deveye eydürler kim on ay geçmiş iki 2- ay kalmış ola; 'Arablar anı yavlağ severler.

13- وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ Ol gün cemī' 3- cānavarlar bir birine karışa şūr korkusından şehirlere sığınalar.

14- وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ Ol 4- gün deñizler od ola, tamū ehline anuñ ile 'azāb kılalar. 14- وَإِذَا النَّفُوسُ زُوِّجَتْ

ol 5- gün Tanrı cānları birile çift kılalar.

وَإِذَا النُّجُومُ سُبُطَتْ Ol mev'üdeden şorula 6- ne
günāh için öldürdiler sizi diyü. Haḳ Te'ālā yigrek bi-
bir günāhları yoḡını. Murād oldur kim 7- atası anası
yüzine varur mev'üde ol olur. 'Arablar'da bir kabīle
varıdı. Benī Melūḡ dirlerdi. 8- Bular kızların dirile
göme korlardı. Ere virmege 'ār iderlerdi. بِأَيِّ دَنْبٍ قُتِلْتِ
Mev'üde 9- kıyāmet güninde Haḳ Te'ālā dergāhında eyide,
yā Rabbi ne günāh birile depelendüm ben, diye, إِذَا 10-
الضُّحُفُ نُشِرَتْ Ol gün bitiler hazīnesin aḡalar. Her
kişinüñ bitisin ellü eline vireler, kimünüñ 11- saḡ
eline ve kiminüñ şol eline. إِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ

Ol gün gökleri kazalar, yıķalar, biribirinden 12- ayıralar.

وَإِذَا الْجِبُودُ سُحِرَتْ Ol gün tāmü kızmış ola, kāfirler-
gün. وَإِذَا الْجَنَّةُ أُذِلَّتْ 13- Ol gün uçmak bezenmiş ola,

120b-1

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أَفْضَرَتْ Ol gün 120b-1- bileler
her tende ne ḡayır var ve ne şer var. Bu sūre içinde
on iki ḡaşlet var, altısı bu dünyāda 2- altısı ol dünyāda.

كَاسَمِ يَادِ كِلُورِ الْبِشِّ يَلْدُوزِ 3-
iḡün kim yürürler andan girü dönerler biribiri ardınca
yüḡürürler yollarında. بِمَوَازٍ Cevār anıñgün dirler kim
4- bir kezden toḡana. هُنَّسِ Hunnes anıñgün dirler

kim gündüzün görünmez güneş nūrından. Ammā ol biş yıldız
5- Behrām, Zuhāl, 'Utārid, Zühre, Müşteridür ve bu yılduz-
lara and iḡer. إِذَا عَمَسَى كَاسَمِ 6- yād kılor
dün iḡün kaçan karañnılıḡı gelür gine rüşen olur.

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَصَّصَى And iḡer ol 7- şubūḡ iḡün kaçan aḡarsa
kamu göke rüşen olsa. إِنَّهُ نَصُورُ رَسُولِ كَرِيمِ

Haḳ Te'ālā 8- and iḡer, eydür: Bu kamu kim eyitdüm bu

Qur'an'ı kim Muhammed size okıdı, kendüden okımadı, Cebra'il'den 9- işitdi. Cebra'il sözi kerîmdür. ذِي

قُوَّةٍ Cebra'il kuvvet issi durur. Lüṭ şehri, biş şehri 10- götürdi, göge varınca andan aşağı bırakdı, başı aşağı indi.

Cebra'il 11- kuvvet عند ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ birile 'arş, Taṅrı'sı katında durur. مَطَاعٌ ثُمَّ آمِينَ

Cebra'il göklerde ferişter katında 12- muṭa'dur, kamu fermānı ol kılar bulara. Haḳ Te'ālā buyurduḡu emirlerde

Cebra'il-i emîndür. Taṅrı 13- kelāmını dili birile peygāmberlere getirür, artuk eksük eyitmez. وَمَا صَا مِنْكُمْ بِمُحْتَوِينَ

121a-1

Degül sizün işiñüz 121a-1- delü bu daḡı kaşem cevābıdur

bu Qur'an Muhammed kendü özi eyitmez ve Muhammed delü degül eyle kim kāfirler eydürler. وَلَقَدْ آتَيْنَا بِالْأَقْوَامِينَ 2-

Rāstī ve dürüstī gördü Muhammed Cebra'il ulu şüret birile kim anı Haḳ 3- Te'ālā yaratmışdı, ol yaña kim gökde gün toḡar, yukar, gelür, aña ufıķı'l-mübīn dirler. وَمَا هُوَ

Degül Muhammed Qur'an'ı kimselere eyidüp eyitmesi. عَلَى السَّيِّبِ بِضَنِينٍ

5- Degül bu وَمَا هُوَ بِضَوْلٍ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ Qur'an şeyṭān mel'un sözi. Anıñün kāfirler eydürlerdi, bu Muhammed diyü öğredür, dirlerdi 6- إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ

Ḳanca vara Muhammed Qur'an ḡükmānden, kaç Ḳanca gide.

7- Degül ol bu Qur'an'ı meger لِلصَّالِحِينَ yād kılmāḳlıḳdur 'āleme, bunda şerefdür ḡaḳlara.

8- Kim dilese sizlerde ol rāst لمن شاء منكم أن يستقيم. Rāst yol gösterdüm size beyān-ı ḡüccet birile. Ḳaçan bu āyet 9- gelicek, Ebū Cehil eyitdi, meşiyet

benüm üzerime havāle kıldılar ben dilemezem,didi.

10- وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا Dilemez sizlerde

kimse imān ve rāst yol, meger ol kişi kim biz anı ezelde diledük. 11- Ve küfür yolın ol kişi dutar kim ben

dilemedüm. رَبِّ الْعَالَمِينَ 'Alemler perverde kılcı Tañrı

durur. Vehab 12- bin Münebbeh eydür: Haq Te'ālā yüz dört kitāb viribidi, seksen kitāb oqıdum, kamusunda eyle buldum

13- her kim kendü özinde özine Tañrı meşiyetinden taşra nesne kılsa, kāfir olur ne'üzübillah 143a-6-

143a-6

7- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Bu sūre

Mekke'de indi. Āyetleri yigirmi bir ve kelimeleri yitmiş

ve harfleri 8- üç yüz ondur. Übeyy bin Ka'b eydür:

Rasül (ﷺ) eyitdi, her kişi kim bu sūreyi oqısa, Haq Te'ālā

9- aña 'aṭā vire kendü hoşnūdlığın ve düşvārlıktan āsanlığ dege. Kavlühü Te'ālā: 10- إِذَا يَضْرَبُ

And iğer Haq Te'ālā ol dün haqkığün. Kağan kim girüp gelir

gök uçında arturur 11- karañulığı örter günü. وَالسَّهَابِ

12- إِذَا تَجَلَّى And iğer Haq Te'ālā ol günüğün:

Kağan kim görünür 12- gelir rüşen ve giderür dün karañ-

luğın. 13- وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ Ve and iğer Haq Te'ālā,

yaratduğı mahlūklar haqqına kim erkek ve dişi çift çift.

143b-1

14- إِنَّ فِيكُمْ لَسَائِسًا Sizün 143b-1- taleb itdügü-

ñüz dağı çifttür, kimisi taleb ider kurtulmağa ve kimisi

15- taleb ider helāk olmağa. 2- Rasül (ﷺ) eyitdi: irte

dursa halklar iki bahş olur, bir bölüğü dürişür, kendü-

zin 3- şatun alur āzād kılar, ya'nī tā'at kılar, bir

bölüğü dağı kendüzin şatar, helāk kılar, 4- ya'ni günāh kılar, didi. فَأَتَيْنَا مِنْ أَعْطَى

şadaka virse, 5- وَأَتَى كÜFÜRden ve günāhdan perhiz kılsa, وَصَدَّقَ بِالْحُسْنِ inansa Tanğrı 6- birliğine hüsnā bundan tevhid durur. Bir niceler eydür: Hüsnā va'de

durur inansa Tanğrı 7- va'desine kim sevāb vire diyü, يُسْرًا تَأْتِدن ayrığ nesnelere olur. 8-

Tiz āsan kılam āna tādten ayrığ nesnelere, ya'ni Ebü Bekir durur. Bu āyet anıñıñ indi. 9- وَأَتَيْنَا مِنْ بَيْنَا

Ve ammā ol kişiler kim bahıllık kılsa, mālını ha- yır işe nafaka 10 kılmasa, baylık gösterür Tanğrıya ,

ğayret kılmaz sevāba. Ve ol Velid bin Muğıyre'dür ve Ebü Leheb'dür. 11- وَكَذَّبَ بِالْحُسْنِ

Yalan kılar Tanğrı'nıñ eyü va'desin. فَتُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى Tiz āsan 12- kılam āna günāh yolın, mahzül kılam. وَمَا يُغْنِي عَنْهُ

Ve hiç aşı kılmaya anıñ mālı, 13- إِذَا تَرَدَّى Bize durur kaçan kim tāmüya düşe. إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى

144a-1 beyān kılamak haqqı bātıldan kimi dilersevüz. 144a-1

وَإِنَّ لَنَا لَلْأَمِيرَةَ وَالْوَالِي Ol cihān benüm milkim durur halkları birile. Ve bu cihān benüm milkim durur 2- halkları birile. Mü'minleri ol cihānda 'aziz kılam sevāblar birile. Nitekim dünyāda 'aziz kıldum imān 3- birile.

Kāfirleri ol cihānda ğor kılam 'azāb birile. Nitekim dünyāda ğor kıldum küfür birile. 4- فَأَنْزَلْنَاهُمْ نَارًا تَأْطُرُ

Ğorkıdam sizi ol od birile kim göyündürür zebānileri urduğda kıymuğı 5- çıkar atar, ya'ni yalıñı لَا يَصْلَاهَا

6- إِذَا لَاشْتَرَى الَّذِي كَرِهَ وَ تَوَلَّى girmeye ol oda.

Meger bedbahtlar ol kişiler kim yalan kılurlar Tanğrı'yı, Rasūlini ve dönerler amūñ fermānından. 7- وَسَيُجَنَّبُهَا

الْأَتَصَّرَ الَّذِي

Tiz ırak gitmiş ola bu oddan

ol kişi kim küfürden 8- perhiz kıldı. الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَذَكَّرُ

Ol kişi kim virür yoqsullara kendü mālını 9- Tanğrı için, arı kıldı günāhdan kendü tenin, perhiz kıldı küfürden, ırak oldı tāmūdan . 10- Ol Ebū Bekir's-şiddik durur. (Radı-

ya.) Ebū Bekir idi kul āzād eyledi kim ol kullara 'azāb

11- kılurlardı, dīne girdükleri için. Ebū Bekir eyitdi,

eger bularūñ birini yüz vekıyye altuna şatarlar, 12-

alayıdum dīn-i hamıyyet için, didi. Hak Te'ālā şānına bu āyeti viribidi. 13- وَالْأَتَصَّرَ الَّذِي

يُؤْتِي مَالَهُ يَتَذَكَّرُ Ebū Bekir müslimān olıcağ kırk biñ

44b-1

kızıl altunı var idi. 144b-1- Kamusun yoqsul müslimānlara nafaka kıldı qanda za'if kul var ise şatun alup āzād

kılurdu. 2- Eyitdiler: Niçün kavısın almazsın kim saña aş-şısı dege? Eyitdi. 3- يُؤْتِي مَالَهُ يَتَذَكَّرُ

عَالَهُ يَتَذَكَّرُ

وَسَيُجَنَّبُهَا الَّذِي

Ebū Bekrūñ ilk adı 'Abdullah

bin 'Osmān, İbni 'Abbās eydür: Bilāli Habeşī 4- 'Abdullah

bin Cuz'ān'un kılıydı. Kağan müslimān oldı putlarını oda

atdı. Bir 'avrat anı 5- gördi, geldi, kāfirlere eyidi-

virdi. Kāfirler 'Abdullah bin Cuz'ān'a şikāyet kıldılar.

'Abdullah bin 6- Cuz'ān Bilāl'i dutdı, taş kızdurup qar-

şu alınına başaradı, 'azāb kılurdu. Ebū 7- Bekiri's-şiddik

eyitdi, yā 'Abdullah, Bilāli baña buğuk batman altuna

satgıl. Ol eyitdi, altuna 8- satmazam, evet Nustās'ı
baña virürseñ, ben dahı Bilāl'i saña virürem. Nustās
Ebū Bekrün 9- kılıydı, on biñ altunı varıdı ve kılı
tavarı vardı velākin kāfirdi. Ebū Bekir aña 10- imān
'arza kılurdı, imāna gelmezdi. Anı virdi mālı tavar birile
Bilāl-i Hābeşī'yi aldı. 11- Bilāl-i Hābeşī za'if idi. Andan
kāfirler eyitdiler, meger Bilāl'ün Ebū Bekir katında gizlü
mālı 12- vardur, anuñ için bu nice nesne virdi, anı aldı
didiler. Haq Te'ālā bu āyeti viribidi. وَمَا 13- Mīm nefy-
dür, ehad bunda Bilāl'dür. Yok Bilāl'ün mālı Ebū Bekir
katında. 145a-1- Kim aña mükāfāt kılsa,
aña cezā virse, ya'nī eyü 'ivaż virse
2- اِلَّا عَلَى الْاِرْعَايِ illā kendü olmalı bunda velākin dimek olur.
Velākin ol istedügi kendü Tanğrısı tātı durur 3- ulu
Tanğrı. وَلَوْ يَرْضَى Ve tiz ola kim rāzı ola Tanğrı
rı'dan , āhıret sevābindan. Ve her kim 4- nafaka virse
kendü mālından Tanğrı için tiz ola kim Tanğrı andan
hoşnūd ola, uçmak 5- vire, ebedī didār vire.
6- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَالصُّحٰی Bu sūre Mekke'de indi.
Ayetleri on bir ve kelimeleri kırk ve harfleri yüz 7-
yitmiş iki. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl (ﷺ) eyitdi, her
kişi kim bu sūreyi okısa, Haq Te'ālā 8- Muhammed'i aña
şefā'atci kıla. Kavlühü Te'ālā: وَاصْحٰی Bir gün cühūd-
lar geldiler, Resūla aşhābu' 9- 1- kehf kışşasın ve Zül-
karneyn kışşasın cān meselin şordılar. Rasūl (ﷺ) eyitdi,
bugün 10- gic vaktıdur, irte cevābuñuz virem didi, inşā'-
allah dimedi. Ol sebebden üç gün 11- Cebrā'il gelmedi.
İbni 'Abbās eydür: On biş gün gelmedi, andan kāfirler

eyitdiler, Muhammedi 12- Tanğrısı kodı ve düşmen dutdı,
didiler. Hağ Te'ālā Cebra'il'i viribidi. Eyitdi: وَلَا تَفْضُوكِنَّ

13- لَشْفِيرٌ Eyitmégil yā Muhammed nesnevi irte işlerin
anı خَاعِلُكَ ذَلِكُ غَدًا ben kılavın irte

15b-1

diyü. إِلَّا 145b-1 أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ Meger Tanğrı dilerse
dimek didi. Bu süreyi Cebra'il ol gün getürdi. وَالضُّحَىٰ

2- Hağ Te'ālā and içer kuşluk hağkığün kim Hağ Te'ālā
Mūsā birile kelām söyleşdi ve Fir'avun 3- cādūları kuşluk
vağtinde sücūd kıldılar. Nitekim Hağ Te'ālā eyitdi:

4- Ben hağkı kuşluk vağtinde
haşır iderem. وَأَلَيْلٍ إِذَا سَجَىٰ

karañu olsa, 5- مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ

den yā Muhammed. Ve seni komaduk ve düşmen dutmaduk. Eyle
kim 6- kâfirler eydürler ve dağı bir kavilde müfessirler

eydürler: Bu gün Rasūl (ﷺ) Fāṭıma evine 7- vardı, gördi

beñzi şararmış, bir kaç gün olmuş ta'am yimemiş, Hasan'ı

ve Hüseyin'i emzürecek 8- süd olmamış, yönin Rasūlden

yaña döndi. Yā baba Hağ Te'ālā bizi vidā'mı kıldı? Oluk

9- sā'at Cebra'il-i emīn bu sürevi getürdi: وَالضُّحَىٰ

And içer bu rüşen 10- kuşluk
hağkı için ve bu karañu dün hağkı için, مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ

biz vidā' kılmaduk sizi. 11- Bir kavilde müfessirler eydür-

ler: وَالضُّحَىٰ Ol gün hağkı için kim Mūsā Tur-ı Sīnā

üzere hā 12- cet diledi arzū birile. اِرْبِي أَنْظُرِ إِلَيْكَ

Göster seni göreyim didi. Ben nāz birile aña cevāb virdüm.

13- وَالضُّحَىٰ وَالْأَيْلِ إِذَا سَجَىٰ كُنْ تَرَانِي görmezsin diyü.

46a-1

Ol dün haqqı iğün kim Muştafā 146a-1- Ümmühānī evinde yaturdı. Ben Cebrā'il'i aña rikābdār kıldum. Benden Burāq kıldum. İrişecek maqāmı 2- Kābe Kavseyin-de kıldum. Anuñ cānı haqqığün **سَادَدَعَاكَ رَبِّي** biz sizi vidā' kılmaduk, 3- **وَمَا قَاتَى** düşmen dutmaduk, eyle kim kāfirler eydürler: **وَاللَّافِيزَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى** 4- Ol cihānı virdi, āhıret hayırdur bu dünyādan. Anuñ iğün ol dünyā bākīdür. Bu dünyā 5- kamu renc fānīdür. **وَلَوْ يَعْطِيكَ رَبِّي فَتَرْتَضِي** Tiz ola kim vire saña senüñ Tanğruñ 6- yā Muhammed sevāb ve nuşret ve şefā'at ve kerāmeti. Kıyāmet güninde sen tab diyince 7- haber durur Rasūldan. (ع م) Birgün Fātıma evine vardı, girdi. Fātıma deve yūninden bir kilimi 8- giyüp oğlanuğunı emzürür, el degirmeni çeker. Çün Rasūl hażreti anı ol hāl 9- içinde gördi, mübārek, gözlerinden yaş geldi, eyitdi: Yā Fātıma katlangıl bu dünyā acısına ki 10- bu dünyā acısı geçer ve göñliñi hoş dutğıl ol rāhat- çün kim Haq Te'ālā saña viriserdür. 11- Ya'nī haber virdi anuñ hālin ve kendü ni'metlerin aña yād kıldı. Eyitdi: **أَلَمْ** **يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى** 12- İy sen yetim degülmidün yā Muhammed nāreside oğlan atasuz anasuz. **فَأْوَى** Ben saña yir virdüm Ebū Tālib 13- göñlinde, ya'nī seni aña şirīn kıldum. Ve dünyā içinde dört yüz kırk dört deñiz var. İçinde 146b-1 gevher var. Yetim adlu gevheri kimse bilmez ve anuñ kadrini kıymetini dağı kimse bilmez. Ol deñizün 2- tağı kankı ve gevher kankı? Anı Haq Te'ālā bilür ve anuñ kıymetini dağı Haq Te'ālā bilür. Nitekim 3-

16b-1

yā Muhammed sen halklar arasında tamām ol gevher gibisin. Yir ve gök ehli dirilseler senüñ 4- kadrüñi kıymetüñi kimse bilmeye. Meger ben bilem ki kādirem, rāzıķam.

5- *فَهْدِي* وَأَوْجِدَكَ ضَالًّا *ضَالًّا* Yā Muhammed sen yavu varmışduñ ben saña yol gösterdüm. Ve bir niceler eydür:

6- *ضَالًّا* Yavu varmışduñ kavmüñ içünde kırk yıl seni kimse bilmedi. Kırk yıldan sonra *فَهْدِي* 7- ben bu-lara yirüñi gösterdüm. Seni bildiler ki kimsin. Ve bir niceler eydür: *ضَالًّا* Sen yavu 8- varmışduñ bilmezlik arasın-da hük-m-i şerī'at bilmezidüñ. *فَهْدِي* Biz saña şerī'at 9- bildürdük. Ve bir niceler eydür: *ضَالًّا* Hadīce'ye gice giderken deve üzerinde uyıduñ. Deve 10- yoldan *فَهْدِي* çıktı.

Dikenler arasına gitdi. Ben Cembrā'il'i viribidüm. Sidretü'l-müntehā'dan ki üç 11- yüz biñ yıllık yoldur. Geldi, deve yularını dutdı. *فَهْدِي* Seni yola getürdi. Ve bir niceler eydür: 12-

12- *ضَالًّا* Rasüli mi'rāca alup varduklarında Kābe Kavseyin yolın bilmezidüñ, hayrān kalmışduñ. 13- *فَهْدِي* Ben gösterdüm saña Kābe Kavseyin yolın. Ve bir niceler ey-

.47a-1 dür: Ve Rasül Halīme katındayiken 147a-1- bir gün yavu vardı. Meger Cembrā'il ve Mikā'il alup gitdiler. Rasül'üñ karnın yardılar. İçindeki yaramaz 2- şifatları çıkardılar. Hikmet şuyı birile yudılar. İçini 'ilim ve ma'rifet, nūr-
būvvet toldurdular. Nūr 3- dan iplik birile dikdiler ve ve Cembrā'il kanadı birile şığadı, yine dürüst oldu. Kar-nında yivi kaldı. 4- Bular her gine gitdi, Halīme is-teyü vardı. Ol yirde Rasüli buldı, şordı. Rasül cemī'

hikā 5- yetin haber virdi. Halīme bu işden gāyet
korkdı. Alup Muhammed'i dedesine gitdi. Çün şehre vardı
6- Muhammed'i bir yirde kodı. Kendü geyeceklerini geye
dururdu. Muhammed katından gitdi, haberi olmadı. 7- Bir
zamāndan dört yaña bakdı, Muhammed'i bulmadı. Feryād
ağlayu 'Abdülmuṭṭalib katına geldi. Hikāyeti 8- haber
virdi. 'Abdülmuṭṭalib ata bindi, dört yaña aradılar,
bulamadılar. Hayrān kaldılar. 'Abdülmuṭṭalib 9- geldi.
Mekke'yi yidi nevbet tavāf kıldı. Zārı kılup ağladı.
Murākıb olup oturdu, uykıya vardı. 10- Düşünde eyitdiler:
Muhammed'i Tihāme üzerinde istegil. Fi'lhāl durı geldi.
Varka bin Nevfel birile vardılar. 11- Muhammed'i Tihāme
üzerinde buldılar. Şādılık birile alup şehre getürdiler.
Ve bir niceler eydür: ^{صَالًا} Rasül 12- Meysere kāruvānı
birile gideriken deve üzerinde uyıdı. Şeytān geldi, deve
yularını dutdı, yoldan 13- irdi, kāruvāndan azdurdı.
Cebra'il geldi, kanadı birile şeytānı urdı, Hindüstān'a
47b-1 bırakdı ve deve 147b-1 ve deve yuların dutup ^{فَرَدَى} yola
getürdi. Kārubāna kaşşı durdı. Haḫ Te'ālā aña 2- minnet
urdu, eyitdi: ^{وَرَجَدَكَ صَالًا فَرَدَى وَوَبَدَكَ عَمَائِلًا قَاعِيًا}
Ve sen 3- yoḫsulıduñ yā Muhammed ben seni bay kıldum.
Ve bir niceler eydür: Yoḫsulıduñ bay kıldum seni Hadīce
4- mālıyla. Ve bir niceler eydür: Bay kıldum seni ruḫṣat
virmek birile dir. Ve bir niceler eydür: 5- Bay kıldum
seni ve kabīleni ve şenrūñi ve ilūñi. Bu āyet haberi
bu üç vech üzeredür. 6- Ammā bir haber daḫı bay kıldum
seni 'ilm-ü Kur'an birile ve üküş yārānlar bārīme ve
ve ümmetler birile 7- ve üküş şefā'at birile

يَا مُهُمَّمَدُ يَتِيمِي وَلَا تَضْرِبْهُنَّ

Sen 8- yetim idün, seni bay kıldum. Halime saña sūdünü virdi. Ebū Tālib etegini virdi. 9- Ve seni muhteşem kıldum ümmetlerüne āyeti yetim mālından ellerin kısa kılsunlar. Emīrū'l-mü'minīne 10- 'Ömer rdy. eydür: Kağan bir yetime zulm olsa 'arş ditrer. Ve Hak Te'ālā eydür: İy feriştelерüm 11- siz tanuk oluñ her kim yetimi ağlatsa ben anı kıyāmetde ağlatam ve her kim bir yetimi hoşnūd 12- kılsa ben anı hoşnūd kılam didi. Ve Hazreti 'Ömer kağan yetim görse esirgeyüp başın 13- sıgardı ve nesnecük virüp gönlin hoş iderdi. وَأَنَا لَسَائِلٌ فَلَا تَنْهَرُونِي

148a-1

148a-1 ve dilenci yohsulı segitmegil, ya nesnecük virgil yayumşak söylegil. Sā'il bunda 'ilm isteyiciler 2- eydür: Rasūl eyitdi; dilencilere virüñ eger dilencinüñ elinde iki biñ altun dahı var ise 3- İbrāhīm bin Edhem eydür: Ne key kavim durur dilenciler kim bizüm azugumuz götürür āhirete 4- iledür dir. Bu āyet bir 'Arab şānına indi. kim meger ol 'Arab'uñ hürmāsi oñardı. Göynüdügi vakt 5- bir kaç hürmā dirdi. Bir tabaka koydı, Rasūl hazreti Eyitdi: Ya Rasūlallah 6- tırvandadır, ilk sen yigil. Rasūl hazreti bismillah didi ki şuna, olok sā'at birile bir dilenci selām 7- kıldı, eyitdi: Ya Rasūlallah baña ta'am vir. Rasūl ol hürmāyı tabak birile aña virdi. Aldı 8- gitdi. Ol 'Arab yitdi, ol dilenciden ol hürmāyı satun aldı, yine getürdi, Rasūl öñine 9- kodı. Yine Rasūl bismillah didi ki şuna, ol dilenci gine geldi diledi. Rasūl hazreti yine ol 10- hürmāyı aña virdi. Aldı

gitdi. Ol 'Arab şatun aldı, getürdi, gine Rasûl öñin--
de kodı. 11- Rasûl diledi ki yiyâ, ol dilenci gine geldi
diledi andan. Rasûl hazreti eyitdi: İy kişi dilenci 12-
misin veyâ bezirgân mısın ? Eđer dilencivseñ üç kez alduñ.
Ve eger bezirgânsañ üç 13- şatduñ didi. Ol dilenci utan-
dı, oloķ sâ'at bu âyet geldi, فَأَطَا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرِ

148b-1

Yâ Muhammed 148b-1- dilencileri segitmegil , ya nesne
virgil, ya yumşak söylegil, didi. وَأَنَا نِعْمَةٌ رَبِّكَ فَحَدِّثْ
Ve ammâ kendü Tanğrıñ ni'metin söylegil, ya'nî şükür
kılğıl. Peyğambarlık virdüm saña, ni'met bunda 3- peygām-
barlıkdur. Eydür: Halklara ben peygābarum. Dükeli halklar
baña da'vet kılğıl. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَالتَّوْفِیْقِ 4 وَ بِاللّٰهِ الْقَوْنِ
5- أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ Bu süre Mekke'de indi. Âyetleri se-
kiz ve kelimeleri yigirmi altı ve harfleri 6- yüz elli dört
Übeyy bin Ka'b eydür: Rasûl hazreti eyitdi, her kişi
kim bu süreyi okısa beni guşşadan 7- gıkarmış gibidür.
Kavlühü Te'âlâ: أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ İy açmadum mı senüñ
8- gögsiñi yâ Muhammed imān birile, rahmet birile, nü-
büvvet birile ki 'ilm-ü nübüvvetüm şıgdı. وَوَضَعْنَا عَنكَ
9- وَزْرَكَ Ve kodum senüñ günāhını yâ Muhammed
eger benüm 'azametüm degilmiseydi, sen günāh kılavduñ.
10- أَنْضَضَ ظَهْرَكَ Ol günāh senüñ arkañda ağır
olaydı. Eger ben beklemesem seni kanķı vük ağır 11- ol-
sa وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ diyü Ve götürdüm ben senüñ
aduñı, yüksek kıldum. 12- Ne yirde beni añarlarsa seni
dağı bile añarlar, namāz içinde ve hutbe içinde ve

149b-1

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ Kağan fāriğ olsañ biş vaqt namāzdan du'āya 149b-1- meşgūl olğil ve ayrux t̄ā'atlar kılğil, oruğ dutğil ve şadağa virgil. Ve bir niceler eydür: 2- Kağan gazādan fāriğ olasin t̄ā'ata cehd kılğil. Ve bir niceler eydür: Kağan vahyden fāriğ 3- olasin ümmetüñe şefā'at kılğil وَاللّٰى رَبِّكَ فَارغَبْ ve kendü ümīdüñi kamu halklardan 4- kesgil, kendü Tanrıña dutğil, her ne dileseñ andan dilegil. Veđduhā sūresi peyveste durur elem 5- neşraħleke sūresi birile. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

6- Bu sūre Mekke'de indi. Āyetleri sekiz ve kelimeleri otuz dört ve harfleri yüz 7- elli dört durur. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl (ع)eyitdi, her kişi kim bu sūreyi okısa Hağ 8- Te'ālā aña iki haşlet bir rifi'at vire, ikinci yakınlık bula. Kavluhū Te'ālā: وَالْتَبِیْنِ Hağ 9- Te'ālā and iğer incir hağkı iğün kim yimege bir loğmadur. Kabı dağı ve çekirdegi dağı yüz 10- hiç nesnesi zayı' olmaz uğmağ yimişi gibi. وَالرَّیْتُوْنِ Hağ Te'ālā and iğer ol zeytūn 11- hağkı iğün kim yağın a- lurlar çırāğa yandururlar ve dağı ağırya dūrterler. Ka'bū'l- Aħbār eydür: 12- وَالْتَبِیْنِ Dımışık mescididür,

150a-1

وَطُوْرٍ بَسِیْنِ Beytū'l muğaddes mescididür. وَالرَّیْتُوْنِ Hağ Te'ālā 13- and iğer Tūr-ı Sīnā tağı hağkı iğün kim ya'nī Mūsā Tağı, بَسِیْنِ anuñ iğün dirler kim ağaçları 1- çoğdur ve yemişlüdür. Hağ Te'ālā وَكٰذٰلِكَ الْبَلٰىءِ الْمِیْنِ 2- and iğer bu şehr iğün kim emīn durur, 2- ya'nī Mekke, kim aña girse emīn olur. Hağ Te'ālā harām kıldı aña gireni tāmūya, فِىْ اَرْضِنِ نَقُوْرِهِمْ 3- لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ Bu yād kıldı kullarum hağkı iğün yaratdum ādemileri

gökrklü sūret birile. Boyı 4- düz, yüzi gökrklü ve 'ağıllu ve kerāmetlü, ni'meti elleri birile ağızlarına iledürler. Hiç cānāvarlar da ādemī 5- gibi yaradılmadı. شَمَّ زَرْدَانَا

Andan gine döndürür evvelki 'ömrine, ya'nī pīr ve za'if 6- olur ve 'ağılı eksilür ammā

'ālimlerūñ 'ilmi 'Abdullah bin 'Abbās eydür: أَضَلَّ سَا فِئِينَ

Bunda 7- pīrlük durur ve dağı noğşanlık durur. Enes bin Mālik Eydür: Nāresīde oğlanūñ şevābın atasına 8- ve anasına yazarlar ve günāhı hiç kimse üzerine yazılmaz ve kendü üzerine dağı yazılmaz. Kağan 'ağıl bāli' oldı iki melā'ike gelür biri şevābın ve biri günāhın yazar. Kağan kırk yaşına varsa üç nesneden emīn 10- olur, biri de-lülükden ve biri alayunlu olmağdan ve biri cüzzamdan. Kağan elli yaşından geçse, günāhı dökülür. 11- Kağan tokşan yaşına degse, Hağ Te'ālā anı yarlığaya günāhın yazdurmaya. Andan Hağ Te'ālā müstesnā 12- kıldı eyitdi:

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا Meger ol kişiler kim imān getür-miş olsa, وَأَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ 13- ve eyü işler işlemiş olsa,

وَأَجْرُهُمْ أَجْرُهُمْ بُلَاةٌ بُلَاةٌ bulara ola eksüksüz şevāb, Ya'nī

150b-1

ol vakt 150b-1- kuvvetlü iken 'amel iderdi şevāb haşıl olurdı, Ammā ol kişi kim kāfir yā münāfık oldı kuvvetlü

2- iken haṭā işlerdi, kağan kağsa işlemese gine hemān durmadan haṭā işler gibidür. 3- فَأَيُّكُم بِئْسَ

Kim yalan kılur seni. Bu hüccetlerden soñra kim eyitdün kıyāmet günini. 4- أَلَيْسَ اللَّهُ

Hağ Te'ālā hakīm ol kişiden ki hüküm kıldı. Kaṭāde ey-

dür: Bu āyeti Rasūl 5- eydürdi

بِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

6- وَ بِاللّٰهِ الصّٰوِن وَ التّوْفِیْقِ دirdi. ذٰلِكَ مِّنَ الشّٰهِدِیْنَ
7- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ Bu sūre

Mekke'de indi. Āyetleri on toğuz ve kelimeleri toğsan
iki ve ĥarfleri 8- iki yūz on tođuzdur. Ūbeyy bin Ka'b
eydūr: Rasūl (ع) eyitdi, her kiři kim bu sūreyi ođısa
Ĥak 9- Te'ālā katında cümle kitābları oğımış gıbidūr.

Qavlühü Te'ālā: اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ Okı 10-
kendü Tanğruñ adın. Tanğrı kim yaratdı. خَلَقَ الْاِنْسَانَ

11- Yaradı ādemileri 'alakağanğ. 11- İmām-
lāruñ ekşeri bunuñ üzerinedūr kim Rasūla evvel kim Kur'-
ān indi. " ikra'dan" biş āyet indi. 12- 'Āyişe rağıyalla-
hü 'anhā eydūr: Rasūl (ع) ilk vağy dūřinde görürdi.

Andan dūnle durur t̄ā'at 13- kılurdı. Andan durur Ĥirā
tağına varur andan ĥalvet t̄ā'at kılurdı. Ĥirā tağı

151a-1

151a-1 kayası iğinde nāğāh ferışte baña eyitdi, oğığal.

Ben eyitdüm, bilmezem. Beni dutdı, şıkdı. Eyle 2- şandum
ki kamu endāmum ayrıldı. Gine oğı, didi. Gine bilmezem,
didüm. Gine şıkdı. Ūğünci def'a gine 3- şıkdı, dağı

silkindi, eyitdi: Okığıl اِقْرَأْ بِسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ نَا مَا لَمْ يَخْلُقْ
4- Rasūl ođıdı. Andan Ĥadıce katına geldi ditreyü, eyitdi:

Zemmilūni deřsirūni, bāni örtgil, kilim 5- birile řanum
birile didi. Andan örttiler. Ol kōrku andan gitdi. Andan

Rasūl ĥazreti eyitdi: 6- Yā Ĥadıce ben kōrkaram delü
olan diyü. Ĥadıce eyitdi: Kōrkmağıl bu saña beřāretdür,

Ĥak Te'ālā 7- saña hiğ kayğū virmeye, anuñiğün kim sen
rağim gōñüllü ve gerček sözlü ve za'iflere 8- ni'met

viricisen didi. Andan durdı, Rasūl aldı, Varāka bin Nevfel'e iletdi. Varāka Ḥadīce'nün 9- atası kardeşi oğılıydı. Tersā idi, 'Arabça çok kitāblar okıymışdı, pirdi. Ḥadīce eyitdi: İy 'ammim 10- oğılı bunuñ sözün işitgil. Rasūl ḥazreti aña ḥaber virdi gördigin. Varāka eyitdi: Bu kelām 11- Mūsā'ya gelen nāmuslar gibidür, didi. Ḥadīceye eyitdi: Vargıl ol görünen kaçan gine 12- görünse, sen başını açgıl. Eger ol ferişteyse, görünmez gider ve eger dīvse gitmez, didi. Ḥadīce 13- eyle kıldı ol görünen görünmez oldu, vardı, Varāka'ya eydivirdi: Varāka eyitdi: Bu ol 151b-1- Rasūl'dür kim Mūsā ve 'İsā eyitmiş idi, bundan soñra bir Rasūl gele, adı Muḥammed ola. 2- Ḥaḳ Te'ālā aña gāzālık buyura, keşke ben diri olsam anuñ birile gāzā kılsam, didi. Ebū Bekir 3-i's-şiddik rdy. dahi Varāka'ya şordı, geldi, Rasūl'a eyitdi: Yā Muḥammed beşāretdür saña ol gör 4- düğün. Sen ol peygābarsın ki Mūsā ve 'İsā eyitmişdi. kavmine benden soñra Muḥammed kopa, 5- diyü. *اِثْرَاءَ وَرَبِّكَ الْاَكْرَمِ* Okı kendü Tağ-rıfı kerīmdür ḳamulardan. Anuñ ilkine nihāyet 6- yok. 'Uḳūbeti soñra kıılır. *اَلَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ* Ol öğürdür ḥaḳ yazmak ḳalem birile. Eger 7- bu ḳalem yoğımıssa hiç kimse dirlik maşlahatın bilmeye idi nice kılasın. *عَلَّمَ الْاِنْسَانَ* 8- Öğretti ādemilere anı kim bilmezlerdi, ya'ni Ādem Peygābara esmā öğretti. Ve Muḥammed 9- Muş-ḫafā'ya dīn öğretti. *لَا اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظِمٌ* Ḥaḳkā kim ādemiler ḫaḳı olur ḫadden 10- ḫaşar. *اِنْ رَاَهُ اسْتَفْضَى*

151b-1

Kendüzin görür bay olmuş tamām Kārūn gibi.

11- 'Ākibet kamu ḥalāyık girü dönesi durur senüñ Tanğruñ katına. Yā Muḥammed ol kim ṭağı degüldür. 12- *أَرَأَيْتَ*

النَّبِيِّ يَمْشِي عِبْدَ الْأَصْلَى İy görür misin yā Muḥammed ol kişi kim yığar kulumı kaçan namāz kılrsa. 13- Bu āyet Ebū Cehil şānına indi. Anıñğün Rasūl: namāzdan yığarıdı. Bir gün

152a-1

eyitdi: Muḥammed kaçan secdeye 152a-1- varsa ben sizüñ arañuzdan duram, anı bu yanına deymem, didi. Muḥammed

Muṣṭafā (ﷺ) namāz kılurdu. 2- Ol mel'ün durdı ilerü vardı kim depe hemāndem girü kaçdı. Eli birile Muḥammed işāret

iderdi. 3- Şordılar: Yā Eba'l Hakem niçün kaçduñ didi-ler. Eyitdi: Benümile anuñ arasında bir ḥandağ oldu, 4-

içinde od yanar idi. Hağ Te'ālā anuñ şānına āyet viri-bidi. *إِذَا صَلَّيْتَ أَرَأَيْتَ أَنْ كَانَ عَالِمَ الرَّكْعَةِ 5 أَرَأَيْتَ الَّذِي يَمْشِي عِنْدَكَ*

وَيَكُونُ 6- İy Görür misin yā Muḥammed Ebū Ce- hil seni yalancı didi. Yüzini İmāndan ve müslimānlıktan

girü dönderdi. 7- *إِذَا عَلِمْتَ بِأَنَّ اللَّهَ يَرِي*

Cehil ki ben Tanğrı görürem ol ne kılduğın. 8- *كَلَّا*

Hağkā kim *هَلْ يَنْتَهَى* eger yığlınmasa Bū Cehil, Rasūli azarlamakdan, *9- كَلَّا نَصِيحَةً* herāyine buyuram

zebānilere alınındağı pürçekinden duta, tāmüya geke. *نَاصِيحَةً*

10- *كَلَّا زَيْبَةً خَاطِبَةً* Alımını duta zebāniler yalancı, ḥaṭā

kılıcı Ebū Cehil'üñ. Ol sā'at ol 11- od 'azāb içinde

kala. *فَكَيْفَ تَمَادِيهِ* Andan eyde kığır ol kavm ki dünyā-

da bile 12- oturup laf vururduñuz Rasūla. Ögünürdüñüz

ben kavmim içinde 'azāzem, ũküş kişi benüm katuma 13-

gelürler, diridüñüz.

مَنْدَرُ الرِّبَانِيَّةِ Tiz ola ki

biz kığıravuz zebānileri. Anı dutalar; cehenneme iledele,

152b-1

152b-1- 'azāb içinde giriftār kılatar. Andan zebāniler ey-
dürler: Şimdi ol bile oturup lāf vur- 2- duğun kavümden
yardum dilegil diyeler. Rasūl (ﷺ) eyitdi: Eger Ebū Cehil

ķavmin okısaydı, zebā- 3- niler buları dutaydı āşi-

kāre didi. لا تُطِئُهُ وَاحْجِدْ وَاتَّقِرْبِ كَلَّا Yok yā Muhammed

ķā'at 4- olmaya aña. Sen yüzün benimgün yirde ķu, baña

yaķın olasın ve billahitt tevfiķ. 5- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

6- اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ Bu sūre Mekke'de indi. Āyetleri

biş ve kelimeleri otuz dört ve ķarfleri 7- yüz on ikidür.

Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl 'aleyhi's-selām eyitdi, her

kişi kim bu sūreyi okısa, 8- Ĥaķ Te'ālā aña Ramażān

ayın oruĵ dutup ķadir dūni namāz kılmışca sevāb vire,

dididi. Ķavluhū Te'ālā: 9- اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ Biz

indürdük Ķur'ānı ķadir dūni içinde Levķ-i maķfūzdan 10-

dūnyā gögine. Beytū'l-izzet evinde ķoduķ. Andan Cebrā'il

azın azın, sūre sūre, āyet āyet, 11- Rasūla indürdi.

وَكَأَذْرِيْكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ Ve sen ne bilürsin yā Muhammed ol

neden 12- durur. Ol dūn ķutlu dūn durur. Ķāyet ulu dūn :

durur. Anıñgün ķullar ol dūn ķā'at kılsa, 13- Ĥaķ Te'ālā

ķabūl ider. Ol dūn feriştelere anca inerler gökden yire

153a-1

kim yirler ķar olur. Ol dūn 153a-1 ba'zılar eydür:

Orucuñ evvel dūnidür. Ve ba'zılar eydür: Orucuñ orta

dūnidür. Ve ba'zılar eydür: 2- Şoñrağı on dūn içindedür.

Nāfī' oğlu eydür: Rasūl(ﷺ) yigirmi yidinci dün gusul
3- kılurdu ve hoş kokular saçınurdu, t̄ā'at ideridi.
'Abdullah bin 'Abbās eydür: 4- H̄aḡ Te'ālā vitirdür
vitiri sever. Gök yidi, yir yidi, tavaf kılmak yidi,
taş atmak yidi, 5- ādemī endāmı yididür. Eyle şanuram ki
yigirmi yidinci dün durur. Görmez misin üç kez leylet 6-
ü'l-ḡadir didi. Üç kez leyletü'l-ḡadir harfini hisāb itsek
yigirmi yidi olur. ḡadir düni 7- H̄aḡ Te'ālā dünler içinde
gizledi. Tā kullar cemī' dünlerde 'ibādet kılsun diyü.
Ve H̄aḡ Te'ālā'nuñ 8- biñ bir adı var. Bir adın gizledi,
tā kullar cemī' adın bile zikr itsünler diyü. Ve āzīne
düni içinde 9- bir mübārek s̄ā'at var. Ol s̄ā'at gizledi,
tā kullar cemī' s̄ā'atleri bile 'ibādet itsünler, didi.
10- Ve günāhları içinde bir günāh var, anı dañı gizledi,
tā kullar cemī' günāhlardan sakınsun 11- diyü. Ve cemī'
vaḡtde kullar bu evāmīr üzerine s̄ābit olsunlar diyü giz-
ledi. Ol dün 12- it ürmez dirler *لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ*
ḡadir düni yigrekdür biñ aydan kim 13- anuñ içinde ol-
maya. Bir niceler eydür: Evvelki ümmetler biñ ay t̄ā'at
153b-1 kılurdiñ Andan du'āsı 153b-1 müstecāb olurdu. H̄aḡ Te'ālā
bu ümmete bir dün virdi kim yigrekdür biñ ay dünlerinden.
Ol 2- biñ ayda ḡāsıl olan 'amel bu bir ayda ḡāsıl
olur. Sebeb oldur ki Muhammed Muştafā'ya ümmetleri 3-
'ömrin 'arza kıldılar. Kamu ümmetler 'ömrinden kendü ümmeti
'ömrini kısa gördi, eyitdi: Bu kısa 'ömr 4- birile benüm
ümmetüm ol evvelkiler t̄ā'atına kaçan ire didi. H̄aḡ Te'ālā

ka'dir düni virdi. Yılda bir dün 5- tã'at kılsun, ol biñ ay tã'atından yigrek ola, didi. Rasûl hazretine Benî İsrâ'il kavminden 6- dört kişi didiler ki anlar seksen biñ yıl tã'at kılmışlar, hiç göz yumup açınca Tanğriya 'âşî olma 7-mışlar, bir Eyyüb, biri Zekeriyâ, biri Harqıl bini'il 'Acün bir Yüşa' bin Nün. Andan şahâbeler 'aceblediler. 8- Haq Te'âlâ Cebrâ'ili viribidi. Eyitdi: Yâ Muhammed senüñ yārānlaruñ 'acebe kaldılar bularuñ tã'atlerine, ben 9- kim Tanğriyam 'azze ve celle, senüñ ümmetüne bir dün virdüm, ol seksen biñ yıl tã'atından yigrekdür, didi. 10- Vehb' bin Münebbeh eydür: Rasûl'a birer şıfatın haber virdiler, Benî İsrâ'il kaviminden biñ ay peyveste gâzilik 11- kıldı. Anuñ adı Şemsün Rüm şehirleri arasında eglenmiş idi. Ve ol şehirler putperest idi. 12- Ve ol Şemsün bulara gâzilik kılurıdı. Buları 'âciz kılmaşdı. Ve nicesin esir kılmaşdı. Haq Te'âlâ 13- buña 'azim kuvvet virmişdi kim ol halâyık dirilüp anı bağlayamazlardı. Kaçan 154a-1 bağlasalar çeker kırarıdı. Bir gün 154-a-1- bular tedbîr itdiler. Biz buña gâre eyleyimüz meger 'avratından ola didiler. 'Avratına vardılar, 2-eyitdiler: Bu senüñ erüñ bize gâyet zaħmet virür. Gel, bunu bize dutıvir, saña cevâhirler 3- virelüm, didiler. Ol daħı râzı oldu. Eline urğan virdiler. Uyurken bağla, bize haber it, 4- gelelüm, didiler. Bir gün Şemsün uyıdı. Ol 'avratı geldi. İki elin ve iki ayagın berk 5- bağladı. Ol halâyıka işâret eyledi. Geldiler, dutdılar, burnını kulağın kesdiler ve

gözlerini 6- çıkardılar. Aldılar şehirlerine gitdiler ve anda çok dürlü dağı 'azāb itdiler. Ol hāl içinde 7- bir gün, Şemsün zārı kılup Hāḡ Te'ālā 'ya münācāt kıldı. Eyitdi: İlahī baña feryād idgil ve beni 8- bu 'azābdan kurtargıl ve gine bularuñ üzerine havāle kılğıl, didi. Hāḡ Te'ālā hācetini revā 9- kıldı. Cemī' 'endāmlarını bağışladı. Ve bularuñ üzerine gine havāle kıldı. Andan sonra Şemsün 10- ol şehruñ pādişāhını dutdı, öldürdi ve kamu kavmini helāk kıldı. Ve 'avratını 'azāblarla 11- öldürdi. Gāzī oldı. Evvelki ümmete zāhid dımezlerdi, tã biñ ay tã'at kılmayınca, 12- ve gāzī dımezlerdi tã biñ ay gāzã kılmayınca. Hāḡ Te'ālā Muhammed ümmetine bir dün virdi, biñ aydan 13- yigrek ki Hāḡ yolına gāzã kıllalar ve tã'at ideler. Ve Ebū Bekir

154b-1

Varrāk eydür: Süleymān Peygāmbar 154b-1 biş yüz ay pādişāhlık sürdi. Hāḡ Te'ālā Muhammed ümmetine bir dün virdi. Ol pādişāhlıktan 2- yigrek. تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا. Ol dün içinde feriştelere Rūḡ birile inerler. Rūḡ 3- Cebrā'ildür. Enes eydür: Kadir gicesi Cebrā'il cemā'at olur feriştelere birile. Selām virüle 4- ol gice tã'at idenler ve Hāḡ Te'ālāya tesbīḡ idenler. بِإِذْنِ رَبِّهِمْ Bu feriştelere kim 5- ol dün aşığa inerler. Hāḡ Te'ālā emri birile inerler. مِنْ كُلِّ أَمْرِ Her ne taḡdīr kim ol yıl içinde 6- olısar yir yüzinde, feriştelere ol dün ol taḡdīrleri ve kazāları kamu götürürler. Andan 7- vaḡt birile kullara irişdürürler. بِسَلَامٍ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ Bu dün

selāmdur. Ferişteler 8- ādemilere selām kııurlar. Biri-
birine eydürler: Bu bereket ve bu fazilet ve bu selām
ola. Peyveste 9- akşandan şabāha degin size olsun dir-
ler. 10- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ بِاللّٰهِ الصّٰوِنِ وَالْاِیْمٰنِ وَالتَّوْفِیْقِ
11- لَمْ یَكُنِ الَّذِیْ یَنْ كَفَرُوْا Bu sūre Mekke'de indi. Āyetleri
sekiz ve kelimeleri yitmiş dört ve harfleri 12- üç yüz
çoksan yididür. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl (عم) eyitdi:
Her kişı kim bu sūreyi okısa kıyāmet 13- güninde yar-
lağanmak içinde ola. Kavlühū Te'ālā: لَمْ یَكُنِ الَّذِیْ مِنْ
كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَالشِّرْکِیْنَ

I N D E K S

A

- 'Abbās bin Abdūlmuttaḥalib Ar. Şahıs adı
a. 117b-10,118a-10
- 'Abdullah Ar. Şahıs adı
a. 144b-7
- 'Abdullah bin 'Abbās Ar. Şahıs adı
a. 150a-6,153a-3
- 'Abdullah bin Cuz'ān Ar. Şahıs adı
a. 144b-5/6
a.-uñ 144b-4
a.-a 144b-5
- 'Abdullah bin 'Osmān Ar. Şahıs adı
a. 144b-3
- 'Abdullah bin Şureyh Ar. Şahıs adı
a. 117b-9/10,117b-11/12
a. birile 117b/10
a.-e 118a-11
- 'Abdūlmuttaḥalib Ar. Şahıs adı
a. 147a-7,147a-7,147a-8
- 'aceb Ar. Acaba , şaşkınlık
a. 117a-2,117a-2
a. getür- 117a-2
- 'acebe Ar. Acaip , hayret içinde kalma
a. 153b-8
a. kal- 153b-8

'aceble-	Ar. Şaşırma , hayrete düşme
a.-diler	153b-7
acı	Acı
a.-sı	146a-10
a.-sına	146a-9
'āciz	Ar. Aciz , beceriksiz
a.	153b-12
a.kıl-	153b-12
aç-	Açmak
a.-gil	151a-12
a.-a	112b-1
a.-alar	120a-10
a.-ınca	153b-6
a.-madum mı	148b-7
ad	Ad , isim
a.-uñı	148b-11
a.-ı	115b-7,144b-3,151b-1,153a-8,153b-11
a.-ın	150b-10,153a-8,153a-8,153a-8,
adlu	Adlı
a.	146b-1
Ādem	Ar. Adem peygamber
a.	151b-8
ādem	Ar. insan , beşer
a.	144a-12,116b-12
a.iğün	112a-8
ādemī	Frş. İnsanoğlu
a.	150a-4,153a-5
a.-ler	112b-3,113b-1,151b-9

a.-leri	150a-3
a.-lere	119a-3,151b-8,154b-8
ağ	Ak
a.	119b-2
ağac	Ağac
a.-l	119a-7
a.-ları	119a-7,149b-13
ağar-	Ağarmak , ak olmak
a.-sa	120b-7
ağır	Ağır , hafif olmayan
a.	148b-10,148b-10
ağız	Ağız
a.-ına	116a-12
a.-larına	150a-4
ağla-	Ağlamak
a.-dı	147a-9
a.-yu	147a-7
ağlat-	Ağlatmak
a.-sa	147b-11
a.-am	147b-11
ağrı	Sancı , ağrı
a.-ya	149b-11
āhiret	Ar. Öbür dünya , ahiret
a.	112b-6,112b-11,145a-3,146a-4
a.-e	148a-3
a.-de	116b-1

aḥīrin	Ar. Sonrakiler , sonra gelenler
a.	112a-11
aḥkābān	Ar. Uzun bir zaman süresi
a.	112b-6
aḥṣām	Aḥṣām
a. a	117b-4
a. dan	154b-9
aḥvāl	Ar. Haller
a. -in	117a-11
aḥ-	Aḥmak
a. -ar	112a-7,113b-5
'aḥībet	Ar. Son , akibet
a.	151b-11
'aḥīl	Ar. Akıl
a.	150a-8
a. -1	150a-6
'aḥīllu	Aḥīllı
a.	150a-4
aḥīt-	Aḥītmak
a.-duḡ	119a-4
aḥūd-	Aḥītmak
a. -maḡlık	119a-4
aḥṣām	Bkz. Aḥṣām
al-	Almak
a.-ur	114b-1,114b-5,114b-7,143b-3

a. -urlar	149b-11
a. -duñ	148a-12
a. -dı	144b-10,144b-12,148a-7,148a-10,151a-8
a. -dılar	154a-6
a. -up	114b-7, 144b-1, 146b-12, 147a-1, 147ae5,147a-1
a. -ayıdum	144a-12
a. mazzın	144b-2
a. -ı vir-	114a-1
a. -mağa	114b-11
'alaka	Ar. Ken pıhtısı
a. -dan	150b-10
alayunlu	Alay edilecek durumda olma
a.	150a-10
a.ol-	150a-10
'ālem	Ar. Kainat , bütün mahlukat
a. -i	121a-11
a. -e	121a-7
'aleyhi's -selām	Ar. Selam onun üzerine olsun
a.	114b-10,152b-7
alın	Alın
a. -ını	152a-10
a. -ına	144b-6
a. -ındağı	152a-9
'ālim	Ar. Bilgin , alim
a. -lerūñ	150a-6

alt	Alt
a. -ına	116a-5
altı	Altı
a. -sı	120b-1,120b-2
altun	Altın
a.	148a-2
a. -a	144a-11, 144b-7,144b-7
a. -ı	143a-13, 144b-9
'amel	Ar. Hareket , davranış
a.	150b-1, 153b-2
ammā	Ar. Fakat
a.	117a-6,117a-8,118a-9,118a-13,120b-4,143b-4, 143b-9,147b-6,148b-2,150a-6,150b-1
'ammi	Ar. Amca
a. -m	151a-9
añ-	Zikretmek , hatırlamak
a. -arlar	148b-12
a. -arlarsa	148b-12
a.-maz	118b-10
ana	Anne
a. -sı	118b-12, 120a-7
a. -sına	150a-8
a. -sinden	119a-11
aña	bkz.ol
anasuz	Annesiz
a.	146a-12

and	Yemin
a.	120b-5,120b-6,120b-8,143a-10,143a-11 143a-12,145b-2,145b-9,149b-9,149b-10 149b-13, 150a-1
a.iç-	120b-5,120b-6,120b-8,143a-10,143a-11 143a-13,145b-2,149b-9,149b-10, 149b-13, 150a-1
anda	bkz.ol
andan	bkz.ol
anı	bkz.ol
anlar	bkz.ol
anuñ	bkz.ol
'ār	Ar. Utanma
a.	120a-8
'Arab	Ar. Arap
a.	148a-4,148a-8,148a-10
a. -un	148a-4
a. -lar	120a-2
a. -larda	120a-7
'Arabca	Arapça
a.	151a-9
ara	İki şey arasındaki mesafe
a. -sı	115a-3
a. -sın	112a-10
a. -sına	146b-10
a. -sında	113a-7,113a-12,116a-11,116b-2,146b-3, 146b-8,152a-3,153b-11

	a. n̄uzdan	152a-1
ara-		Aramak
	a.-dılar	147a-8
'Araṣāt		Ar. Mahşer meydanı
	a. -da	117a-8
ard		Arka , arka taraf
	a. -ınca	120b-3
arı		Temiz
	a.	118b-6,144a-9
	a. kıl -	144a-9
arın -		Temizlenmek
	a. -maḳa	118a-9
arḳa		Sırt , arka
	a. -nda	148b-10
arḳuru		Aykırı , tersine
	a.	112b-3
'arṣ		Ar. Gök , arṣ
	a.	117b-8,120b-11,147b-10
	a. -uñ	113b-5
art-		Çoḡalmak
	a. -ar	113b-6
artuḳ		Fazla , fazlalık
	a.	120b-13
artur-		Çoḡaltmak
	a. -ur	143a-10
	a. -a	113a-3
	a. -maya	113a-3

'arż	Ar. Gösterme , arz etme
a. -a	144b-10,153b-3
a. -a kıl-	144b-10,153b-3
arzū	Frs. İstek , arzu
a.	145b-12
a.birile	145b-12
a., -sında	114b-6
'āşā	Ar. Değnek ę asa
a.	116a-6
āsān	Frs. Kolay
a.	114b-5,118b-12,143b-8,143b-11,
a. kıl-	118b-12,143b-8,143b-11/12
āsānlık	Kolaylık
a.	114b-1,149a-12
a. birile	114b-1
a. -a	143a-9,149a-12
Aşhābu'l Kehf	Ar.
a.	145a-8/9
'āsī	Ar. Emir dışına çıkan , asi
a.	115b-9,116a-9,153b-6
a. ol-	153b-6/7
aşşī	Fayda
a.	113a-3,143b-12
a. -sı	144b-2
aşāğ	Alt taraf
a. -a	119b-11,120b-10,154b-5

āşikāre	Frs. Açık ; belli
a.	117a-11,152b-3
a. kı1-	117a-11
at-	Atmak
a. -ar	144a-5
a. -arlar	144a-11
a. -dı	144b-4
a. -a	147a-8
a. -mağ	153a-4
ata	Baba
a. -sı	119a-11,120-7,151a-9
a. -sına	150a-7
a. -sından	119a-11
atasuz	Babasız
a.	146a-12
āta	Ar. Bağış , kerem
a.	143a-9
a. -dur	113a-10
a. vir-	143a-9
āvāz	Frs. Ses
a. -ile	115a-3,115a-4
a. -ı	119a-9
āvrat	Ar. Eg , zevce
a.	144b-4
a. -ı	154a-4
a. -ını	154a-10
a. -ına	154a-1
a. -ından	154a-1

ay	Ay , yılın on ikide biri
a.	114b-4,119b-10,120a-1,120a-2, 153a-13, 153b-1,153b-5,153b-10,154a-11,154a-12
a. -i	116b-8
a. -da	153b-2,153b-2
a. -dan	153a-12,154a-12
a. -in	152b-8
ayak	Ayak
a. -in	112b-4,154a-4
āyet	Ar. Ayet
a.	111b-4,116a-5,118b-10,121a-8,143b-8, 147b-5,148a-4,148a 13,150b-11,151b-13, 152a-4,152b-10,152b-10
a. -i	144a-12,144b-12,147b-9,150b-4
a. -lerüme	112b-12
a. -leri	111a-13,114a-5,117b-6,119b-6,143a-7, 145a-6,148b-5,149b-6,150b-7,152b-6 154b-11
ayır-	Ayırmak
a. -alar	120a-12
Āyişe	Şahıs adı
a.	150b-12
ayrıl-	Ayrılmak
a. -dı	151a-2
a. -mış	115b2/3

ayruk	Başka , diğer
a.	116b-4,118b-2,143b-7,143b-8,149b-1
a. -a	118b-1,119b-1
'azāb	Ar. Ceza , azap
a.	111b-10,113a-3,113a-4,113b-10,120a-4 144a-3,144a-10,144b-6,152a-11,152b-1, 154a-6
a. birile	113b-10,144a-3
a. kıl-	120a-4,144a-10,144b-6
a. it-	154a-6
a. -i	113a-2
a. -a	119b-5
a. -dan	154a-8
a. -larla	154a-10
'azābsuz	Azapsız
a.	113a-4
āzād	Frs. Hür , köle olmayan
a.	143b-3,144a-10,144b-1
a. kıl-	143b-3,144a-1
a. eyle-	144a-10
'azamet	Ar. Büyüklük , ululuk
a. -üm	148b-9
azarla-	Azarlamak
a. -mağdan	152a-8
azdur-	Doğru yoldan çıkarmak , saptırmak
a. -di	147a-13

Āzer		Şahıs adı -Hz. İbrahim'in babası-
	a. -den	110a-12
azın		Biraz , hafifçe
	a.	152b-10,152b-10
'azīm		Ar. Büyük , muazzam
	a.	153b-13
āzīne		Frs. Cuma günü
	a.	153a-8
'azīz		Ar. Kıymetli , aziz
	a.	144a-2,144a-2
	a. em	152a-12
	a. kıl-	144a-2;144a-2
'Azra'īl		Ar. Dört büyük melekten biri, Azrail
	a.	144b-10,144b-11
azūğ		Yiyecek , erzak
	a. -umuz	148a-3
'azze		Ar. Aziz
	a.	114b-13,118b-9
'azze ve celle		Ar. Aziz ve ulu olsun
	a.	153b-9

	B
baba	Baba
b.	145b-8
bağ	Bağ
b.	114b-1
bağ	Frs. Bağ , bahçe
b.	112a-8,119a-7
bağışla-	Vermek , bağışlamak
b. -dı	154a-9
bağla-	Bağlamak
b.-dı	154a-5,
b.!	154a-3
b. -salar	153b-13
b. -yımazlardı	153b-13
bağlılık	Ar. Cimrilik , hasislik
b.	143b-9
bağ	Frs. Kısım
b.	143b-2
bağ-	Bakmak
b. -dı	147a-7
b. -uñ	119a-3
b. -mazsın	118a-11,118b-1
baklı	Ar. sürekli , devamlı
b. -dür	146a-4
bali'	Ar. Bülüğa eren
b.	150a-8
baña	bkz. ben

baş -	Başmak
b. arıdı	144b-6
baş	Baş
b. unı	151a-12
b. -1	129b-10
b. -in	147b-12
bâtil	Ar. Hak olmayan , yanlış , batıl
b. -dan	143b-13
batman	Sıvı ve tahıl ölçüsü
b.	144b-7
bay	Zengin
b.	118a-10,147b-3,147b-3,147b-4,147b-5,147b-6, 147b-8,151b-10
b. ol-	151b-10
b. kıl-	,147b-3,147b-3,147b-4,147b-5,147b-6,147b-8
baylık	Zenginlik
b.	143b-10
ba'zı	Ar. Bazı
b. -lar	153a-1,153a-1,153a-1
bed-baht	Ar. Kötü talihli , bedbaht
b. -lar	144a-6
begâyet	Frs. Son derecede
b.	115a-6
Behrâm	Ar. Merih gezegeni
b.	120b-5

bekle-	Beklemek , muhafaza etmek
b.-mesem	148b-10
belā	Ar. Felaket , musibet
b.-lardan	119b-8
bellü	Açık , aşikar
b.	112b-8
ben	Teklik birinci şahıs zamiri
b.	112b-3,113a-9,114b-13,115b-13,116b-6, 120a-9,121a-9,121a-11,144b-8,145a-13, 145b-4,145b-12,146a-1,146a-7,146a-7, 146a-12,146b-4,146b-5,146b-10,146b-13, 147b-3,147b-11,147b-12,148b-3,148b-10, 148b-11,151a-1,151a-6,151b-2,152a-1, 152a-7,152a-12,153b-8,
b.-em	116a-11,116a-13,
b.-üm	112b-12,112b-12,112b-12,112b-12,115b-9, 118a-12,121a-9,144a-1,144a-1,148b-9, 152a-12,152b-4,153b-4
b.-üm için	152a-4
b.-üm ile	152a-3
b.-i	148b-6,148b-12,151a-1,151a-4,154a-7,
baña	118a-6,144b-7,144b-8,148a-7,148b-3, 151a-1,152b-4,154a-7,
b.-den	113a-10,116a-12,118b-3,146a-1,151b-4,

bendelik		Bendelik , kölelik
	b.-e	116a-8
Benī İsrā'il		Ar. İsrailoğulları
	b.	153b-5,153b-10,
Benī Melūh		Ar. Kavim adı
	b.	120a-7
beñiz		Yüz , renk
	b.	145b-7
beñze-		Benzemek
	b.-mez	118b-6
berāber		Frs. Beraber
	b.	113a-6
bereket		Ar. Nimet , bolluk
	b.	154b-8
berk		Sağlam , kuvvetli
	b.	154a-4
	b.bağla-	154a-4/5.
berkit-		Sağlamlaştırmak
	b. -düm	116b-13
beşāret		Ar. Müjde
	b.-dür	151a-6,151b-3
biş yüz otuz dört		Beş yüz otuz dört
	b.-dür	117b-7
beyān		Ar. Açıklama
	b.	143b-13
	b. kıl-	143b-13

beyān-ı hüccet	Ar. Delil beyanı
b.	121a-8
b. birile	121a-8
Beyte'l Mukaddes	Ar. Mukaddes ev
b.	115b-7,149b-12
b.-de	115b-2
Beytü'l 'İzzet	Ar. İzzetli ev
b.	152b-10
bezen-	Süslenmek
b.-miş	120a-13
bezirgān	Frs. Tacir
b. -mısın	148a-12
b. -san	148a-12
bırak-	Bırakmak
b. -dı	120b-10,147a-13
b.-a	116b-1
Bilāl	Ar. Şahıs adı
b.	144b-7
b.-dür	144b-13
b.-üñ	144b-3,144b-11
b.-i	144b-6,144b-8
Bilāli Habegī	Ar. Şahıs adı
b.	144b-3,144b-1
b.-yi	144b-10
Billāhi'l-'avn ve't- tevfīk	Ar. Allahın inayeti ve tevfīki senin olsun
b.	114a-3

Billāhi't - tevfīk

Ar. Allahın tevfīki senin olsun

b. 152b-4

bil-

Bilmek

b. -ürsün 115b-13, 117a-12, 118a-8, 152b-11,

b. -ür 120a-6, 146b-2, 146b-2,

b. -diler 111b-8, 146b-7, ki

b. -ün̄ 149a-3

b. -em ki 146b-4

b. -eler 111b-10, 111a-1, 117a-5, 120b-1,

b. -ürdi 115b-5

b. -mezem 151a-1, 151a-2

b. -mez 146b-1, 146b-1, 152a-7,

b. -mezidün 146b-8, 146b-12,

b. -mezlerdi 151b-8

b. -medi 146b-6

b. -meye 146b-4, 151b-7

b. -meyeler 116a-1

b. -medükin 115b-6

bilmezlik

Bilgisizlik

b. 146b-8

bildür-

Bildirnek

b. -dük 113a-1, 146b-9

bile

Birlikte, Beraber

b. 148b-12, 152a-11, 152b-1, 153a-8,
153a-9

bilebil-	Bilebilmek
b.	117a-13
bin-	Binmek
b. -di	147a-8
biñ	Bin (Sayı)
b.	112b-7,148a-2,153a-12,153a-13,153b-1, 153b-2,153b-5,153b-10,154a-11,154a-12, 154a-12
biñ bir	Bin bir (Sayı)
b.	153a-8
bir	Bir (Sayı)
b.	111b-4,112a-13,112b-6,112b-12,113b-5, 113b-6,113b-7,114a-7,114a-7,114a-10, 114a-10,114a-13,114b-4,114b-9,115a-3, 115a-9,115a-9,115a-13,117b-4,117b-5, 119b-10,119b-13,120a-7,120b-4,143b-2, 143b-3,143b-6,144b-4,145a-8,145b-6, 145b-6,145b-7,145b-11,146a-7,146a-7, 146b-5,146b-7,146b-9,146b-11,147a-1, 147a-6,147a7,147a-11,147b-3,147b-4, 147b-4,147b-6,147b-10,147b-11,148a-4, 148a-5,148a-6,149a-4,149a-5,149a-6, 149a-8,149a-9,149b-1,149b-2,149b-8, 149b-9,149b-13,151b-1,151b-13,152a-3, 153a-8,153a-9,153a-10,153a-13,153b-1, 153b-2,153b-4,153b-7,153b-7,153b-9, 153b-13,154a-4,154a-7,154a-12,154b-1,

b.-i	149a-10,150a-9,150a-9,150a-10, 150a-10,150a-10,153b-7,153b-7,
b.-ini	144a-11
birer	Birer
b.	153b-10
biribiri	Birbiri
b.	120b-3,149a-9,
b.-ne	111b-3,11b-5,111b-6,112a-8,113a-6, 120a-3,154b-8,
b.-nden	114a-1,120a-11,
b.-nüz	112a-2
birile	ile
b.	111b-13,112a-6,112b-6,112b-9,113a-7 113b-1,113b-7,113b-10,114a-2,114a-13 114b-1,114b-4,114b-4,114b-5,115b-4, 116a-11,116b-3,116b-9,117b-8,117b-10 117b-11,118b-6,119a-5,119a-5,119b-2 120a-5,120a-9,120b-11,120b-13,120a-2 121a-8,144a-1,144a-2,144a-2,144a-3 144a-3,144a-3,144a-4,144b-10,145b-2, 145b-12,145b-2,147a-2,147a-3,147a-3 147a-10,147a-11,147a-12,147a-13, 147b-4,147b-6,147b-6,147b-7,148a-6 148a-7,148b-8,148b-8,148b-8,149a-7 149b-5,150a-3,150a-4,151a-5,151b-2

	151b-6,152a-2,153b-4,154b-2,154b-3,154b-5 154b-7,
birkaç	Bir kaç
b.	148a-5
birlik	Birlik
b.-ine	143b-6,
Bismillāh	Ar. Allah'ın adıyla
b.	148a-6,148a-9
biş	Beş
b.	120b-2,120b-4,120b-9,149a-13150b-11 152b-6
biş yüz	Beş yüz
b.	154b-1,
biş yüz otuz üç	Beş yüz otuz üç
b.-dür	119b-7,
bit-	Bitmek
b. -er	113a-6,
biti	Amel defteri
b. -sin	119b-8,120a-10
b. -ler	120a-10
bitür-	Bitirmek
b. -dük	119a-4,
biz	Biz 1. Çokluk şahıs zamiri
b.	113b-10,113b-12,114a-2,115a-8,115a-10, 121a-10,145b-5,145b-10,146a-2,146b-8, 152a-13,152b-9,154b-1,
b.-üm	119a-11,148a-3,
b.-i	115a-8,115a-8,115a-11,145b-8,

	b...e	117b-13,143b-13,154a-2,154a-3
	b...ce	114a-3,
bostān		Frs. Bağ, bahçe
	b...lar	112a-8,
	b...larda	119a-7,
botlacı		Gebe, Yavrulayacak olan
	b.	119b-13,120a-1,
boy		Boy
	b. -1	150a-3,
bölük		Topluluk, gurup
	b.	112a-13,112a-13,112a-13,
	b...i	143b-2,143b-13,
böyle		Böyle
	b.	115a-12,115a-13,118a-2,
bu		Bu işaret zamiri
	b.	111a-13,111b-1,111b-2,111b-3, 111b-10,112b-4,112b-9,112b-11, 113a-2,113a-9,113b-13,114a-5, 114a-6,114b-1,115a-3,115a-8, 115b-4,116b-2,117b-6,117b-7, 117b-9,117b-10,117b-13,118a-2, 118a-4,118a-8,118b-3,118b-4, 118b-7,118b-8,118b-10,119b-6, 119b-7,119b-13,120b-1,120b-1, 120b-5,120b-8,120b-8,121a-1, 121a-1,121a-5,121a-5,121a-7,

121a-8,143a-7,143a-8,143b-8,144a-1,
144a-7,144a-12,144b-12,144b-12,145a-6,
145a-7,145a-9,145b-1,145b-9,145b-9,
145b-10,146a-4,146a-4,146a-9,146a-10,
146a-4,146a-4,146a-9,146a-10,147a-5,
147b-5,148a-3,148a-4,148b-5,148b-6,
148a-13,149a-6,149a-10,149b-6,149b-7
150a-1,150a-3,150b-3,150b-4,150b-7,
150b-8,151a-6,151a-10,151a-13,151b-7
151b-13,152a-1,152a-7,152b-6,152b-7,
153a-11,153b-1,153b-2,153b-3,154a-2,
154a-8,154b-4,154b-7,154b-8,154b-8,
154b-8,154b-11,154b-12,
b.-nuñ 116b-4,118b-2,149a-7,150b-11,151a-10
b.-ni 112a-9,113b-13,114a-12,114b-2,116a-1
117a-1,149a-2,154a-2,
b.-na 153b-13,154a-1,
b.-nda 111b-4,118b-10,121a-7,143b-6,144b-13,
145a-2,148a-1,148b-2,150a-6,
b.-ndan 113a-4,118b-2,151b-1,
b.-lar 11b-10,116a-2,117a-13,117b-12,118a-12,
119a-2,119b-4,120a-8,147a-4,154a-1,
b.-laruñ 116a-11,117a-10,118a-13,119a-3,144a-1
153b-8,154a-8,154a-9,
b.-nlaruñ 115a-9,116a-12,

	b.-ları	117b-11,152b-3,153b-12,
	b.-lara	111b-11,113a-10,117a-12, 117b-13,118a-11,119a-2, 120b-12,146a-7,149a-10, 150a-13,153b-12,
	b.-lardan	119a-13,
Bü Cehil		Ar. Ebu Cehil, müşriklerden
	b.	152a-8,
buğuk		Yarım
	b.	144b-7,
budak		Dal, budak
	b.-lar	112a-8,
bul -		Bulmak
	b. -dum	121a-12,
	b. -di	113b-4,147a-4,
	b. -dılar	147a-10,
	b. -a	113b-3,149b-8,
	b. -madılar	116a-2,
	b. -amadılar	147a-7,147a-8
	b. -mak	149a-11,149a-11
bulıt	bkz bulut	
bulut		Bulut
	b.	119b-11,
	b.-dan	112a-6,

Burāk	Ar. Peygamberimizin miracı çıktığı atın ismi
b.	146a-1,
b. kıl-	146a-1,
burtar-	Yüzünü eksitmek
b. -dursın	118a-4,
b. -dı	117b-9,118a-2,
burun	Burun
b.-ını	154a-5,
buyur-	Emretmek, buyurmak
b. -dı	119a-2
b. -an	152a-9
b. -a	151b-2
b. -duḡum	115b-13
b. -duḡ	120b-12

C

cādū	Frs. Büyücü
c. -ları	145b-3
cahīm	Ar. Cehennem
c. -	117a-7
cān	Ar. Can
c. -	114a-12,145a-9
c. -ı	114b-2,146a-2
c. -ı için	114b-2
c. -ını	114a-2
c. -in	114a-9,114a-13,114b-1,114b-1,114b-5 114b-7,114b-7
c. -lar	114b-11
c. -lar al-	114b-11
c. -ları	120a-5
c. -ları birile	120a-5
c. -ların	114b-6
cānavar	Frs. Canavar
c. -lar	114a-1,115a-2,120a-3
c. -ları	113b-13
c. -larda	150a-4
cāzū	Frs. Sihirbaz, Büyücü
c. -ların	116a-10
Cebra'il	Ar. Dört büyük melekten biri
c. -	113b-5,113b-7,114b-9,114b-10,120b-9 120b-9,120b-10,120b-11,121a-2,145a-11

	145b-1,147a-1,147a-3,147a-13, 152b-10,154b-3
c. -dür	154b-3
c. -birile	113b-7
c. -i	145a-12,146a-1,146b-10,153b-8
c. -den	120b-8
Cebra'il-i em̄in	Ar. Emin Cebra'il
c.	120b-12,145b-9
Cehd̄	Ar. Çalışma,Çabalama
c.	149b-2
c. kıl-	149b-2
cehennem	Ar. Cehennem
c. -e	114b-8,152a-3
cehil	Ar. Ebu Cehil
c.	152a-7
celle	Ar. Ulu
c.	114b-13,118b-9
Cemā'at	Ar. Topluluk
c.	154b-3
cemī'	Ar. Toplama,bir araya getirme
c.	120a-2,147a-4,153a-7,153a-8, 153a-9,153a-10,153a-11,154a-9
cennet	Ar. Cennet
c. -e	114a-8
cevāb	Ar. Cevap
c.	114a-2,145b-12

	c. vir-	114a-2/3,145b-12
	c. -şdur	121a-1
	c. -uñuz	145a-10
cevāhir		Ar. Cevherler, kıymetli mücevherler
	c. -ler	154a-12
cevār		Ar. Gezegenler
	c.	120b-3
cezā		Ar. Ceza
	c.	112b-9,113a-9,145a-1
	c. vir-	145a-1
cift		Frs. Çift
	c.	112a-1,112a-1,120a-5,143a-13, 143a-13
	c. -dür	143b-1
cihān		Frs. Cihan, Dünya
	c.	116b-4,144a-1,144a-1
	c. -1	146a-4
	c. -da	144a-2,144a-3
cühūd		Frs. Yahudi
	c. -lar	145a-8
cümle		Frs. Herkes, herşey
	c.	112a-11,150b-9
cüzzam		Ar. Bulaşıcı bir deri hastalığı, miskin hastalığı
	c. -dan	150a-10

Ç

çanak		Frs. Çanak
	ç. -lar	113a-7
çāre		Frs. Çare
	ç.	154a-1
çek-		Çekmek
	ç. -er	146a-8,153b-13
	ç. -e	152a-9
çekirdek		Çekirdek
	ç. -ı	149b-9
çık-		Çıkmak
	ç. -ar	114a-5,114a-13
	ç. -dı	146b-10
	ç. -sa	114b-2
çıkār-		Çıkarmak
	ç. -urum	112a-7
	ç. -ur	114b-6,118b-12
	ç. -urlar	112b-5
	ç. -dum	116b-8,116b-12
	ç. -dı	116a-6
	ç. -dılar	147a-2,154a-6
	ç. -mış	148b-7
çırāg		Frs. Kandil
	ç. -a	119 -6,149b-11

çirāğ-ı pür-nūr		Frs. Nur dolu kandil
	ç.	112a-5
çok		Çok
	ç.	151a-9,154a-6
	ç. -dur	150a-1
çokluk		Çokluk, Bolluk
	ç. -ından	112a-8
çün		Frs. Çünkü
	ç.	146a-8,147a-5
çürü-		Çürümek
	ç. -miş	115b-2

D

dād		Frs. Feryat
	d. -ların	114b-1
dağı		Dahi
	d.	112b-8,113b- 3,113b-8,114a-2 114a-12,114b-4,114b-5,116a-6 116a-12,116a-12,116b-7,117a-13 117b-12,121a-1,143b-1,143b-3, 144b-8,145b-5,145b-6,146b-1, 146b-2,147b-6,148a-2,148b-12, 149b-9,149b-9,149b-11,150a-7, 150a-8,151a-3,151b-3,153a-10, 154a-3,154a-6,
dāne		Frs. tane
	d. -ler	112a-8,119a-5
da'vet		Ar. Davet
	d.	115b-9,115b-12,116a-4,117b-11, 148b-3
	d. kıl-	115b-9,115b-12,116a-4,148b-3
da'vī		Ar. iddia,davet
	d. -sın	116a-8
dede		Büyük baba, dede
	d. -sine	147a-5
def'a		Ar. Defa, kere
	d.	149a-7,151a-2

deg-	Ulaşmak , erişmek
d. -di	115b-5
d. -se	150a-11
d. -e	119b-3,143a-9,144b-2
degil	Değil
d. midün	146a-12
d. miseydi	148b-9
degin	Kadar ,dek
d.	117b-4,154b-9
degirmen	Değirmen
d. -i	146a-8
degme	Her biri
d.	112a-13,112b-6,112b-6,113b-6 114a-6,119a-13,149a-9
degül	Değil
d.	112b-5,116a-2,119a-1,120b-13, 121a-1,121a-4,121a-5,121a-7
d. mi	150b-4
d. -dür	118a-13,151b-11
delig	Delik
d. -i	116b-7
delil	Ar. Delil
d.	111b-11
delü	Deli
d.	121a-1,121a-1,151a-6

	d. ol-	151a-6
delülük		Delilik
	d. -den	150a-10
deñiz		Deniz
	d.	146a-13
	d. -ün̄	146b-1
	d. -ler	120a-4
dep -		Tepmek
	d. -e	152a-2
depelen -		Öldürmek
	d. -düm	120a-9
depreñ -		Sarsılmak, Çalkalamak
	d. -mez	11b-13
dere		Dere
	d. -de	115b-7
derece		Ar. Derece, mertebe
	d.	114a-7
	d. -si	114a-8
dergāh		Frs. Dergah
	d. -ında	117a-8, 120a-9
deri		Deri, cilt
	d. -ler	115b-3
destār		Frs. Sarık
	d.	119b-10

destür	Frs. İzin, mücade
d.	113b-2,113b-3,113b-4
d. -insuz	113a-13
deve	Deve
d.	114b-1,119b-13,146b-7,147b-9,146b-9, 146b-11,147a-12,147a-12,147a-13,147b-1
d. -ye	120a-1
d. -ler	120a-1
dey -	Deymek
d. -mem	152a-1
Dımıçık	Şam şehrinin coğrafi ismi
d.	149b-12
di-	Demek, söylemek
d. -r	147b-4,148a-4
d. -rler	111b-9,114a-12,116a-1,119a-10,120b-3, 121a-3,149b-13,153a-12,154b-9
d. -düm	116b-4,151a-2
d. -di	112a-9,116a-8,116a-9,116a-13,118a-1 118a-4,118a-8,118a-13,121a-9,143b-4, 144a-12,145a-10,145b-1,145b-12, 147b-12,148a-6,148a-9,148a-13,148b-1, 149a-6,149a-8,150b-2,152a-1,152a-2, 152a-5,152a-6,152a-8,152a-11,152a-13, 152b-3,152b-4,152b-5,152b-8,153a-6, 153a-9,153b-9,154a-8,

d. -diler	112b-12,112b-12,115a-9,117b-13, 144b-12,145a-12,149a-1,153b-6, 154a-1,154a-3,154a-4
d. -ye	115b-4,120a-9
d. -yeler	113b-13,114a-2,118a-1,152b-2
d. -yü	112a-3,114a-8,115a-10,117a-11, 118a-12,120a-6,121a-5,143b-7, 145a-13,145b-13,148b-11,149a-13, 151a-6,151b-5,153a-7,153a-8,
d. -yüp	118a-6
d. -yince	113a-10,146a-6
d. -rdi	116a-10
d. -ridünüz	152a-3
d. -rlerdi	120a-7,121a-5
d. -diyse	113b-3
d. -mezlerdi	154a-11,154a-12
d. -medi	145a-10
d. -mesünler	116b-4
d. -mese	118a-8
d. -mek	115b-8,145a-2,145b-1
dīdār	Frs. Allahın yüzü
d.	145a-5
diger	Diğer
d.	118a-12
dik-	Dikmek
d. -diler	147a-3

diken		Diken
	d. -ler	146b-10
dil	d. -i	120b-13
	d. -i birile	120b-13
dile-		İstemek Arzu etmek
	d. -di	116a-4,145b-12,148a-9,148a-11,148a-11
	d. -dük	121a-10
	d. -gil	149b-4,152b-2
	d. -señ	149b-4
	d. -se	113b-9,121a-8
	d. -sevüz	119a-1
	d. -ye	113b-3
	d. -rse	118b-4,145b-1
	d. -rsevüz	143b-13
	d. -mezem	121a-9
	d. -mez	121a-10
	d. -medüm	121a-11
dilenci		Dilenci
	d.	148a-1,148a-6,148a-8,148a-9, 148a-11,148a-13
	d.-yseñ	148a-12
	d. -misiin	148a-11/12
	d. -nüñ	148a-2
	d. -ler	148a-3
	d. -leri	148b-1
	d. -lere	148a-2

dīn		Ar. Din
	d.	151b-9
	d. -e	117b-11,144a-11
dīn-i hamīyyet		Ar. İnsanlık dini
	d.	144a-12
	d. için	144a-12
dir-		Toplamak
	d. di	148a-5
direksüz		Direksiz
	d.	112a-4
dirgür-		Diriltmek, ihya etmek
	d. -e	115a-8,115a-11,115a-12
diri		Canlı, diri
	d.	113b-13,151b-2
	d. kıl-	113b-13
diril-		Dirilmek
	d. -ün	115b-3
	d. -seler	146b-3
	d. -e	114a-4,115a-3,120a-8
	d. -üp	153b-13
	d. -esi	112a-11
	d. -medük	117b-4
	d. -meke	116b-5
dirild-		Diriltmek
	d. -üp	115a-8

dirilik		Canlılık, dirilik
	d. -in	117a-7
dirlik		Hayat
	d.	112a-3,151b-7
dirür-		Diriltmek, can vermek
	d. -mek	119a-1
dişi		Erkek olmayan, dişi
	d.	112a-1,143a-4
ditire-		bkz. ditre-
ditre -		Titremek
	d. -r	147b-10
	d. -ye	114b-6
	d. -yü	151a-4
dīv		Frs. Şeytan
	d. -se	151a-12
diz		Diz'
	d. -i	114b-1
dökül-		Dökülmek
	d. -ür	150a-10
	d. -e	119b-11
dön-		Geri dönmek
	d. -er	113b-9,114b-4
	d. -erler	120b-3,144a-6
	d. -di	116a-10,117b-9,145b-8
	d. -esi	151b-11

dönder-		Döndürmek, geri çevirmek
	d. -di	118a-2 , 152a-6
döndür-		Döndürmek, geri çevirmek
	d. -ürsin	118a-4
	d. -ür	150a-5
dört		Dört
	d.	147a-6,147a-8,153b-6
dört yüz kırk dört		Dört yüz kırk dört
	d.	146a-13
döşek		Yatacak, istirahat edilecek yer
	d.	111b-12
du'ā		Ar. Dua
	d. -ya	149a-13
	d. -sı	153a-13
durur		3. teklik şahıs bildirme eki
	d.	111b-1,111b-4,111b-7,111b-7, 111b-9,111b-10,112a-11,113a-9, 113a-11,113a-11,113a-12,114a-13, 114b-5,114b-7,114b-8,115a-3, 115b-2,115b-7,115b-9,118b-5, 118b-6,118b-7,118b-8,118b-8, 118b-9,118b-10,118b-11,118b-12, 119b-5,120b-9,120b-11,121a-11, 143b-6,143b-6,143b-8,143b-13, 144a-1,144a-1,144a-10,145a-2, 146a-2,149a-7,149b-4,149b-7,

	150a-1,150a-7,150a-7,150b-13, 151b-11,152b-12,152b-12,152b-12, 153a-5,
dur-	Durmak
d. -dı	147b-1,151a8-,152a-2
d. -sa	143b-2
d. -am	152a-1
d. -a	114a-7
d. -alar	112b-5
d. -madan	150b-2
d. -ı gel-	115b-5,147a-10
dut-	Tutmak
d. -arsın	118a-11,118a-11
d. -ar	121a-11
d. -arlar	119a-5
d. -dı	144b-6,145a-12,146b-11,147a-12, 151a-1,154a-10
d. -dılar	154a-5
d. -ğil	146a-10,149b-1,149b-4
d. -a	118b-4,121a-8,152a-9,152a-10
d. -alar	152a-13
d. -up	147b-1,152b-8
d. -ayıldı	152b-3
d. -mağuk	145b-5,146a-3
d. -ı vir-	154a-2

dükeli

Hep, hepsi, bütün, herkes

d. 119b-9, 148b-3

dün

Gece

d. 116b-9, 117b-4, 143a-10, 143a-12,
145b-10, 145b-13, 152b-12, 152b-12,
152b-12, 152b-12, 152b-13, 152b-13,
153a-2, 153a-2, 153a-5, 153a-11,
153b-1, 153b-4, 153b-9, 154a-12,
154b-1, 154b-2, 154b-5, 154b-6,
154b-7

d. için 120b-6

d. -i 112a-2, 116b-8, 116b-9, 152b-8,
152b-9, 153a-6, 153a-8, 153a-12,
153b-4

d. -i dür 153a-1, 153a-1

d. -i 116b-9

d. -ler 153a-7

d. -lerde 153a-7

d. -lerinden 153b-1

dünle dur-

Gece kalkmak

d. -ur 150b-12

dünyā

Ar. Dünya

d. 114b-9, 117a-7, 118b-7, 119b-13,
146a-4, 146a-4, 146a-9, 146a-10,
146a-13, 152b-10

d. -nuñ	112b-7
d. -da	112b-11,113b-2,114a-3,116a-13, 117a-5,117a-6,117b-4,120b-1, 120b-2,144a-2,149a-10,152a-11,
d. -daki	118b-6
d. -dan	146a-4
düriş-	Çarpışmak
d. -ür	143b-2,
dürlü	Türlü
d.	111b-13,111b-13,112a-6,112a-6, 113a-7,113a-7,116b-12,116b-12, 154a-6
dürt-	Dürtmek, sürtmek
d. -erler	149b-11
dürüst	Frs. Doğru, düzgün
d.	147a-3
d. ol-	147a-3
dürüstî	Frs. sağlık, sıhhat
d.	121a-2
düş	Rüya
d. -inde	150b-12
d. -ünde	147a-10
düş-	Düşmek
d. -diler	149a-10
d. -e	143b-13

düşmen		Frs. Düşman
	d.	145a-12,145b-5,146a-3
	d. üt-	145a-12
düşvārlik		Fra. Güçlü, zorluk
	d.	149a-12
	d. -dan	143a-9
dütün		Duman
	d.	119b-4
düz		Düz
	d.	150a-4

E

Ebā'ī Hakem		Ar. Şahıs adı
	e.	152a-3
ebed		Ar. Ebedi
	e.	112b-10
ebedī		Ar. Edebi
	e.	117a-10,145a-5,145a-5
Ebū Bekir		Ar. Ebu Bekir
	e.	143b-8,144a-11,144a-13, 144b-9,144b-11,144b-13
	e. -idi	144a-10
	e. -ün	144b-3,144b-8
Ebū Bekiri'ş-şiddik		Ar. Şiddik olan Ebu Bekir
	e.	144a-10,144b-6/7,151b-2/3
Ebu Bekir Varrāk		Ar. Şahıs adı
	e.	154a-13
Ebū Cehil		Ar. Şahıs adı
	e.	117a-4,121a-9,151b-13,152a-6,152b-2
	e. -ün	152a-10
Ebū Leheb		Ar. Şahıs adı
	e. -dür	143b-10
Ebū Tālib		Ar. Şahıs adı
	e.	146a-12,147b-8
ecel		Ar. Vade , ömrün sonu
	e.	118b-13

eger	Frs. Şayet, Eğer
e.	115a-12,118a-7,118a-12,144a-11,148a-2 148a-12,148a-12,148b-9,148b-10, 151a-12,151a-12,151b-6,152a-8, 152b-2
eglen-	Eğlenmek
e.	-mişidi 153b-11
ehad	Ar. Bir
e.	144b-13
ehl	Ar. Sahip,ehil
e. -i	146b-3
e. -in	117a-3,117a-3
e. -ine	120a-4
ehl-i beyt	Ar. Ev halkı
e. -ine	113b-3
ehl-i cehennem	Ar. Cehennem ehli
e.	112a+11,112b-8
ehl-i cennet	Ar. Cennet ehli
e. -i	112a-10
ejderā	Ejderha
e.	116a-6
ekseri	Ar. En çok,çoğu kere
e.	150b-11
eksil-	Eksilmek
e. -ür	150a-6

eksük		Eksik
	e.	120b-13
	e. süz	150a-13
el		El
	e.	146a-8
	e. -i	152a-2
	e. -i birile	152a-2
	e. -i	116a-6,118b-7
	e. -in	116a-5,154a-4
	e. -ine	119b-8,120a-10,120a-11, 120a-11 154a-3,
	e. -inde	116a-6,118b-7,148a-2
	e. -leri	150a-4
	e. -leri birile	150a-4
	e. -lerin	147b-9
ellü		Elli
	e.	120b-10
elem neşrahleke		Ar. Senin bağrını açmadık mı?
	e.	149b-4
elif		Ar. Elif harf
	e.	149a-7
	e. süz	149a8/9
elli		Elli
	e.	150a-10
emcek		Meme
	e. -leri	113a-6

em̄in		Ar. Emin güvenilir
	e.	150a-1,150a-2,150a-9
	e.-dür	120b-12
	e. ol-	150a-2,150a9/10
emr		Ar. Emir
	e. -i	112b-4,114b-4,115b-4,154b-5
	e. -i birile	115b-4,154b-5
	e. -ine	116a-10
	e. -lerde	120b-12
Em̄irü'l-Mü'mine		Ar. Müminlerin emri
	e.	147b-9
emzür-		Emzirmek
	e. ür	146a-8
	e. ecek	145b-7
endām		Frs. Vücut,boy
	e. -um	151a-2
	e. -ı	153a-5
	e. -larını	154a-9
Enes		Ar. Şahıs adı
	e.	154b-3
Enes bin Mālīk		Ar. Şahıs adı
	e.	150a-7
er		Er,insan, erkek kişi
	e.	120a-8
	e. -ün	154a-2

eren		insan
	e. -ler	113b-11
erkek		Erkek
	e.	112a-1,143a-13
esir		Ar. Esir
	e.	153b-12
	e. kıl -	153b-12
esirge -		Esirgemek, şefkat göstermek
	e.-yüp	147b-12
esmā		Ar. İsimler
	e.	151b-8
esrük		Sarhoş
	e.	115a-6
	e. ol-	115a-6
et		Et
	e. -ler	115b-2
etek		Etek
	e. -ini	147b-8
ev		Ev
	e. -ine	145b-6,146a-7
	e. -inde	146a-1,152b-10
evāmīr		Ar. Emirler
	e.	153a-11
evet		Evet
	e.	144b-8

evvel	Ar. Önce ,evvel
e.	116a-8,150b-11,153a-1
e. -ki	150a-5,153a-13,154a-11
e. -kiler	153b-4
evvelā	Ar. Evvela ,en önce
e.	112a-12
evvelīn	Ar Öncekiler
e.	112a-11
ey	Ey , hitap unsur
e.	119a-3
eyit-	Söylemek, demek
e. -ür	111b-1,111b-4,111b-9,113a-1,113a-3, 113b-5,114b-4,114a-6,114a-11,114a-12, 114a-13,114b-2,114b-2,114b-3,114b-4, 114b-4,114b-9,114b-9,114b-12,115a-10, 116b-10,117b-7,118a-7,119b-7,120b-8, 121a-12,143a-8,143b-6,144b-3,145a-7, 145a-11,146a-5,146b-7,146b-9,146b-11, 147a-11,147b-3,147b-4,147b-4,147b-10, 147b-10,148a-2,147a-3,148b-3,148b-6, 148b-13,149a-5,149b-1,149b-2,149b-7, 149b-11,150a-6,150a-7,150b-8,150b-12, 152b-7,153a-1,153a-1,153a-1,153a-2, 153a-3,153a-13,153b-10,154a-13,154b-3, 154b-12

- e. -ürler 114a-12,114b-4,114b-8,115a-9,115a-10,
115a-12,119b-9,120a-11,121a-1,145b-6,
145b-6,145-11,146a-3,149a-9,152b-1,
154b-8
- e. -düm 120b-8,151a-1
- e. -dün 150b-3
- e. -di 111b-1,111b-6,111b-8,111b-8,112a-9,
115b-12,115b-12,115b-13,116a-2,
116a-7,116a-7,116a-11,116b-1,116b-2,
117b-7,118a-3,119b-7,121a-9,143a-8,
143b-2,144a-11,144b-2,144b-7,144b-7,
145a-7,145a-9,145a-12,145b-3,146a-9,
146a-11,147b-12,148a-2,148a-5,148a-7,
148a-11,149a-6,149a-12,149b-7,150a-12,
150b-4,150b-8,151a-1,151a-3,151a-4,
151a-5,151a-6,151a-9,151a-10,151a-11,
151a-13,151b-3,151b-13,152a-3,152b-2,
152b-7,153b-3,153b-8,154a-7,154b-12,
- e. -diler 115a-8,117b-12,144b-2,144b-11,145a-11,
147a-10,154a-2,
- e. -miş 113b-4
- e. -mişlerdür 149a-3
- e. -gil 115b-10
- e. -e 113a-2,114a-3,115b-2,152a-11
- e. -eler 113b-12,113b-13,114a-1,118a-1

e. -üp	121a-4
e. -ürdi	118a-5,150b-5
e. -ürlerdi	121a-5
e. -mişidi	151b-1,151b-4
e. -mez	120b-13,121a-1
e. -megil	145a-13
e. -i vir-	144b-5,151a-13
e. -mek	118a-12
e. -mesi	121a-4

eyle

Öyle

e.	114a-10,114a-10,114b-1,117b-3,118a-1, 119a-1,121a-1,121a-12,145b-5,146a-3, 149a-3,151a-1,151a-13,153a-5
e. -dür	149a-6

eyle-

Eylemek

e. -di	144a-10,154a-5
e. yimezüz	154a-1

Eyyüb

Ar. Peygamber ismi

e.	153b-7
----	--------

eyü

iyi

e.	143b-11,145a-1,150a-13
----	------------------------

ezel

Ar. Başı olmayan, ezel

e. de	121a-10
-------	---------

ezil-

Ezilmek

e. -miş	115b-3
---------	--------

F

fānī		Ar. Fani, geçici, ölüm
	f.-dür	146a-5
fārīg		Ar. Boş, terk edilmiş
	f.	149a-13,149b-2,149b-2,
	f. ol-	149a-13,149b-2,149b-2/3
farīza		Ar. Farz, yapılması gerekli olan
	f.	sey 114a-7,119a-2
	f. kıl-	119a-2
faşıl		Ar. Ara ,fasıl
	f.	112a-10
Fatıma		Ar. Şahıs adı
	f.	145b-6,146a-7,146a-7, 146a-9
fazīlet		Ar. Fazilet üstünlük
	f.	154b-8
fe-erāhū'l-āyete'l-kübrā	Ar. Büyük alameti gösterdik	
	f.	116a-5
felek		Ar. Küre, gökyüzü
	f.	144b-4
	f. birile	144b-4
ferište		Frs. Melek
	f.	113b-7,116a-1,151a-1
	f. -yse	151a-12
	f. -ler	113b-1,113b-7,114a-9, 114a-12,114a-13,114b-3, 114b-5,114b-7,114b-8,

	118b-~ , 118b-8 , 120b-11 , 152b-13 , 154b-2 , 154b-3 , 154b-4 , 154b-6 , 154b-7
f. -lerdür	114b-1 , 114b-9
f. -lerigün	114a-9
f. -ler birile	113b-1 , 154b-3
f. -lere	113a-1
f. -lerüm	147b-10
fermān	Frs. Buyruk, Emir
f. -1	120b-12
f. -1	114a-2 , 115a-4
f. -1 birile	114a-2 , 115a-4
f. -ından	114a-6
feryād	Ar. Bağırma, imdat
f.	113a-3 , 147a-7 , 154a-7
f. kıl-	113a-3
f. it-	154a-7
fikir	Ar. Fikir
f.	118a-2
fi'il'illetin	Ar. Hareketin sebebi
f.	116a-2
fi'l-hal	Ar. Derhal
f.	147a-10

Fir'avun

Ara Mısır hükümdarı ,Allah'a asi gelen Firavun

f. 115b-11,116a-3,116a-4,116a-4,116a-7,
116b-3,145b-2
f.-u 115b-8,11b-12

G

galebe		Ar. Galibiyet, galip olma
	g.	116a-6,149a-5
	g. kıl-	116a-6,149a-5/6
ganimet		Ar. Ganimet, karşılık
	g.	149a-11
gark		Ar. Boğulma
	g.	115a-6,116b-1
	g. ol-	115a-6,
	g. kıl-	116b-1
gassāk		Ar. Nurun zıddı , cehennemde bir karanlık
	g.	112b-7
gāyet		Ar. Son, en son had.
	g.	147a-5,152b-12,154a-2
gayret		Ar. Gayet ,çaba
	g.	147b-10,
	g. kıl-	147b-10
gazā		Ar. Allah yolunda savaş ,cihad
	g.	151b-2,154a-12,154a-13
	g. kıl-	151b-2,154a-12,154a-13
	g. ya	118a-7
	g. dan	149b-2
gāzī		Ar. Din uğrunda savaşan kimse, gazi
	g.	154a-11,154a-12,
	g. ler	114a-11,114a-11
gāzīlık		Gazilik
	g.	151b-2,153b-10,153b-12,
	g. kıl-	153b-10/11,153b-12
geç-		Geçmek
	g. -er	146a-10,
	g. -di	116b-3,
	g. -miş	115b-9,120a-1,
	g. -se	150a-10
	g. -e	115a-2,

gel-

	Gelmek
g. -ür	118b-1, 120b-6, 121a-3, 143a-10, 143a-12, 150a-9
g. -ürler	152a-12
g. -dün	118a-5
g. -di	116a-7, 117b-10, 113a-6, 144b-5, 146a-9, 144b-11, 147a-7, 147a-9, 147a-12, 147a-13, 148a-9, 148a-11, 148a-12, 151a-4, 151b-3, 154a-4.
g. -diler	117b-12, 145a-3, 154a-5
g. -mişdür	115b-12
g. -iserler	112a-13
g. -!	154a-2
g. -sün	116a-7, 113b-9
g. -elüm	154a-4
g. -ün	115b-4
g. -se	111b-4, 111b-5, 117a-2, 118a-3, 119a-9.
g. -e	114a-3, 149a-4, 151b-1.
g. -icek	121a-9
g. -en	151a-11
g. -dükden	113a-4
g. -diyse	117b-9
g. -mezdi	144b-10
g. -medi	145a-11, 145a-11
g. -e dur-	119b-2

gelici

	Gelici, vuku bulucak olan
g. -dür	111b-10

gerçek

	Gerçek, doğru
g.	151a-7

geril-

	Gerilmek
g. -miş	112b-4

getür-

	Getürmek
g. -ür	120b-12,
g. -düm	116b-6
g. -di	116a-5, 118a-1, 145b-1, 145b-9, 146b-11, 147b-1, 148a-5, 148a-10.

	g. -diler	147a-11
	g. -miş	150a-12
	g. -gil	115b-10, 115b-11
	g. -mez	115b-13,
	g. -mese	118a-12,
	g. -meke	114b-10,
	g. -meklik	117a-2
gevher		Frs. Mücevher
	g.	146b-1, 146b-2, 146b-3.
	g. -i	146b-1
gey -		Giyemek
	g. -üp	146a-8
	g. -e dur-	147a-6
geyecek		Giyecek
	g. -lerini	147a-6
gezdür -		gezdirmek
	g. -eler	113a-7
gibi		Gibi
	g.	112b-2, 114b-2, 116a-6, 116b-4, 118b-2, 119b-4, 119b-10, 119b-12, 149a-8, 149b-10, 150a-5, 151b-10.
	g. -sin	146b-3
	g. -dür	143b-7, 150b-2, 150b-9, 151a-11
gic		Geç
	g.	145a-10
gice		Gece
	g.	146b-9, 154b-4
	g. -si	154b-3
gider -		Gidermek
	g. -ür	143a-12
gine		Gene, tekrar
	g.	112a-4, 114a-1, 114b-4, 115a-8, 116a-6, 116a-9, 116b-5, 117a-2, 120b-6, 147a-3, 148a-9, 148a-10, 148a-11, 150a-5, 150b-2, 151a-2, 151a-2, 151a-2, 151a-11, 154a-3, 154a-9.

gir -		Girmek
	g. -di	146a-7
	g. -se	115a-11,150a-2
	g. -üp	143a-10
	g. -eni	150a-2
	g. -dükleri	144a-11
	g. -dükleri için	144a-11
	g. -meye	144a-5
	g. -mek	149a-11
giriftār		Frs. Tutulmuş, tutsak, esir, düşkün
	g.	152b-1
	g. kıl-	152b-1
girü		Yine ,tekrar, geri
	g.	116a-10,118a-2,120b-3,151b-11, 152a-2,152a-6,
	g. dön-	120b-3
	g. dönder-	152a-6
girye		Frs. Ağlama
	g.	118a-1
	g. getir-	118a-1
git -		Gitmek
	g. -er	113b-10,151a-12
	g. -di	118a-7,146b-10,147a-4,147a-5, 147a-6,143a-3,143a-3,143a-10, 151a-5
	g. -diler	147a-1,154a-6
	g. -miş	144a-7
	g. -e	121a-6
	g. -eriken	146b-9,147a-12
	g. -mez	151a-12
giy -	bkz.	gey-
gizle -		Gizlemek
	g. -di	153a-7,153a-8,153a-9,153a-10, 153a-11,
	g. -se	118a-3
	g. -ye	113a-3
	g. -yeidi	113a-3

gizlü		Gizli
	g.	144b-11
gögüs		Gögüs
	g. -ini	143b-3
gök		Gök
	g.	116b-6,120b-7,145a-10,146b-3, 153a-4,
	g. -i	112a-4,112b-1
	g. -e	120b-10
	g. -de	116a-1,121a-6
	g. -den	114b-3,116b-10,119b-11,152b-13
	g. -ine	157b-10
	g. -inde	118b-7
	g. -ler	116b-6
	g. -leri	113a-11,120a-11.
	g. -lerde	120b-11
gölge		Gölge
	g. -sinde	117b-3
göm -		Gömmek
	g. -erler	118b-13
	g. -e ko-	120a-3
gönül		Gönül
	g. -i	114b-5
	g. -üni	146a-10
	g. -ün	147b-13
	g. -inde	146a-13
gönüllü		Gönüllü
	g.	151a-7
gör-		Görmek
	g. -ürem	152a-7
	g. -ürmisin	151b-12,152a-6
	g. -ür	151b-10
	g. -di	121a-2,144b-5,145b-7,146a-9,153b-3.
	g. -evim	145b-12

g. -se	118a-5,147b-12
g. -e	115b-11,
g. -cler	117a-4,117a-5
g. -dükün	151a-10,151b-5/4
g. -ürdi	150b-12
g. -mezsın	145b-13
g. -mezmişin	153a-5,
g. -mezsiz	112a-2
g. -mezler	117b-5
g. -mese idük	115b-15
görk	Güzellik
g. i	115b-6
görklü	Güzel
g.	150a-3,150a-4
görün-	Görünmek
g. -ür	143a-11
g. -se	151a-12
g. -en	151a-11,151a-13
g.-mez	120b-4,151a-12,151a-15
göster-	Göstermek
g. -ür	145b-10,
g. -düm	115b-11,121a-8,146b-5,146b-7,
	146b-13
g. -!	145b-12
götür-	Götürmek
g. -ür	148a-3
g. -ürler	154b-6

	g. -düm	143b-11
	g. -di	120b-10,
götürül-		Yükseltilmek
	g. -mişdür	118b-6
göyün-		Yanmak
	g. -düki	148a-4
göyündür-		Yakmak
	g.-ür	144a-4
göz		Göz
	g.	157b-6,
	g. -leri	115a-7,
	g. -lerini	154a-5
	g. -lerinden	146a-9
gözsüz		Kar, gözsüz
	g.	117b-9, 118a-3, 118a-9
	g. -i	118a-5
	g. -ler	117b-13
	g. -lerdür	118a-1
	g. -lerdi	117b-12
	g. -lerden	118b-2
gusul		Ar. Cenabetten arınma
	g.	117b-6, 157a-2
	g. kıl-	117b-6, 157a-2/3
guşsa		Ar. Kader, sıkıntı
	g. -dan	148b-6
güç		Güç
	g.	113b-8, 117b-8
gün		Gün , güneş
	g.	112a-10, 112a-13, 112b-1, 112b-6, 117b-1, 117b-5, 117b-8, 113b-11, 114a-2, 114b-4, 114b-5, 117a-4, 117b-3, 117b-4, 119a-10, 119a 13, 119b-2, 119b-3, 119b-9, 119b-10, 119b-11, 119b-12, 119b-13, 119b-13, 120a-2, 120a-4, 120a-5, 120a-10,

	120a-14,120a-12,120a-13,120a-13, 121a-3,145a-8,145a-9,145a-10, 145a-11,145b-1,145b-6,145b-7, 145b-11,146a-7,147a-1,151b-13, 153b-13,154a-4,154a-7,
g. -dür	112a-12
g. için	143a-11
g. -i	112a-3,112a-5,113b-13,115a-1,116b-8, 116b-9,116b-11,143a-11
g. -e	116a-6
g. -i	112b-7,113b-11,117a-2
g. -idür	113b-8
g. -ini	150b-3
g. -inde	111b-2,113b-7,113b-13,117b-3,120a-9, 146a-6,154b-13.
günâh	Frs. Günah
g.	120a-9,143b-4,143b-12,143b-9,148b-10, 153a-10.
g. birile	120a-9
g. için	120a-6
g. kıl-	143b-4,148b-9
g. -i	116b-10,
g. -dan	118a-9,143b-5,144a-9,
g. -uñi	148b-9
g. -ı	118a-13,150a-8,150a-10,
g. -ın	150a-9,150a-11
g. -ları	120a-6,
g. -lardan	153a-10,
g. -ları	115a-6,153a-10
gündüz	Gündüz
g. -ün	120b-4
güneş	Güneş
g.	120b-4

gür		Frs. Kabir, mezar
	g. -a	113b-13,
	g. -ından	115b-4,
gürü		Mezarlı, ölü
	g.	115b-4

H

haber	Ar. Haber
h.	11b-4,115b-6,116b-4,117a-12,146a-7, 146a-11,147a-5,147a-8,147b-6,149a-6, 151a-10,153b-10,154a-3.
h. dür	149a-5.
h. it-	154a-3
h. vir-	117a-12,146a-11,147a-5,147a-8,151a-10, 153b-10,
h.-de	115b-11
h.-den	113b-13
h.-üm	112b-12
h.-i	117b-1,147a-6,147b-5,
Ḥabīl	Ar. Adem A.S.ın küçük oğlu
h.	119a-10
ḥācet	Ar. İhtiyaç
h.	145b-11/12,
h. dile-	145b-11/12,
h.-üñ	118a-6
h.-ini	154a-8
ḥad	Ar. Sınır
h.-den	115b-9,151b-9
h.-inden	112b-5
Ḥadīce	Ar. Hz. Peygamberin ilk zevcesi
h.	147b-3,151a-4,151a-6,151a-6,151a-9,151a-12.
h.-nüñ	151a-8,
h.-ye	146b-9,151a-11,
ḥāfire	Ar. Kazılmış yer , çukur
h.	115a-9,115a-10
ḥaḳ	Ar. Gerçek , doğru olan
h.	116a-12.
Ḥaḳ (ḳ)	Ar. Allah
h.	113b-8,154a-4,
h.-i	114b-12,114b-12,114b-13,114b-13,143a-10

	143b-13,145b-2,145b-4,145b-10,145b-10, 145b-11,145b-13,146a-2,149b-9,149b-11, 149b-13,150a-3.
h. -ı için	114b-12,114b-12,114b-13,114b-13,143a-10, 145b-2,145b-4,145b-10,145b-10,145b-11, 145b-13,146a-2,149b-9,149b-11,149b-13, 150a-3.
h. -ına	143a-13,
Ḥakkā	Ar. Gerçek şu ki , doğrusu
h.	111b-10,118b-2,151b-9,152a-8
Ḥak Te'ālā	Ar. Yüce Allah
h.	111b-2,111b-5,113b-6,113b-8,113b-8, 114a-2,114a-7,114a-9,114b-3,114b-4, 114b-6,114b-11,115b-3/4,115b-6,115b-12, 115b-13,116a-13,116b-11,117a-8,118a-2, 118b-6,118b-8,118b-8,120a-6,120a-9, 120b-7,120b-7,121a-2/3,121a-12,143a-8, 143a-10,143a-11,143a-12/13,114a-2, 144b-12,145a-7,145a-12,145b-2,145b-2, 145b-3,145b-8,146a-10,146b-2,146b-2, 147b-1,147b-10,149a-4,149a-10,149b-7/8, 149b-8/9,149b-10,149b-12,150b-1,150a-2, 150a-11,150a-11,150b-4,150b-8/9,151a-6, 151b-2,152a-4,152b-8,152b-13,153a-4, 153a-7,153b-1,153b-4,153b-8,153b-12, 154a-8,154a-12,154b-1,154b-5, 153a-7, 154a-7,154b-4.
h. -nuñ	153a-7,
h. -ya	154a-7,154b-4.
ḥakīm	Ar. Hikmet sahibi
h.	150b-4
ḥāl	Ar. Durum , vaziyet
h.	146a-8,154a-6
h. -in	146a-11

ḥalāyık	Ar. Yaratıklar
h.	112a-10,112a-11,113a-13, 114b-3,114b-4,115a-2,115a-3, 115b-4,119a-5,151b-11,153b-13, 118a-12,154a-5
h.-a	
ḥalīfe	Ar. Halef , vekil
h.	118a-7.
Ḥalīme	Ar. Şahıs ismi
h.	146b-13,147a-4,147a-5,147b-8,
ḥalk	Ar. Halk
h.-ı	145b-4
h.-ından	119a-12
h.-lar	143b-2,146b-3,148b-3,
h.-ları	144a-1,144a-2
h.-ları birile	144a-1,144a-2
h.-lara	118b-3,118b-4,121a-7,148b-3,
h.-lardan	149b-3
ḥalvet	Ar. Yalnız kalma , tenhalık
h.	150b-13
ḥamīm	
h.	112a-7
ḥandak	Ar. Hendek
h.	152a-3
ḥarām	Ar. Dinen yasaklanmış olan
h.	150a-2
h. kıl-	150a-2
h.-ı	114b-8
ḥarf	Ar. Harf
h.-ini	153a-6
h.-ine	114a-7
h.-leri	111a-13,114a-6,117b-6,119b-7, 143a-7,145a-6,148b-5,149b-6, 150b-7,152b-6,154b-11.

Ḥārīṣ bin 'Alḳame	Şahıs adı
h.-dür	117a-6
Ḥarḳıl bini'l Acūn	Şahıs adı
h.	153b-7.
Ḥasan	Şahıs adı
h.-1	145b-7
Ḥasan Basri	Şahıs adı
h.	113a-3
Ḥāşıl	Ar. Meydana gelme
h.	150b-1,153b-2,153b-2,
h. ol-	150b-1,153b-2,153b-2,
Ḥaşlet	Ar. Meziyyetler , huylar
h.	120b-1,149b-8
Ḥaşır	Ar. Toplama
h.	145b-4
h. it-	145b-4
Ḥat	Ar. Yazı
h.	151b-6,
h. yaz-	151b-6
Ḥatā	Ar. Hata , yanlışlık
h.	150b-2,150b-2,152a-10.
h. işle-	150b-2,150b-2.
h. kıl-	152a-10.
Ḥavāle	Ar. Bir şeyi birinin üzerine bırakma
h.	121a-9,154a-8,154a-9.
n. kıl-	121a-9,154a-8,154a-9.
Ḥayır	Ar. İyilik , hayır
h.	120b-1,143b-9.
h. dur	146a-4
h.-1	112b-12
Ḥayrān	Ar. Şaşkınlık
h.	146b-2,147a-8.
h. kal-	146b-2,147a-8
Ḥayvān	Ar. Hayvan
h.	116b-12

hazīne	Ar. Hazine
h.-sin	120a-10
hazret	Ar. Hazret
h.	111b-1,117b-7,118a-6,146a-6, 148a-8,148a-9,148a-11,148b-6, 151a-5,151a-10, 117b-12,148a-5,153b-5,
h.-ine	117b-12,148a-5,153b-5,
Hazret-i Ömer	Ar. İkinci halife
h.	147b-12
helāk	Ar. Helak olma
h.	114b-3,116b-3,143b-1,143b-3, 154a-10,
h. ol-	143b-1
h. kı1-	116b-3,143b-3,154a-10
helāl	Ar. Meşru , helal
h. -i	114b-8
hem	Frs. Hem
h.	149a-6,149a-7
hemān	Frs. Aniden , derhal
h.	116a-7,116a-7,116a-9,150b-2.
hemāndem	Frs. Hemen , o anda
h.	152a-2
her	Frs. Her , her bir
h.	113b-5,114a-6,119b-7,120a-10, 120b-1,121a-13,143a-8,145a-3, 145a-7,147a-4,147b-11,147b-11, 148b-6,149b-4,149b-7,150b-8, 152b-7,154b-5,154b-12,
herāyīne	Frs. Elbette
h.	152a-9
hergiz	Frs. Asla , katiyyen
h.	112b-8,149a-5
hevā	Ar. Hava
h.-da	119b-11
h.-sında	117a-9
heybet	Ar. Heybet
h.-inden	119b-13

hicāb		Ar. Perde
	h.	112b-1
hiç		Frs. Hiç , hiç bir
	h.	112b-1,114a-10,117b-1,118b-6,143b-12, 149b-10,150a-4,150a-8,151a-7,151b-7, 153b-6.
hikāyet		Ar. Hikaye , rivayet , vaziyet
	h. -i	147a-7
	h. -in	147a-4/5
hikmet		Ar. Hikmet
	h.	147a-2
hilāf		Ar. Karşı , zıt
	h.	116a-10
	h. kıl-	116a-10
Hindüstān		Frs. Hindistan
	h. -a	147a-13
Hirā		Ar. Bir dağ ismi
	h.	150b-3,150b-13
hisāb		Ar. Hesap
	h.	112a-11,112a-13,115b-4,153a-6
	h. için	112a-11.
	h. -in	112a-9.
	h. -ından	112b-11.
hiṭāb		Ar. Hitap
	h.	114a-8
hor		Ar. Hakir , zelil , alçak
	h.	144a-3,144a-3
	h. kıl-	144a-3,144a-3
hoş		Frs. Güzel , iyi
	h.	146a-10,147b-13,153a-3
	h. it-	147b-13
	h. dut-	146a-10

hoşnūd	Frs. Memnun ve razı
h.	145a-4,147b-11,147b-12
h. ol-	145a-4,
h. kıl-	147b-11/12,147b-12,.
hoşnūdlık	Hoşnutluk
h.	143a-9
Ḥunnes	Ar. Beş gezegen
h.	120b-4,
hūrī	Ar. Cennet kızı , huri
h. -ler	113a-6.
ḥurmā	Frs. Hurma
h.	119a-7,148a-5
h. -yı	148a-7,148a-8,148a-10
h. -sı	148a-4
h. -lar	113a-5
ḥutbe	Ar. Hutbe
h.	148b-12
ḥüccet	Ar. Delil
h.	116a-4,116a-5,
h. getir-	116a-5
h. dile-	116a-4
h.-lerden	150b-3
Ḥüdā vendā	Ar. Ey Allahım
h.	115b-12/13
ḥüküm	Ar. Karar , hüküm
h.	150b-4.
h. kıl-	150b-4.
h.-inden	121a-6.
ḥükm-i şerī'at	Ar. Şeriat hükmü
h.	146b-8
Ḥüseyn	Ar. Şahıs adı , Hz' Muhammed'in torunu
h.	145b-7
Ḥüsnā	Ar. Pek güzel
h.	143b-6,143b-6.

I

ilgim	Ar. Serap
1.	112b-2
ıraq	Uzak
1.	113b-10,114a-7,144a-9
1. git-	144a-7
1. ol-	144a-9
ırmak	Irmak
1.	113b-5
1. -da	113b-5

i

i-

İmek , ana yardımcı fiil

- i. -düm 144a-12
- i. -dün 146a-12,146b-5,146b-6,146b-8,
146b-8,146b-12,146b-12,147b-3,
147b-3,147b-8,148b-9,
- i -di 111b-5,111b-5,112b-11,115b-5,
116a-6,116b-1,117b-11,117b-12,
117b-13,118a-5,118a-6,118a-8,
120a-7,120a-7,120a-8,120a-8,
121a-3,121a-5,121a-5,144a-10,
144a-11,144a-13,144b-4,144b-6,
144b-6,144b-9,144b-9,144b-9,
144b-9,144b-10,144b-10,144b-11,
147b-13,147b-13,148a-4,148b-9,
148a-4,148b-9,148b-10,150b-1,
150b-1,150b-2,150b-5,150b-12,
150b-13,150b-13,151a-9,151a-9,
151a-9,151a-9,151b-1,151b-4,
151b-7,151b-8,151b-13,152a-1
152a-2,152a-4,152b-2,152b-3,
153a-3,153a-3,153a-3,153a-13,
153b-1,153b-11,153b-11,153b-12,
153b-13,153b-13,153b-13,154a-11,
154a-12

	i. -dük	113b-12,113b-13,114a-2
	i. -dũñüz	114a-3,152a-12,152a-12,152a-13,
	i. -señ	144b-8,148a-12,148a-12
	i. -se	113a-12,113b-3,115a-12,117b-9, 118b-4,144b-1,145b-1,148a-2, 148b-12,151a-12,151a-12,151b-7,
	i. -sevüz	143b-13
	i. -seydük	113b-12,114a-2
	i. -ken	146b-9,146b-13,147a-12,150b-1, 150b-2,154a-3
'ibādet	Ar. İbadet	
	i.	153a-7,153a-9
	i. it-	153a-9
	i. kıl-	153a-7
İbn 'Abbās	Ar. Şahıs adı	
	i.	113b-5,114b-2,116b-10,144b-3, 145a-11,
İbrāhīm	Ar. Şahıs adı , İbrahim Peygamber	
	i.	119a-1
İbrāhīm bin Edhem	Ar. Şahıs adı	
	i.	148a-3
İç-	İçmek	
	i. -er	120b-5,120b-6,120b-8,143a-10, 143a-11,143a-12,145b-2,145b-9, 149b-10,149b-13,150a-1
	i. -eler	112b-7,112b-8,112b-9

ıç	İç	
	i. -ini	147a-2,
	i. -ine	115a-11
	i. -inde	111b-10,112b-5,113a-2,113a-8, 115a-6,118b-5,120b-1,146a-9, 146a-13,146a-13,146b-6, 148b-12,148b-12,148b-12, 148b-12,151a-1,152a-4,152a-11, 152a-12,152b-1,152b-9,153a-7, 153a-8,153a-10,153a-13,154a-6, 154b-2,154b-5,154b-13
	i. -inde ki	147a-11
	i. -indedür	153a-2
ıçür-	İçirmek	
	i. -e	111b-2
id-	bkz. it	
ıhtilāf	Ar. Uymayış , uyuşmana	
	i.	111b-8
	i. -dur	111b-10
ıhtiyār	Ar. Seçme , tercih	
	i.	117a-7
	i. kıl-	117a-7
iki	İki	
	i.	115a-3,116a-6,116b-2, 118a-6,120a-1,143b-2, 148a-2,149a-4,149a-5, 149a-6,149a-7,149a-8,

	149a-10,149a-12,149b-8,150a-9, 154a-4,154a-4
	i. -dür 149a-7,149a-7
	i. -sinüñ 113a-11
ikinc	İkinci
	i. 115a-2,115a-13
ikinci	İkinci
	i. 149a-8,149a-11,149b-8
iki biñ	İki bin
	i. 116b-10,
iki yüz on tokuz	İki yüz on dokuz
	i. -dur 150b-8
ikra'	Ar. Oku
	i. -dan 150b-11
ikrār	Ar.Kararlaştırma
	i. -ım 116a-8
il	İl , memleket
	i. -üñi 147b-5
ilahī	Ar. Rabbim
	i. 154a-7
ile	İle bağlama edatı
	i. 111b-13,115a-3,115a-4,116a-9, 120a-4,147b-4,152a-3,154a-10
iled-	İletmek
	i. -ür 114b-5,148-4
	i. -ürler 150-4
	i. -di 151a-8
	i. -eler 152a-13

ilerki	ilerki
i.	149a-8
ilerü	ileri
i.	113b-7,152a-2
ilet-	bkz. iled-
ilk	ilk
i.	115a-1,144b-3,148a-6,150b-2,
i. -ine	151b-5
illā	Ar. Başkalık , ayrıcalık anlatır.
i.	145a-2
illet	Ar. Sebep , gaye
i.	116a-2
'ilm	Ar. İlim
i.	117a-13,118a-9,118a-1,147a-2,148a-1
i. -den	117b-1
i. -üm	116a-1
i. -ümdür	112b-12
i. -i	150a-6
'ilm-ü Kur'ān	Ar. Kur'an ilmi
i.	147b-6
i. birile	147b-6
'ilm-ü nübüvvet	Ar. Peygamberlik ilmi
i. -üm	148b-8
İmān	Ar. İman
i.	115b-10,115b-11,115b-13,118a-12,121a-10, 144a-2,144b-10,148b-8,150a-12

	i. birile	144a-3,148b-8
	i. getir-	115b-10,115b-11,118a-12
	i. -a	144b-10
	i. -dan	152a-6
imām	Ar. İmam	
	i. -ların	150b-11
imdi	Şimdi , artık	
	i.	113a-2,113a-6
inan-	İnanmak	
	i. -dı	148b-13,149a-1
	i. -dılar	119b-5
	i. -mişdur	148b-13
	i. -sa	143b-5,143b-6
	i. -mazıduñuz	114a-3
	i. -madı	149a-1
	i. -madılar	112b-11,117b-3
	i. -mamışdur	149a-1
in-	İnmek	
	i. -er	114b-3i. -
	i. -erler	152b-13,154b-2,154b-5,154b-5
	i. -di	111a-13,114a-5,117b-6,118b-10, 119b-6,120b-10,143a-7,143b-8, 145a-6,148a-4,148b-5,149b-6, 150b-7,150b-7,150b-11,150b-11, 151b-13,152b-6,154b-11

indur-	İndirmek	
	i. -di	152b-11
	i. -dük	112a-6,152b-9
incir	Frs. İncir	
	i.	149b-9
inkār	Ar. İnkār	
	i.	111b-5,119a-2
	i. kıl-	119a-2
insān	Ar. İnsan	
	i.	118b-10
inşā'allah	Ar. İnşallah	
	i.	145a-10
iplik	İplik	
	i.	147a-3
	i. birile	147a-3
ir-	Ermek , ulaşmak	
	i. -di	147a-13
	i. -e	153b-4
	i. -mez	118b-7
iriñ	İrin	
	i.	112b-9
	i. birile	112b-9
iriş-	Ulaşmak & erişmek	
	i. -ecek	146a-1

- irişdür- Eriştirmek , ulaştırmak
i. -ürler 154b-7
- irte Sabah vakti
i. 143b-2,145a-10,145a-13,145a-13,
i. dur- 143b-2
- 'isā Ar. İsa Peygamber
i. 151b-1,151b-4
- İsrāfīl Ar. Dört büyük melekten biri ,
i. 112a-12,114b-9,114b-11,115a-1,
115b-2
- issi Sıcak , kaynar , kızgın
i. 120b-9
- iste - İstemek
i. -diler 116a-2
i. -gil 147a-10
i. -yü 147a-4
i. -yüben 118b-1
i. -düki 145a-2
i. -yü var- 147a-4
- isteyici İsteyici
i. -ler 148a-4
- iş İş
i. 117a-5
i. -e 143b-9
i. -den 147a-5
i. -ifüz 120b-13

	i. -ler	119a-13,150a-13,150b-2
	i. -leri	117a-4
	i. -lerin	145a-13
	i. -lerine	119a-3
işlü	İşli	
	i. -ler	117a-5
İşār	Ar. Haber verme	
	i.	152a-2,154a-5
işāret	Ar. İşaret	
	i.	152a-2,154a-5
	i. eyle-	154a-5
işit	İşitmek	
	i. -di	120b-9
	i. -gil	151a-10
	i. -üp	118a-9
	i. -meyeler	113a-8
işle	İşlemek	
	i. -miş	150a-13
	i. -düki	117a-4
	i. -düklerin	117a-5
	i. -rdi	150b-2
	i. -mediler	119a-2
	i. -mese	150b-2
it	Köpek	
	i.	153a-12
it -	Etmek , eylemek	
	i. -em	145b-4
	i. -ersin	116a-8

	i. -er	143b-1,143b-1,152b-13
	i. -diler	154a-1,154a-6
	i. -	154a-3
	i. -gil	116a-1,154a-9
	i. -sünler	153a-8,153a-9
	i. -sek	153a-6
	i. -eler	154a-13
	i. -enler	154b-4,154b-4
	i. -düki	113b-13
	i. -düküfüz	143b-1
	i. -erdi	117b-11,147b-13,150b-1,152a-2, 153a-3
	i. -erlerdi	111b-5,120a-8
	i. -megil	118b-2
'itāb	Ar. Paylama , azarlama	
	i.	118a-6
'ıvāz		
	i.	145a-1
	i. vir-	145a-1
iy	Ey	
	i.	114a-2,115a-10,115b-11,116b-5, 146a-12,147b-10,148a-11,148b-7, 150b-4,151a-9,151b-12,152a-6, 152a-7

K

ḳab		Kap	
	k--1		149b-9
Ḳabe	Ḳavseyin	Ar.	İki yay ölçüsündeki uzaklık
	k.		146b-12,146b-13
	k -de		146a-2,
Ḳabil		Ar.	Hız. Adem'in büyük oğlu
	k -den		119a-10
ḳabīle		Ar.	Kabile , topluluk
	k.		120a-7
	k. -ñu		147b-5
ḳabūl		Ar.	Benimseme , kabul etme
	k.		152b-13
	k. it-		152b-13
Ka'bü'l - Ahbār		Ar.	Şahıs adı
	k.		149b-11
kaç		Kaç , kez	
	k.		121a-6,145b-7
ḳaç -		Kaçmak	
	k. -duñ		152a-13
	k - dı		152a-2,
	k - sa		150b-2,
	k - a		119a-11,119a-11,119a-12,119a-12,
			119a-12,
	k - alar		119a-10
ḳaçan		Ne zaman , ne vakit	
	k.		111b-4,113b-4,114a-3,114b-2,115a-1,
			115a-13,115b-4,117a-2,117a-11,
			117a-12,117a-13,118a-3,118a-5,
			119a-1,119a-9,119b-9,120b-6,
			120b-7,121a-8,143a-10,143a-11,
			143b-13,144b-4,147b-10,147b-12,

	149a-3,149a-13,149b-2,149b-2,150a-8, 150a-9,150a-10,150a-11,150b-2,151a-11, 151b-12,151b-13,153b-4,153b-13
ķadir	Ar. Kadir gecesi
k.	152b-8,152b-9,153a-6,153a-12,153b-4, 154b-3,
ķadir	Ar. G¼c¼ yeten , muktedir.
k. -em	116b-7,116b-7,146b-4,
ķadr	Ar. Şeref , kadir , kıymet
k. -¼ñi	146b-4,
k. _ini	146b-1
kāfir	Ar. Kafir , inançsız
k.	111b-9,112b-10,113b-12,114a-13,114b-1, 118b-9,119a-10,121a-13,150b-1,
k. -di	144b-9,
k. ol-	112b-10,
k. -ler	111b-10,112b-11,114a-1,114a-9,114b-7; 115a-8,115a-10,119a-2,119b-5,121a-1, 121a-5,118b-7,144b-5,144b-11,145a-11, 145b-6,146a-3,
k. -ler için	120a-12,
k. -leri	111b-5,111b-9,114a-3,
k. -lere	113-2,113a-4,114a-11,114b-5,
ķal -	Kalmak
k. -di	147a-3,
k. -dilar	147a-8,153b-8
k. -miş	120a-2,
k. -a	112b-10,115a-2,152a-11,
k. -miřduñ	146b-12,
k. -masa	114a-10
ķalem	Ar. Kalem
k.	151b-6,151b-7
k. birile	151b-6,

ka <u>mu</u>		Bütün , hep , her
	k.	112b-9,112b-12,113a-1,113b-1 114b-3,114b-4,115a-1,115a-3, 115b-4,117a-1,117a-4,118a-1, 119b-8,120b-7,120b-8,120b-12 146a-5,149b-3,151a-2,151b-11, 153b-3,154a-10,154b-6
	k. -sı	112b-12,119a-13,
	k. -sın	144b-1
	k. -sında	121a-12
	k. -lardan	151b-5
ka <u>nat</u>		Kanat
	k. -ı	147a-3,147a-13,
	k. -ı birile	147a-3,147a-13,
ka <u>nce</u>		Nereye
	k.	121a-6,121a-6
ka <u>nda</u>		Nereye, hani
	k.	144b-1
ka <u>nki</u>		Hangi
	k.	111b-1,117b-7,146b-2,148b-10, 148b-13,149a-1,
ka <u>pu</u>		Kapı
	k. -ya	112b-1
ka <u>ra</u>		Siyah
	k.	119b-4
ka <u>ralık</u>		Karalık
	k.	119b-3
ka <u>rañu</u>		Karanlık
	k.	112a-12,116b-8,119b-9,145b-4, 145b-10,
ka <u>rañulık</u>		Karanlık
	k. -ı	120b-6,143a-11
	k. -dan	116b-8,
	k. -ın	143a-12

karār		Ar. Durma, karar kılma
	k.	111b-12
	k. kıl-	111b-12
kardeş		Kardeş
	k. -i	151a-9
karın		Karın
	k. -ın	147a-1
	k. -ında	147a-3
	k. -ından	118b-12
karındaş		Kardeş
	k. -dan	119a-10
karşı	bkz. karşı	
karşu		Karşı
	k.	144b-6,147b-1
karübān	bkz. karūvān	
Karūn		Ar. Zenginlikle tanınan bir asi
	k.	151b-10
karūvān		Frs. Kervan
	k. birile	147a-12
	k. -i	147a-12
	k. -a	147b-1
	k. -dan	147a-13
kasem		Ar. Yemin
	k.	114a-9,120b-2,120b-5,121a-1,
kāşki		Frs. Keşke
	k.	113b,12,114a-2,
kat		Yan, huzur, nezd
	k.	112a-4
	k. -uma	152a-12
	k. -uña	118b-1
	k. -ına	116a-4,117b-9,147a-7,151a-4,151b-11

k. -ında	118b-6,118b-8,118b-13,120b-11, 144b-11,144b-13,150b-9,120b-11,
k. -ındadır	117a-13,
k. -ından	147a-6
k. -ındayiken	146b-13
Ḳatāde	Ar. Meşhur bir ravi, hadis rivayet eden
k.	114b-4,150b-4
Ḳatı	Katı
k.	113a-4,114a-9,116b-5,149a-3,
k. tart-	114a-9,
Ḳatılık	Katılık
k.	114a-13,
k. birile	114a-13
Ḳatlan-	Katlanmak
k. -ğıl	146a-9
Ḳatıra	Ar. Katre
k.	112a-7,112a-7,113b-6,
Ḳavī	Ar. Kuvvetli, şiddetli
k.	149a-12
k. -sin	144b-2
Ḳavil	Ar. Söz, yemin, ahid
k. -de	145b-6,145b-11,
Ḳavlühü Te'ālā	Ar. Allah'ın sözü
k.	111b-2,114a-8,117b-8,119b-8, 143a-9,145a-8,148b-7,149b-8, 150b-9,152b-8,154b-13,

ḳavm	Ar. Kavim
k.	152a-11,148a-3,
k. -den	152b-2,
k. -im	152a-12,
k. -ün	146b-6,
k. -i	116b-3,
k. -i birile	116b-3,
k. -ini	154b-10
k. -in	152b-2
k. -ine	151b-4
k. -inden	153b-5,153b-10
ḳaya	Kaya
k. -sı	151a-1
ḳayḡu	Kaygı, endişe
k.	119b-4,151a-7,
k. vir-	151a-7
k. -sında	120a-1
ḳayna	Kaynamak
k. -r	112b-8
ḳaz-	Kazmak
k. -alar	120a-11
ḳazā	Ar. Kaza
k. -ları	154b-6
ḳazık	Kazık
k.	111b-12

kelām	Ar. Söz; Kelam
k.	145b-2,151a-10
k. söyleş-	145b-2
k. -ın	120b-13
kelime	Ar. Kelime
k.	116b-1,
k. -idi	116b-1
k. -leri	111a-13,114a-5,117b-6,119b-6, 143a-7,145a-6,148b-5,149b-6, 150b-7,154b-11,
kendü	Kendi
k.	113b-3,113b-9,115b-10,116a-10, 117a-9,118a-7,119a-11,119a-11, 121a-1,121a-13,147a-6,148b-2, 143a-9,144a-8,144a-9,145a-2, 145a-4,146a-11,149b-3,149b-4, 150a-8,150b-10,151b-5,153-3,
k. -den	120b-8
kendüzin	Kendisi; şahsı
k.	143b-2,143b-3,151b-10,
kerāmet	Ar. Keramet
k. -i	146a-6
kerāmetlü	Kerametli
k.	118b-8,150a-4
kerīm	Ar. Sonsuz kerem sahibi
k. -dür	120b-9,151b-5

kes .-		Kesmek
	k. -diler	145a-5
	k. -gil	149b-4
	k. -medin	119a-9
keşke		Frs. Keşke
	k.	151b-2
key		Çok, pek, gayet, iyice
	k.	148a-3
kez		Defa, kere
	k.	114a-10,118a-7,148a-12, 149a-8,149a-12,153a-5, 153a-6,
	k. -den	120b-4
kığır-		Bağırma, çağırma
	k.	152a-11
	k. -avuz	152a-13
kıl-		Yapmak, etmek
	k. -ur	112b-12,113b-6,114a-9,114b-3, 115a-13,119a-2,119a-8,120b-2, 120b-6,120b-12,143b-3,143b-3, 143b-3,143b-4,143b-11,150b-3, 151b-6,
	k. -ursız	111b-12
	k. -urlar	114b-9,116b-10,119a-3,144a-6, 154b-8,

k. - dum	111b-12, 111b-12, 113a-9, 116b-3, 116b-7, 116b-9, 144a-2, 144a-3, 146a-1, 146a-1, 146a-2, 146a-13, 147b-3, 147b-3, 147b-4, 147b-5, 147b-6, 147b-8, 147b-9, 148b-11,
k. -duñ	116a-8
k. -d1	112a-9, 112a-9, 112a-12, 115b-6 116a-4, 116a-10, 116a-11, 116a-13 116a-1, 119a-2, 144a-8, 144a-9, 144a-9, 144b-1, 145b-8, 146a-11, 147a-9, 148a-7, 149a-10, 150a-2, 150a-3, 150a-12, 150b-4, 151a-13, 153b-11, 154a-7, 154a-9, 154a-9, 154a-10
k. -d1lar	121a-9, 144b-5, 145b-3, 153b-3,
k. -m1ş	118b-1, 118b-12.
k. -m1şdur	149a-5, 149a-5
k. -m1şca	152b-8, 152b-8
k. -m1şlar	153b-9, 153b-6
k. -ayın	145a-13
k. -ğil	115a-1, 115b-9, 115b-10, 115b-12, 148b-2, 148b-3, 149b-1, 149b-2, 149b-3, 154a-8,
k. -sun	153b-5, 153a-7
k. -sunlar	147b-9
k. -sam	151b-2
k. -sa	115a-3, 118a-9, 121a-13, 143b-5, 143b-9, 145a-1, 147b-12, 151b-12 152b-12.
k. -salar	117a-7
k. -am	112a-10, 143b-8, 143b-12, 143b-12, 144a-2, 144a-3, 147b-12,
k. -asın	151b-7

k. -a	113b-4,113b-13,114a-1,115b-2, 145a-8,
k. -asız	112a-3,113a-3
k. -alar	120a-4,120a-5,152b-1,154a-13,
k. -up	147a-9,154a-7
k. -diki	149a-7
k. -digi için	149a-8
k. -dukin	152a-7
k. -acak	114a-7
k. -urdi	116a-6,144b-1,144b-6,144b-10, 150b-13,150b-13,152a-1,153a-3, 153a-13,153b-12
k. -urlardı	144a-11
k. -mişdi	153b-12,153b-12
k. -ayduñ	148b-9
k. -ursa	115a-12
k. -maz	143b-10
k. -mazmız	111b-11
k. -maduk	145b-10,146a-2
k. -maduk mı	111b-11,112a-1,112a-2,112a-3, 112a-5,112a-4
k. -mağıl	118b-2
k. -masa	143b-10
k. -maya	113a-3,113b-8,113b-8,143b-12, 149a-6,
k. -mayınca	154a-11,154a-12
k. -maq	113a-13,117a-11,143b-13,153a-4
k. -maqılkıdur	121a-7
kılıcı	Kılıcı, yapıcı
k.	121a-11,152a-10
kir-	Kirmek
k.	153b-13
kırk	Kırk
k.	115a-3,116b-2,117b-6,145a-6, 146b-6,146b-6,150a-9

kırk altı		Kırk altı
	k.	114a-5
kırk biñ		Kırk bin
	k.	144a-13
kırk bir		Kırk bir
	k.	111a-13
kısa		Kısa
	k.	147b-9,153b-3,153b-3,
	k. kıl-	147b-9
kıssa		Ar. Hikaye
	k. -sın	115b-6,145a-9,145a-9
kış		Kış
	k.	149a-3
kıyāmet		Ar. Kıyamet
	k.	111b-2,111b-4,111b-9,111b-10, 111b-11,112a-10,113b-7,113b-11, 113b-13,114b-5,117a-2,117a-11, 117a-12,117a-13,117b-8,119a-9, 120a-9,146a-6,150b-3,154b-12.
	k. -i	117b-3
	k. -e	114a-3,117b-3,119a-2,119b-5,
	k. -de	112a-9,113b-3,114a-7,114b-13, 119b-8,147b-11,149a-11,
	k. -den	117b-2
kıyı		Kıyı
	k.	112b-10
kıymet		Kıymet
	k. -üñi	146b-4
	k. -ini	146b-1
	k. -in	146b-2
kıymuk		Kıymuk
	k. -ı	144a-4
kız		Kız
	k. -ların	120a-8
kız -		Kızmak
	k. -miş	120a-12

kızdur-		Kızdırmak
	k. -up	144b-6
kızıl		Kırmızı
	k.	144a-13
ki		ki bağlama edatı
	k.	115b-13,116a-1,116a-13,117a-12 117b-10,117b-10,117b-13,146a-9 146b-4,146b-7,146b-10,148a-6, 148a-9,148a-11,148b-5,149a-4, 149a-12,150b-4,151a-2,151b-4, 152a-7,152a-11,152a-13,153a-5, 153b-2,153b-6,154a-13,
kilim		Frs. Gilim, Kilim
	k.	151a-4
	k. birile	151a-5
	k. -i	146a-7
kim		Frs. Ki Bağlama edatı
	k.	111b-1,111b-7,111b-8,111b-10, 112a-9,112a-9,112b-3,112b-4, 112b-9,112b-10,112b-12,112a-12, 113a-9,113b-6,113b-9,113b-13, 114a-3,114a-6,114a-9,114a-10, 114a-11,114a-12,114a-13,114b-1, 114b-1,114b-2,114b-3,114b-4, 114b-4,114b-4,114b-5,114b-7, 114b-8,114b-9,114b-11,114b-13, 115a-1,115a-1,115a-3,115a-12, 115a-13,115b-2,115b-6,115b-7, 115b-12,116a-1,116a-2,116a-3, 116a-6,116b-1,116b-2,116b-3, 116b-6,116b-10,117a-3,117a-5, 117a-6,117a-8,117b-1,117b-2, 117b-2,117b-3,117b-7,118a-1,

118a-10, 118a-13, 118b-3, 118b-4,
118b-8, 118b-10, 119a-1, 119a-2,
119a-5, 119a-5, 119a-6, 119b-1,
119b-5, 119b-7, 119b-9, 120a-1,
120a-6, 120b-3, 120b-3, 120b-4,
120b-8, 120b-8, 121a-1, 121a-2,
121a-3, 121a-8, 121a-10, 121a-11,
121a-13, 143a-8, 143a-10, 143a-11,
143a-13, 143b-4, 143b-7, 143b-9,
143b-13, 144a-4, 144a-6, 144a-7,
144a-8, 144a-10, 144b-2, 145a-1,
145a-3, 145a-3, 145a-4, 145a-7,
145b-2, 145b-5, 145b-11, 145b-13,
146a-3, 146a-5, 146a-10, 146b-7,
147b-11, 147b-11, 148a-3, 148a-4,
148b-6, 148b-13, 149a-1, 149a-4,
149a-6, 149b-7, 149b-9, 149b-11,
149b-13, 149b-13, 150a-1, 150a-2,
150a-12, 150b-1, 150b-3, 150b-3,
150b-8, 150b-10, 150b-11, 150b-11,
151a-7, 151b-1, 151b-8, 151b-9,
151b-11, 151b-12, 152a-2, 152a-8,
152b-7, 152b-13, 153a-12, 153b-1,
153b-9, 153b-13, 154b-4, 154b-5,
154b-12.

kim

Kim, zamir

k. -inüñ 120a-10, 120a-11
k. -i 143b-13
k. -isi 143b-1, 143b-1
k. -ler 111b-8

kimse

Kişi, ferd

k. 113b-8, 116b-4, 117a-13, 121a-10, 146b-1,
146b-1, 146b-4, 146b-6, 150a-8, 151b-7,
117b-1
k. -nüñ 117b-1
k. -ye 113b-8, 113b-8
k. -lere 121a-4

kiñ		Geniş
	k.	149a-5
kiñlik		Genişlik
	k.	149a-2,149a-4,149a-6,149a-7, 149a-9,149a-10,149a-11
	k. -dür	149a-3
kişi		Kişi
	k.	111b-1,114a-6,117b-7,118a-13, 119b-7,121a-10,143a-8,143b-4, 144a-7,144a-8,145a-7,148a-11, 148b-6,148b-13,149a-11,149b-7, 150b-1,150b-8,151b-12,152a-12, 152b-7,153b-6,154b-12, 121a-11.
	k. -nüñ	119b-13,120a-10
	k. -ye	119a-13
	k. -ler	112b-4,117a-6,117a-8,117b-2, 117b-3,118a-10,119b-4,143b-9, 144a-6,150a-12,
kitāb		Ar. Kitap
	k.	121a-12,121a-12
	k. -lar	151a-9
	k. -ları	150b-9
ko-		Koymak
	k. -dum	148b-9
	k. -dı	113a-7,145a-12,147a-6,148a-9, 148a-10
	k. -duķ	152b-10
	k. -!	152b-4
	k. -maduķ	145b-5
koķu		Koku
	k. -lar	153a-3
koľtuę		Koltuk
	k. -ı	116a-5

kop -		Çıkmak, kalmak
	k. -aram	151b-4
	k. -a	114b-13, 151b-4
korķ-		Korkmak
	k. -aram	151a-6
	k. -dı	147a-5
	k. -gıl	115b-11
	k. -sunlar	116b-4
	k. -salar	117a-8, 117a-9
	k. -alar	117b-2
	k. -up	118b-1
	k. -mazlardı	112b-11
	k. -magıl	151a-6
korķıd-	bkz.	korķud-
korķıdıcı		Korkutucu, peygamber
	k. -sın	117b-2
korķu		Korku
	k.	151a-5
	k. -sından	119b-13, 120a-3
korķud-		Korkutmak
	k. -uruz	113b-10
	k. -am	144a-4
korķulu		Korkulu
	k.	115a-6, 115a-7
kovuk		İçi baş, oyulmuş
	k.	115a-11
koı -		Koymak
	k. -dı	148a-5
	k. -am	112b-3
kuğret		Ar. Güç, kuvvet, kudret
	k. -i	118b-6
	k. -i birile	118b-6
	k. -in	116a-1

kul

k.	144a-10,144b-1
k. -ımı	151b-12
k. -ı	144b-9
k. -ıydı	144b-4,144b-9
k. -lar	152b-12,153a-7,153a-8,153a-9, 153a-10,153a-11
k. -lara	114a-10,154b-7
k. -larum	112b-12,150a-3

Kul

kulak

k.	118a-11
k. dut-	118a-11
k. -a	119a-9
k. -ını	154a-5

Kulak

Kur'ân

k.	111b-6,111b-7,111b-7,118b-5, 121a-1,121a-5,121a-6,150b-11,
k. -dur	111b-4
k. -ı	111b-7,118b-4,120b-8,121a-4,121a-7, 152b-9
k. -da	113a-4,118a-7,

Ar. Kur'an

Kureys

k.	111b-5,111b-6
k. -ler	111b-3,111b-7,111b-9,118a-1

Ar. Kureys, Arap kabilesi

kurt

k.	118b-13
----	---------

Kurt

kurtar-

k? -gıl	154a-8
---------	--------

Kurtar

kurtıl- bkz.

kurtulmak

kurtul-

k. -a	113a-5
k. -mak	149a-4
k. -mağa	149b-1

Kurtulmak

kuş		Kuş
	k.	118b-13
kuşluk		Kuşluk ,kuşluk vakti
	k.	145b-2,145b-3,145b-4,145b-10,
	k. -1	116b-9
	k. -dan	117b-4
kutlu		Kutlu, uğurlu
	k.	152b-12
kuvvet		Ar. Kuvvet, güc
	k.	119a-5,120b-9,120b-11,153b-13
	k. birile	120b-11
	k. dut-	119a-5
kuvvetlü		Kuvvetli
	k.	150b-1,150b-1
küfür		Ar. Küfür
	k.	121a-11,144a-3
	k. birile	144a-3
	k. -den	143b-5,144a-7,144a-9
küvvirat		Ar.
	k.	119b-9

L

laf		Frs. Söz, lakırdı
	1.	152a-12, 152b-1
	1. vur-	152a-12ğ152b-1/2
lā ilāhe illallah		Ar. Kelime-i tevhid
	1.	113b2/3, 113b-4
lām		Ar. Lam harfi
	1.	149a-7
	1. birile	149a-7
	1. -suz	149a-9
lahet		Ar. Lanet
	1.	118b-9
	1. gel-	118b-9
leşker		Frs. Ordu Asker
	1.	116a-11
	1. - i birile	116a-11
levh-i mahfūz		Ar. Allah tarafından takdir olunmuş şeylerin yazılı olduğu manevi levha
	1.	118b-5, 118b-5
	1.-da	112b-12
	1. -dan	152b-9
leyletü'l-ı-kadir		Ar. Kadir gecesı
	1.	153a-5/6, 153a-6
lokma		Ar. Lukma'dan, Lokma
	1. -dur	149b-9
Lüt		Ar. Bir kavim adı
	1.	119a-12, 120b-9

M

mahlūk		Ar. Yaratık, mahluk
	m. -lar	143a-13
maḥşer		Ar. Maḥşer, toplama yeri
	m.	115b-2
maḥzūl		Ar. Kötülüğe uğramış , aşağılanmış
	m.	143b-12
	m. kıll-	143b-12
makām		Ar. Durulan, yer makam
	m. -ı	146a-1
	m. -ına	112a-10, 112a-11
māl		Ar. Mal, Mülk, Servet
	m. -ı	144b-10
	m. -ı	143b-12, 144b-11, 144b-13
	m. -ını	143b-9, 144a-8
	m. -ından	145a-4, 147b-9
	m. -ıyla	147b-4
malūm		Ar. Belli olan, bilinen
	m.	112a-9
	m. kıll-	112a-9
ma'nī		Frs. (Ar. ma'na) Mana
	m.	116a-3
	m. -ye	116a-1
	m. -si	114b-11, 148b-13, 149a-6, 149a-7, 149a-8

ma'rifet		Ar. Bilgi, ilim
	m.	147a-2
masharalık		Ar. Maskaralık, alay, eyence konusu
	m.	111b-5
maslahat		Ar. İş, husus ,ihtiyaç
	m. -ın	151b-7
Medīne		Ar. Arabistanda bir şehir adı
	m. -de	118a-7
meger		Frs. Ancak,yalnızlık, meğer
	m.	112b-8,113a-3,113b-2,115a-2, 117b-4,121a-7,121a-10,144a-6, 144b-11,145b-1,146b-4,147a-1, 148a-4,150a-12,154a-1
Mekke		Ar. Arabistanda bir şehir adı
	m.	116b-5,150a-2,
	m. -yi	147a-9
	m. -de	111a-13,114a-5,117b-6,119b-6, 143a-7,145a-6,148b-5,149b-6, 150b-7,152b-6,154b-11
melā'ike		Ar. Melekler, melek
	m.	115a-2,150a-9
mel'ūn		Ar. Lanet edilmiş
	m.	152a-6

menfa'at	Ar. Menfaat
m.	112a-5,117a-1,119a-6
m. kıl-	119a-8
m. -ih	112a-4
menzil	Ar. Konak, menzil
m. -leri	118b-8
mescid	Ar. Namaz kılınacak yer, mescit
m.-idür	149b-12,149b-12
meşel	Ar. Misal, efsane
m. -in	145a-9
meşgül	Ar. Uğraşan, meşgul
m.	119b-1,149b-1
m. -sın	118b-2
m. -ıdı	117b-13
m. ol-	119b-1,149b-1
meşiyet	Ar. İsteme, istek ,arzu
m.	121a-9
m. -inden	121a-13
me'vüde	Ar. Vaad edilmiş
m.	120a-7,120a-8
m. -den	120a-5
Meysere	
m.	147a-12
mihla-	Mihlamak , çivilemek
m. -dum	111b-13

mihnet	Ar. Zahmet , eziyet
m.	149a-2,149a-3
m. -e	149a-10
Mikā'il	Ar. Dört büyük melekten biri
m.	114b-9,114b-10,147a-1
mikdar	Ar. Miktar
m.	114b-7
milk	Ar. Mülk , varlık
m. -im	144a-1,144a-1
mim	Ar. Mim harfi
m.	144b-13
minnet	Ar. İyilik , lütuf
m.	147b-2
mi'rāc	Ar. Mirac
m. -a	146b-12
Muhammed	Ar. Hz. Muhammed aleyhisselam
m.	111b-8,113a-10,115b-5,117a-11,117a-12, 117b-1,118a-3,118a-8,120b-8,121a-1, 121a-1,121a-2,121a-4,121a-5,121a-6, 145a-13,145b-5,146a-6,146a-12,146b-3, 146b-5,147a-6,147b-3,147b-7,148a-13, 148b-8,148b-9,151b-1,151b-3,151b-4, 151b-11,151b-12,151b-13,152a-13,152a-2, 152a-6,152b-3,152b-11,153b-8,154a-12, 154b-1

- m. -i 145a-8,145a-11,147a-5,147a-6,147a-7,
147a-10,147a-11,
- m. -e 118a-1
- Muhammed Muştafā** **Ar. Muhammed Mustafa**
- m. 152a-1
- m. -ya 151b-8/9,153b-2
- muhkem** **Ar. Sağlamlştırılmış , kuvvetli**
- m. 112a-4
- muhteşem** **Ar. Muhteşem**
- m. 147b-9
- m. kıl- 147b-9,
- mukābil** **Ar. Karşılık**
- m. 116b-9
- m. kıl- 116b-9
- mukaddes** **Ar. Mukaddes , kutsal**
- m. 115b-8,149b-12
- mukarreb** **Ar. Yaklaştırılmış , Allaha yakın olan**
- m. -ler 115a-2
- murād** **Ar. Maksat**
- m. 120a-6
- murākıb** **Ar. Takip eden , gözleyen**
- m. 147a-9
- m. ol- 147a-9
- Mūsā** **Ar. Musa Peygamber**
- m. 115b-5,115b-6,115b-8,115b-12,
115b-13,116a-4,116a-5,116a-7,

		145b-2,145b-11,149b-13,151b-1, 151b-4
	m. birile	145b-2
	m. -ya	115b-12,116a-9,151a-11
	m. -dan	116a-4
musahhar		Ar. Emir altına giren
	m.	111b-12
	m. kıl-	111b-12
Mustafā		Ar. Muhammed Mustafa S.A.V.
	m.	145b-13
muṭā		Ar. İtaat olunan
	m. -dur	120b-12
muṭī'		Ar. İtaat eden
	m. -lerigün	120a-13
muttaḳī		Ar. Takva sahibi , Allahtan korkan
	m. -ler	113a-4
	m. -lere	113a-10
muttaşıl		Ar. Aralıksız , bitişik
	m.	115a-3
mübārek		Ar. Mübarek
	m.	146a-9,153a-9
mübtelā		Ar. Düşkün
	m.	119b-5
	m. ol-	119b-5

müfessir		Ar. Tefsir eden
	m. -ler	145b-6,145b-11
mükāfat		Ar. Mükafat
	m.	145a-1
	m. kıl-	145a-1
mi'min		Ar. İman eden
	m.	111b-8
	m. -ler	111b-9,113a-7,114b-1,114b-2, 114b-5,114b-5,114b-7
	m. -lerün	119a-2
	m. -leri	144a-2
münācāt		Ar. Allaha dua etme , yalvarma
	m.	154a-7
	m. kıl-	154a-7
münāfık		Ar. İki yüzlü
	m.	150b-1
	m. ol-	150b-1
	m. -lar	115a-6
münevver		Ar. Aydınlanmış , nurlu
	m.	119b-2
münkir		Ar. İnkâr eden
	m. -siz	116b-5,116b-6
müslimān		Ar. Müslüman
	m.	144a-13,144b-4
	m. -lara	144b-1
müslimānlık		Müslümanlık
	m. -dan	152a-6

müstecāb

Ar. Kabul olunmuş

m. 153b-1

m. ol- 153b-1

müstesnā

Ar. Kaide dışı , diğerlerinden farklı

m. 150a-11

m. kıl- 150a-11/12

müşterī

Ar. Gezegenlerin beşincisi

m. -dür 120b-5

müvekkel

Ar. Vekil tutulmuş

m. -dür 114b-10,114b-10,114b-11,114b-11

N

nafaqa	Ar. Yardım , nafaka , geçimlik
n.	143b-9,144b-1,145a-4
n. kıl-	143b-9/10,144b-1
n. vir-	145a-4
Nafî'	Ar. Şahıs adı
n.	153a-2
nāgāh	Frs. Ansızın , birdenbire
n.	151a-1
namāz	Frs. Namaz
n.	114a-7,148b-12,151b-12,152a-1, 152b-8
n. kıl-	151b-12,152a-1,152b-8,
n. -dan	149a-13,151b-13
nāmus	Ar. Namus , vahiy getiren melek
n. -lar	151a-11
nā-resīde	Frs. Olgunluğa erişmemiş , resit olmayan
n.	146a-12,150a-7
nasīhat	Ar. Nasihat , öğüt
n.	118b-3
nāz	Frs. naz
n.	145b-12
n. birile	145b-12

ne		Ne
	n.	111b-3,111b-6,111b-10,112b-8, 113a-8,113a-12,117a-12,118a-6, 118a-8,118b-11,118b-11,120a-6, 120a-9,120b-7,120b-1,148a-3, 148b-12,149b-4,152a-7,152b-11, 154b-5
nebāt		Ar. Bitkiler
	n. -lar	112a-8
neden		Neden
	n.	152b-11
nefy		Ar. Uzaklaştırma , sürgün etme
	n. -dür	144b-13
nekāli ūlā		Ar. Birinci bukağı
	n.	116b-1
nesne		Nesne
	n.	118a-7,119b-10,121a-13,144b-12, 148b-1
	n. kıl-	121a-13
	n. -yi	113a-1,145a-13
	n. -den	118b-11,150a-9
	n. -si	149b-10
	n. -ler	112a-12,118b-7,143b-7
	n. -leri	143b-8

nesnecük	Nesnecik
n.	147b-13,148a-1
n. vir-	147b-13
ne'üzübillāh	Ar. Allaha sığındık
n.	121a-13
nice	Nice
n.	144b-12,151b-7
n. kıl-	151b-7
n. -sin	153b-12
n. -ler	111b-4,112b-12,114a-10,114a-13,114b-9, 115a-9,115a-9,143b-6,146b-5,146b-7, 146b-9,146b-11,147a-11,147b-3,147b-4, 147b-4,148b-13,149a-9,149a-1,149b-2, 153a-13
niçün	Niçin , neden
n.	144b-2,152a-3
nidā	Ar. Çağırma , seslenme
n.	115b-2,115b-4,115b-6,116a-11
n. kıl-	115b-2,115b-6,116a-11
nihāyet	Ar. Son , nihayet
n.	151b-5
ni'met	Ar. Nimet , lütuf , ihsan
n.	148b-2,151a-1
n. vir-	151a-8

	n. -i	150a-4
	n. -in	148b-2
	n. -ine	114b-3
	n. -lerin	146a-11
nişān		Frs. Eser , iz , belirti
	n.	116a-2
nişe		Niçin , neden
	n.	111b-11
	n. -ler	117a-9
nite		Nasıl
	n.	115a-11,118b-9,119a-3
nitekim		Nasıl ki
	n.	112a-12,114b-4,119b-11,144a-2, 144a-3,145b-3,146b-2
noksanlık		Noksanlık
	n.	150a-7
Nūh.		Ar. Nuh Peygamber
	n.	119a-12
nūr		Ar. Işık , nur
	n.	113a-7,116a-6,116b-9
	n. -dan	113b-5,147a-2/3
	n. -ı	113b-6,119b-9
	n. -ından	120b-4
nuşret		Ar. Üstünlük , zafer , yardım
	n.	146a-6

Nuštās	Ar.	Şahıs adı
n.	144b-8	
n. -1	144b-8	
nuṭfe	Ar.	Döl suyu, sperme
n. -den	118b-11	
nübüvvet	Ar.	Peygamberlik
n.	147a-2,148b-8	
n. birile	148b-8	

Q

Od		Ateş , cehennem ateşi
	o.	120a-4,144a-4,152a-4,152a-11
	o. birile	144a-4
	o. -a	144a-5,144b-4
	o. -dan	144a-7
oğil		Oğul
	o. -ı	151a-10,153a-2
	o. -ıydı	151a-9
	o. indan	119a-12
oğlan		Oğlan
	o.	146a-12
	o. -nñ	150a-7
	o. -ı	114a-12
oğlancuk		Oğlancık
	o. -unu	146a-8
oğul	bkz.oğil	Oğul
ok		Ok
	o.	114a-11
	o. -da	114a-10
okı -		Okumak
	o. -dum	121a-12
	o. -dı	120b-8,151a-4

o. -dı 120b-8,151a-4
o. -miş 150b-9
o. -ğil- 151a-1,151a-3
o. -! 150b-9,151a-2,151b-5
o. -sa 111b-2,114a-6,117b-8,
119b-8,143a-8,145a-7,
148b-6,149b-7,150b-8,
152b-7,154b-12

o. -mişdi 151a-9

o. -sayıdı 152b-2

o. -madı 120b-8

ol

Q , 3. teklik şahıs zamiri

o. 111b-3,111b-4,111b-7,
111b-8,111b-9,112a-8,
112a-10,112a-11,112a-12,
112a-12,112a-13,112b-1,
112b-3,112b-4,112-10,
113a-11,113b-1,113b-2,
113b-3,113b-5,113b-7,
113b-8,113b-11,114a-1,
114a-2,114a-2,114a-9,
114a-12,114b-5,114b-9,
115a-1,115a-2,115a-13,
115b-6,115b-7,115b-9,
115b-13,116a-1,116b-1,

116b-6,116b-12,117a-2,117a-4,
117a-5,117a-6,117a-6,117b-1,
117b-2,117b-3,117b-3,117b-9,
118a-2,118a-5,118a-9,118a-10,
118a-13,119a-2,119a-10,119a-13,
119b-1,119b-3,119b-4,119b-9,
119b-10,119b-11,119b-12,
119b-12,119b-13,119b-13,120a-1,
120a-3,120a-3,120a-4,120a-5,
120a-7,120a-10,120a-11,120-12,
120a-13,120a-13,120b-2,120b-2,
120b-4,120b-6,120b-12,121a-3,
121a-7,121a-8,121a-10,121a-11,
143a-10,143a-11,143b-4,143b-9,
143b-10,144a-1,144a-2,144a-3,
144a-4,144a-5,144a-6,144a-7,
145a-2,145a-10,145a-1,145b-11,
145b-13,146a-4,146a-4,146a-8,
146a-10,146b-1,146b-3,147a-4,
148a-4,148a-7,148a-8,148a-8,
148a-9,148a-9,148a-10,148a-11,
148a-13,148b-10,149b-10,149a-7,
~~149b-10~~,150a-12,150a-13,150b-1,
151a-5,151a-11,151a-12,151a-13,
151b-3,151b-4,151b-6,151b-11,

151b-12,152a-7,152a-10,152a-10,
152a-11,152b-1,152b-11,152b-12,
152b-12,152b-13,152b-13,153a-9,
153a-11,153b-1,153b-1,153b-1,
153b-4,153b-5,153b-9,153b-11,
153b-12,153b-13,154a-4,154a-5,
154a-6,154a-10,154b-1,154b-2,
154b-4,154b-5,154b-5,154b-6,
154b-6

o. -dur

114b-11,116b-2,120a-6,148b-13,
153b-2

anun

112b-5,113a-13,116a-6,116a-12,
117a-7,117b-9,118b-12,119a-5,
143b-12,144a-6,146a-2,146a-11,
146b-1,146b-2,151b-2,151b-5,
152a-3,152a-4,153a-13,153b-11

anun birile

119a-5,151b-2

anun ile

11b-13,120a-4

anun için

111b-13,116b-3,116b-10,117a-1,
117b-1,120b-3,120b-4,121a-5,
143b-8,144b-12,146a-4,149a-4,
149a-12,149b-13,151a-7,151b-13,
152b-12

anı

115a-1,116a-4,117a-11,117b-13
118a-7,118b-10,118b-11,118b-11,

119a-1,119a-2,119b-8,120a-2,
121a-2,144b-4,144b-10,144b-12,
145a-13,146a-8,146b-2,147b-11,
147b-12,150a-11,151b-8,152a-13,
153a-10,153b-13

ana

111b-2,112a-4,112b-9,113a-12,
113b-2,115b-7,115b-10,116a-2,
116a-5,116a-13,116b-7,116b-8,
116b-9,117a-4,118b-1,118b-6,
118b-7,118b-11,119b-3,121a-3,
143a-9,143b-9,143b-8,143b-12,
144b-9,145a-1,145a-1,145a-8,145a-9,
145b-12,146a-1,146a-11,146a-13,
147b-1,148a-7,148a-10,149b-8,
150a-2,150a-2,151a-10,151b-2,
152b-4,152b-8

anda

112b-7,154a-6

andan

112a-8,113b-6,113b-6,114a-1,
114a-1,114a-7,115a-8,115a-11,115a-11,
115a-11,116b-11,116b-11,118a-4,
118b-12,118b-13,120b-3,120b-10,
144b-11,145a-4,145a-11,148a-11,
149a-8,149b-4,150a-5,150a-11,
150b-12,150b-13,150b-13,151a-4,
151a-5,151a-5,151a-5,151a-8,
152a-11,152b-1,152b-10,153a-13,
153b-7,154a-9,154b-6

anca		113a-3,119a-13,152b-13
anlar		153b-6
ol -	Olmak	
	o. -ur	112b-6,112b-6,112b-7,113b-9, 114a-11,114b-5,114a-5,115b-2, 115a-9,115b-8,119b-9,120a-7,120b-7, 120b-6,121a-13,143b-2,143b-7, 145a-2,149a-2,149a-2,149a-2, 149a-6,149a-6,149a-8,149a-8, 149a-9,149a-12,150a-2,150a-6, 150a-10,151b-9,152b-13,153a-6, 153b-2,154b-3,
	o. -di	111b-8,111b-9,112b-10,116a-6, 116a-7,116a-9,117b-10,144a-9, 144b-4,147a-3,150a-9,150b-1,150b-2, 151a-13,152a-3,154a-3,154a-11,
	o. -dılar	119b-5
	o. -miş	145b-7,151b-10
	o. -ısar	111b-9,154b-6
	o. -ğil	149b-1
	o. -sun	116b-4,149a-13,154b-9
	o. -uñ	147b-11
	o. -sunlar	153a-11
	o. -sam	151b-2
	o. -san	149a-13

- o. -sa 115b-4,117a-6,118a-10,119b-9,
119b-13,120b-7,145b-4,147b-10,
148b-11,149a-4,150a-12,150a-13,
- o. -am 151a-6
- o. -asın 149b-2,149b-3,152b-4
- o. -a 112a-10,112b-1,112b-2,112b-4,
112b-9,113a-6,113b-2,113b-4,
113b-4,114a-8,114b-4,115a-6,
115a-7,115a-11,115a-13,117a-1,
117a-3,117a-7,117a-10,117a-11,
117a-12,117b-3,117b-4,117b-8,
119a-2,119b-1,119b-2,119b-3,
119b-4,119b-10,119b-12,120a-2,
120a-4,120a-12,120a-13,144a-7,
145a-3,145a-3,145a-4,145a-4,
146a-5,150a-13,151b-1,152a-13,
153b-5,154a-1,154b-8,154b-13
- o. -asız 114a-3
- o. -alar 113b-7,115a-6,115a-6
- o. -up 116b-5,119b-2,147a-9
- o. -ıcağ 140a-13
- o. -an 153b-2
- o. -duki 149a-9
- o. -duğı için 149a-9
- o. -duğumuzdan 115a-11

	o. -ası	117a-13
	o. -asına	111b-11
	o. -urdu	150b-1,153b-1
	o. -aydı	148b-10
	o. -maz	118b-13,149b-10
	o. -madı	147a-6
	o. -mamış	145b-8
	o. -mamışlar	153b-6/7
	o. -maya	111b-9,112b-1,113a-12, 115a-8,120a-1
	o. -mayalar	119b-1
	o. mış ol-	117a-6
	o. -maka	143b-1
	o. -maktan	150a-10
olok	Kuvvetlendirme edatı , o anda	
	o.	145b-8,148a-6,148a-13
on	On	
	o.	114a-7,120a-1,153a-2
onarı	Onarmak	
	o. -dı	148a-4
on bin	On bin	
	o.	116a-1,144b-9
onbir	On bir	
	o.	145a-6
on beş	On beş	
	o.	145a-11

on iki	On iki	
	o.	120b-1
on tokuz	On dokuz	
	o.	150b-7
orta	Orta	
	o.	153a-1
oruç	Frs. Oruç	
	o.	149b-1,152b-8
	o. dut-	149b-1,152b-8
	o. -uñ	153a-1,153a-1
ot	Ot , bitki	
	o. -ları	116b-12
	o. -lara	114b-10
otlak	Otlak	
	o. -ı	119a-8
otur-	Oturmak	
	o. -dı	147a-9
	o. -up	117b-11,152a-12,152b-1
otuz dört	Otuz dört	
	o.	149b-6,152b-6

Ö

öğret-	Öğretmek	
ö. -ür		121a-5
ö. -di		117b-13,151b-8,151b-8,151b-9,
ö. -gil		117b-13
öğün -	Öğünmek	
ö. -ürdünüz		152a-12
ögür	Birbirine alışmış , eş	
ö. -dür		151b-4
öl -	Ölmek	
ö. -evüz		115a-8
ö. -dükünden		119a-1
ö. -dükümüzden		115a-10
ö. -mek		114b-5
öldür-	Öldürmek	
ö. -ür		118b-13
ö. -di		154a-10,154a-11
ö. -diler		120a-6
ö. -dükden		115a-12
'Ömer	Ar. Hz. Ömer	
ö.		147b-9
'ömr	Ar. Ömür	
ö.		153b-3
ö. birile		153b-4
ö. -ini		153b-3

	ö. -in	153b-3
	ö. -ine	150a-5
	ö. -inden	153b-3
ön	Ön	
	ö. -ine	148a-8
	ö. -inde	148a-10
ört-	Örtmek	
	ö. -er	112a-2,143a-11
	ö. -diler	151a-5
	ö. -gil	151a-4
örü dur -	Ayağa kalkmak	
	ö. -makdan	117a-9
öt -	Geçmek , aşmak	
	ö. -e	115a-11
ötürü	Dolayı , sebebiyle	
	ö.	118a-6
öyle	Öyle	
	ö. -dür	116a-3
öz	Kendisi , öz	
	ö. -i	121a-1
	ö. -ini	115b-10
	ö. -ine	121a-3
	ö. -inde	121a-13
özür	Ar. Özür	
	ö. -in	113b-3

P

pādīṣāh	Frs. Padişah , hükümdar
p. -ını	154a-10
pādīṣāhlık	Padīşahlık
p.	154b-1
p. -dan	154b-1
pākīze	Frs. Saf , temiz
p.	115b-8,115b-10
p. kıl-	115b-10
pāre	Frs. Parça , kısım
p.	112b-1,112b-1
pend	Frs. Nasihat
p.	116b-4,118b-3,118b-4
p. dut-	118b-4
p. vir-	118b-3
p. -leri	118b-5
perhīz	Frs. Perhiz
p.	143b-5,144a-8,144a-9
p. kıl-	143b-5,144a-8,144a-9
perverde	Frs. Beslenmiş , yetiştirilmiş
p.	121a-11
p. kıl-	121a-11
pes	Frs. İşte,hemen,artık,o vakit,öyle ki
p.	116a-10,116a-13

peygamber	Frs. Peygamber
p.	115b-5,119a-12,154a-13
p. -üm	148b-3
p. -sin	151b-4
p. -a	151b-8
p. -üm	118a-12
p. -lere	114b-8,120b-13
peygamberlik	Peygamberlik
p.	148b-2
p. -dur	148b-3
peyveste	Frs. Ulaşmış, kavuşmuş, devamlı olarak
p.	149b-4,153b-10,154b-8
pīr	Frs. Pir
p.	150a-5
p. -di	151a-9
pirlik	Pirlik
p.	150a-7
put	Frs. Put
p. -larını	144b-4
putperest	Frs. Putperest , puta tapan
p. -idi	153b-11
pürçek	Perçem , kıvrık
p. -inden	152a-9

R

rācife	Ar. İsrailin ilk sur üfürüğü
r.	114b-4
rad.	Ar. Radıyallahu 'anha'nın kısaltılmışı
r.	147b-10
radıyallahü'anhā	Ar. Allah onlardan razı olsun
r.	150b-12
rādife	Ar. İsrailin ikinci sur üfürüğü
r.	114b-5
rāhat	Ar. Huzur , sükun
r.	-dur 149a-13
r.	içün 146a-10
r.	-ı 112a-2
rāhatlık	Rahatlık
r.	149a-2
rahīm	Ar. Rahmet sahibi , merhametli
r.	151a-7
rahman	Ar. Rahmeti varlıkları kaplayan , esirgeyen
r.	113a-12
rahmet	Ar. Acıma , esirgeme
r.	148b-8
r.	birile 148b-8
ramazān	Ar. Ramazan , oruç ayı
r.	152b-8
rāst	Frs. Doğru , düzgün
r.	116b-7,121a-8,121a-10
r.	kıl- 116b-7

rāstī	r.	Frs. Doğruluk
	r.	121a-2
Rasūl		Ar. Peygamber
	r.	111b-1,114a-6,115b-6,117b-7, 117b-10,117b-12,117b-13,118a-4, 118a-6,118a-7,119b-7,143a-8,144b- 143b-2,145a-7,145a-9,145b-6, 146a-8,146b-13,147a-4,147a-11, 148a-2,148a-5,148a-6,148a-7, 148a-8,148a-9,148a-9,148a-10, 148a-11,148a-11,148b-6,149a-9, 149a-9,149b-7,150b-4,150b-8,1 150b-12,151a-4,151a-5,151a-8, 151a-10,151b-1,152b-2,152b-7, 153a-2,153b-5,154b-12
	r. -dür	151b-1
	r. -ün	147a-1
	r. -i	146b-12,147a-4,151b-13,152a-8
	r. -e	118a-1,118a-3,145a-8,148b-13, 149a-1,150b-11,151b-13,152a-12, 152b-11,153b-10
	r. -dan	145b-8,146a-7,149a-5
	r. -üme	112b-12
	r. -ini	144a-6
	r. -ümüz	119a-11

R asūlallah	Ar. Allah'in rasulü
r.	148a-5,148a-7
rāzī	Ar. Razi , rıza gösteren
r.	145a-3,154a-3
r. ol-	145a-3,154a-3
rāzık	Ar. Rızık veren
r. -am	146b-4
renc	Frs. Sıkıntı , meşakkat
r.	146a-5
renk	Frs. Renk
r.	111b-13
r. birile	111b-13
revā	Frs. Layık , uygun , münasip
r.	116a-2,154a-8
r. kil-	154a-8/9
rifi'at	Ar. Yükseliş
r.	149b-8
r. vir-	149b-8
rikābdār	Frs. Büyükler ata binerken üzengileri tutan kişi
r.	146a-1
r. kıl-	146a-1
rūh	Ar. Ruh
r.	113b-1,154b-2,154b-2
r. birile	154b-2

ruḥṣat	Ar. İzin , müsade
r.	147b-4
r. vir-	147b-4
rūm	Ar. Rum
r.	153b-11
rūṣen	Frs. Aydınlatıcı
r.	120b-6,120b-7,143a-12,145b-9
r. ol-	120b-6,120b-7
rūzigār	Frs. Zaman , devir
r.	112b-5,
rūsvāy	Frs. Rezil , hor , hakim
r.	118b-13
r. ol-	118b-13

S

şā'at	Ar.	Saat
s.		117a-5,117b-5,145b-9,148a-6, 148a-13,152a-10,153a-9,153a-9
s. -ları		153a-9
şabāh	Ar.	Sabah
s. -a		154b-9
şābit	Ar.	İsbat edilmiş , gerçek , sağlam
s.		153a-11
s. ol-		153a-11
şac	Sac	
s. -lar		115b-3
şacın-	Sürünmek , tenine elbisesine sürmek	
s. -urdu		153a-3
şadaka	Ar.	Bağış , sadaka
s.		143b-4,149b-1
s. vir-		143b-4,149b-1
şaf	Ar.	Saf
s.		113b-1,113b-1,113b-7
şag	Sağ taraf	
s.		113b-5,119b-8,120a-11
şagışlan-	Sayılmak , hesap edilmek	
s. -duk		113a-1
şahābe	Ar.	Peygamberi gören onunla konuşan kişiler
s. -ler		153b-7

sā'īl	Ar. Soran , dilenen , dilenci
s.	148a-1
şakf	Ar. Çatı , dam
s. -ın	116b-6
şakın-	Sakinmek
s. -sun	153a-10
şakla-	Saklamak
s. -ya	119b-8
şalgım	Serap
s.	112b-2
şan -	Sanmak
s. -uram	153a-5
s. -urlar	119a-2
s. -dum	151a-2
s. -dı	118a-1
şāna	bkz. sen
şar-	Sarmak
s. -ar	119b-10
s. -maka	119b-10
şarar -	Sararmak
s. -miş	145b-7
şaru	Sarı
s.	112b-9
şat -	Satmak
s. -ar	143b-3
s. -arlar	144a-11

	s. -dun	148a-13
	s. -ġil	144b-7
	s. -mazam	144b-8
şatun al-	Satın almak	
	s. -ur	143b-3
	s. -dı	148a-8,148a-10
	s. -uḡ	144a-1
sebeb	Ar. Sebep	
	s.	153b-2
	s. -den	145a-10
secde	Ar. Secde	
	s. -ye	151b-13
segit -	Azarlamak	
	s. -megil	148a-1,148b-1
sekiz	Sekiz	
	s.	148b-5,149b-6,154b-11
sekiz yüz on altı	Sekiz yüz on altı	
	s.	111b-1
seksen	Seksen	
	s.	112b-6,121a-12
seksen biñ	Seksen bin	
	s.	153b-6,153b-9
selām	Ar. Selam	
	s.	148a-6

sen

Sen 2. teklik şahıs zmiri

- s. 115a-8,115a-10,115b-13,117a-12,
117a-12,117b-2,118a-11,118a-11,
118b-1,146a-6,146a-12,146b-3,146b-5,
146b-7,147b-7,147b-2,
147b-7,148a-6,148b-9,151a-7,
151a-12,151b-4,152b-4,152b-11,
- s. -ün 113a-10,117a-13,118a-13,146a-5,
146b-3,148b-7,148b-9,148b-10,
148b-11,151b-11,153b-8,153b-9,
154a-2
- s. -i 117b-1,145b-5,145b-12,146a-13,
146b-6,146b-7,146b-11,147b-3,
147b-3,147b-4,147b-5,147b-6,
147b-8,147b-9,148b-10,148b-12,
150b-3,152a-6,154a-2,
- sana 115b-5,115b-11,115b-13,117a-11,
117b-13,118a-3,118a-12,118a-13,
144b-2,144b-8,146a-5,146a-10,
146a-12,146b-5,146b-8,146b-13,
147b-8,148b-2,151a-6,151a-7,
151b-3,154a-2
- s. -den 118a-5,118a-9,145b-5

sev -

Sevmek

s. -er 153a-4
s. -erler 120a-2

sevāb

Ar. Sevap

s. 113a-9,113b-4,143b-7,146a-6,149a-11,
150a-13,150b-1,152b-8
s. vir- 143b-7,152b-8
s. bul- 149a-11
s. -i 113b-11
s. -a 143b-10
s. -in 150a-7,150a-9
s. -ından 145a-3
s. -lar 144a-2
s. -ları birile 144a-2

şıgra -

Şıgramak

s. -r 113b-6

şifat

Ar. Sifat , vasıf

s. -in 153b-10
s. -ları 147a-2

şifatlu

Sifatlı

s. 112a-13

şıĝ -

Uymak , şıĝmak

s. -di 148b-8

şıĝa -

Sıvamak

s. -di 147a-3
s. -rdi 147b-13

sıgın	Sıgınmak
s.	-alar 120a-3
sık	Sıkmak
s.	-dı 151a-1,151a-2,151a-3
sırāt	Ar. Sırat köprüsü
s.	112b-4
sidretü'l muntehā	Ar. Yedinci kat gökte bir makam
s.	-dan 146b-10
sigin-	Azarlamak , kötü davranmak
s.	-megil 147b-7
silkin-	Silkinmek
s.	-ür 113b-6
s.	-di 151a-3
sinin	Ar. Senseler
s.	149b-13
sinle	Mezarlık , kabristan
s.	-si 115a-9
siz	Siz 2. çokluk şahıs zamiri
s.	114a-3,147b-11
s.	-ün 112a-1,112a-4,116a-12,116a-12, 117a-1,119a-8,120b-13,143a-13, 152a-1
s.	-i 111b-13,112a-2,113b-10,120a-6, 144a-4,145b-10,146a-2

s. -e 111b-11,112a-3,112a-5,112a-6,
113a-3,116b-7,117a-1,119a-8,
120b-8,121a-8,154b-9
s. -den 143b-4
s. -ler 116b-5
s. -lerde 121a-8,121a-10

Şofdān bin Ümeyye

Şahıs adı

s. 117b-11,118a-10
s. birile 117B-11

şok-

Sokmak

s. -di 116a-5

şol

Sol taraf

s. 120a-11

şon

Son

s. -i 149a-2,149a-3,149a-3,149a-12

şonra

Sonra

s. 114a-1,115a-8,115a-11,115a-12,
116a-8,116b-10,116b-11,118a-5,
118b-2,146b-6,150b-3,151b-1,
151b-4,151b-6,154a-9,
s. -gi 153a-2

şor-

Sormak

s. -aram 112a-9
s. -arlar 111b-3,111b-6,111b-6,117a-11
s. -di 147a-4,151b-3

	s. -dılar	145a-9,152a-3
	s. -ardı	111b-5,118a-6
sorul-	Sorulmak	
	s. -a	120a-5
sovuk	Soğuk	
	s.	112b-8,112b-8
söyle -	Söylemek	
	s. -miş	113b-4
	s. -gil	148a-1,148b-1,148b-2
	s. -mek	113a-13
söyleş -	Söyleşmek	
	s. -di	145b-2
söz	Söz	
	s.	113a-8,113a-9,113a-13,116b-2, 118b-6
	s. -i	115b-5,118a-1,120b-9,121a-5
	şğ -idür	111b-8,111b-8
	s. -iyle	116a-9
	s. -in	151a-10
sözlü	Sözlü	
	s.	151a-7
su	Su	
	s.	112a-7,112b-8,112b-9,113b-6
	s. -y1	116b-12,119a-4
	s. -dan	112a-8
	s. -y1	147a-2
	s. -y1 birile	147a-7

şubuh	Ar. Sabah
s.	120b-7
s. için	120b-7
şun-	Sunmak
s. -a	148a-6,148a-9
şūr	Ar. Kıyamette İsrâfil A.S. üfleyeceği boru
s.	112a-12,114b-11,120a-3
s. ür-	114b-11
s. -ını	115a-11,115a-13
sūre	Ar. Sure
s.	111a-13,111b-4,114a-5,117b-6,117b-9, 118a-4,118b-3,119b-6,120b-1,145a-6, 158b-5,149b-6,150b-7,152b-6,152b-10, 152b-10,154b-8
s. -yi	111b-2,114a-6,117b-7,118a-2,118a-8, 119b-7,145a-7,145b-1,145b-1,145b-9, 148b-6,149b-7,150b-8,152b-7,154b-12
s. -si	149b-4,149b-5
s. -si birile	149b-5
şūret	Ar. Şekil , suret
s.	121a-2,150a-3
s. birile	121a-2,150a-3
sücūd	Ar. Namazda alçak gönüllülükle yere kapanma
s.	145b-3
s. kıl-	145b-3

süd	Süt	
s.		145b-8
s. -ini		147b-8
Süleyman	Şahıs adı, Süleyman Peygamber	
s.		154a-13
sünük	Kemik	
s.		115a-11
s. -ler		115b-3
s. -lerümüz		115a-11
sür-	Sürmek	
s. -di		154b-1
s. -eler		117a-3

Ş

Şād	Frs. Sevinçli
ş-	118a-5
ş. gel-	118a-5
şādılık	Sevinç , gönül ferahlığı
ş.	114b-12,147a-11
ş. birile	147a-11
ş. kıl-	114b-2/3
şān	Ar. Yüksek mertebe
ş. -ına	117b-10,118b-10,144a-12,148a-4; 151b-13,152a-4
ş. -ında	117b-5,
şarāb	Ar. Şarap
ş.	112b-8,112b-9,
ş. -ın	111b-2
ş. -lar	113a-7
ş. -lar birile	113a-7
şāzılık	Sevinç
ş.	117b-8,119b-2
ş. birile	117b-8,119b-2
şefā'at	Ar. İltimas , şefaāt , aracılık
ş.	113a-13,113b-3,146a-6,147b-7, 149b-3
ş. birile	147b-7
ş. kıl-	113a-13,113b-3/4,149b-3

şefâ'atci	Şefaât eden
ş.	145a-8
ş. kıl-	145a-8
şehâdet	Ar. Bir şeyin doğruluğuna inanma
ş.	148b-12
şehr	Frs. Şehir
ş.	150a-1
ş. -içün	150a-1
ş. -ün	154a-10
ş. -i	120b-9
ş. -e	147a-5,147a-11
ş. -üni	147b-5
ş. -ini	120b-9
ş. -ler	149a-11,153b-11
ş. -leri	153b-11
ş. -lere	120a-3
ş. -lerine	154a-6
şek	Ar. Şüphe
ş. -süz	149a-3
Şemsün	Ar. Şahıs adı
ş.	153b-11,153b-12,154a-4,154a-7
şerr	Ar. Kötülük
ş.	120b-1
ş. -i	120b-12
şeref	Ar. Şeref
ş. -dür	121a-7
şerî'at	Ar. Şeriat
ş.	146b-8

şeytān	Ar. Şeytan
ş.	147a-12
ş. -1	147a-13
şeytān-ı mel'ūn	Ar. Melun şeytan
ş.	121a-5
şikāyet	Ar. Şikayet
ş.	144b-5
ş. kıl-	144b-5
şimdi	Şimdi
ş.	152b-1
şirik	Ar. Allaha ortak koşma
ş. -den	115b-10
şirīn	Frs. Şirin
ş.	146a-13
ş. kıl-	146a-13
şiş-	Şişmek
ş. -er	114b-2
şitāb	Frs. Çabukluk , sürat
ş.	114b-5
ş. birile	114b-5
şükür	Ar. Hamd , şükür
ş.	148b-2
ş. kıl-	148b-2

T

tā	Frs. -a kadar
t.	153a-7,153a-8,153a-9,153a-10, 154a-11,154a-12
ta'am	Ar. Yiyecek
t.	145b-7,148a-7
tā'at	Ar. İbadet
t.	143b-3,150b-12,150b-13,152b-3, 152b-12,153a-3,153a-13,153b-5, 153b-6,154a-11,154a-13,154b-4,
t. kıl-	143b-3,150b-12,150b-13,152b-12, 153a-13,153b-5,153b-6,154a-11
t. it-	153a-3,154a-13,154b-4
t. ol-	152b-3/4
t. -i	113b-12,145a-2
t. -a	149b-2
t. -den	143b-7,143b-8
t. -ına	113b-9,153b-4
t. -ından	153b-5,153b-9
t. -lar	149b-1
t. -lar kıl-	149b-1
t. -lerine	153b-8
tab	Kafi , yeter
t.	113a-10,146a-6
tabak	Ar. Tabak
t.	148a-7

t. birile	148a-7
t. -a	148a-5
tağ v	Tatmak
t. -uñ	113a-2
tağ	Dağ
t. -ı	149b-13,149b-13,150b-13
t. -ına	150b-13
t. -lar	119b-11,119b-12
t. -ları	111b-12,112b-2,116b-13
tağı	Yabani
t.	117a-6,151b-9,151b-11
tağıl-	Dağılmak
t. -mış	115b-3
tağdir	Ar. Nasip , alın yazısı
t.	118b-11,154b-5
t. kıl-	118b-11
t. -leri	154b-6
tağeb	Ar. Talep
t.	143b-1,143b-1,143b-1
t. it-	143b-1,143b-1
tanām	Ar. Tam , eksiksiz
t.	119b-4,146b-3,151b-10

tamar

Damar

t. -lar 115b-3

tāmū

Cehennem

t. 111b-10, 112b-3, 112b-4, 113a-2,
117a-3, 120a-4, 120a-12

t. -yı 117a-4, 117a-5

t. -ya 116b-1, 117a-3, 143b-13, 150a-2,
152a-9

t. -dan 113a-5, 144a-9

Tanğrı

Tanrı

t. 111b-8, 113b-2, 114b-3, 115b-11,
116a-10, 116a-12, 116a-12, 117b-13,
118b-4, 119b-13, 120a-5, 120b-12,
121a-11, 121a-13, 143b-5, 143b-6,
144a-9, 145a-3, 145a-4, 145a-4,
145b-1, 150b-10, 152a-7

t. -yām 114b-13, 118b-3, 153b-9

t. için 144a-9, 145a-4

t. -nuñ 143b-11

t. -yı 144a-6

t. -ya 112b-10, 115b-10, 116a-9, 118b-9
143b-10, 148b-13, 148b-13, 149a-1,
149a-1, 153b-6

t. -dan 116b-4, 118a-6, 118b-1, 145a-3

t. -n 117a-13, 146a-5, 148b-2, 150b-10, 1
151b-11

t. -nı	151b-5
t. -na	149b-4
t. -ndan	113a-10
t. -sı	115b-7,116a-12,120b-11,145a-2, 145a-12,
t. -sına	113b-9
t. -sından	117a-8
Tanrılık	Tanrılık
t.	116a-8
tanış-	Tanısmak
t. -alum	116a-7
tanık	Tanık
t.	147b-11
tar	Dar , daralmış
t.	152b-13
t. ol-	152b-13
tarlık	Darlık , sıkıntı
t.	149a-2,149a-2,149a-3,149a-5, 149a-6,149a-6,149a-8,149a-8,
t. -ı	149a-7
t. -a	149a-4
tart -	Tartmak , çekmek
t. -ar	114a-12,114a-13
t. -ı	114a-9,114a-11
tasarruf	Ar. Sahip ve malik olma
t. -ın	112a-3

taş	Taş
t.	144b-6,153a-4,153a-4
t. at-	153a-4
t. -ı	146b-2
taş-	Taşmak
t. -ar	151b-10
taşra	Dişarı
t.	121a-13
tat-	Tatmak
t. -mayalar	112b-8
tavâf	Ar. Ziyaret , tavaf
t.	147a-9,153a-4
t. kıl-	147a-9,153a-4
tavar	Davar , mal
t.	119a-8
t. -ı	144b-9,144b-10
t. -ı birile	144b-10
t. -laruñuz	119a-6
t. -laruñuza	117a-1,119a-8/9
tedbîr	Ar. Tedbir
t.	119a-3,154a-1
t. kıl-	119a-3
t. it-	154a-1
t. in	114b-9
t. in kıl-	114b-9

ten	Frs. Gövde , beden
t. -de	120b-1,
t. -in	117a-9,144a-9
t. -leriñüz	112a-1
t. -lerinden	114a-9,114b-6
Tersā	Frs. Hıristiyan
t. idi	151a-9
tesbīh	Ar. Allahı noksan sıfatlardan tenzih etme
t.	154b-4
t. it-	154b-4
tevbe	Ar. Tövbe
t.	118a-9
t. kıl-	118a-9
tevhīd	Ar. Allahın birliğine inanma
t.	143b-6
t. -üme	115b-9
Tihāme	Ar. Yer adı
t.	147a-10,147a-10
tiz	Frs. Tez , çabuk
t.	111b-10,111b-10,114b-4,114b-4, 114b-6,114b-7,114b-7,143b-8, 143b-11,144a-7,145a-3,145a-4, 146a-5,152a-13
t. ol-	145a-3,145a-4,146a-5,152a-13

toğ-	Doğmak	
t. -ar		121a-3
t. -ana		120b-4
toğsan	Doksan	
t.		150a-11
toğsan iki	Doksan iki	
t.		150b-7
toğsan toğuz	Doksan dokuz	
t.		114a-5
toğdur-	Doldurmak	
t. -ur		114a-10
t. -dılar		147a-2
ton	Örtü , giyecek	
t. -um		151a-5
t. um birile		151a-5
toprak	Toprak	
t.		114a-1,114a-2,119b-3
t. kıl-		114a-1
t. mısayduk		113b-12,114a-2
toz	Toz	
t.		119b-3
Tūr	Ar. Tur dağı	
t. -a		113b-1
Tūr+1 Sīnā	Ar. Sina dağı	
t.		145b-11,149b-13

turşı	Frs. Ekşi , turşu	
t.		118b-2
t. kıl-		118b-2
turvan	Turfan	
t. -dadur		148a-6
Tuvā	Ar. Yer ismi	
t. -dur		115b-7

U

u	Frs. Ve
u.	114b-4
uc	Uç
u. -1	112b-10
u. -ında	143a-10
uçmağ	bkz. uçmak
uçmak	Cennet
u.	111b-2,113a-8,117a-3,117a-10,120a-13, 145a-4,149a-11,149b-10
u. -a	113a-5,114b-5,114b-7,117a-3,149a-11.
Ufıķı'l-Mübīn	Ar. Açık ufuklar
u.	121a-3
'ukūbet	Ar. Ceza , felaket , azap
u.	116a-13
u. kıl-	116a-13
u. -i	151b-6
ulaşdur-	Ulaştırmak
u. -ur	114b-7,114b-8
ulu	Ulu
u.	111b-3,111b-4,116a-5,116a-11, 116a-12,117a-2,121a-2,145a-3, 152b-12.
u. -ları	116b-5.
ulula -	Ululamak , yüceltmek
u. -mak	111b-7

ur-	Vurmak	
	u. -dı	147a-13
	u. -dukda	144a-4
urgan	Kalın ip , ince halat	
	u.	154a-3
'usrān	Ar. Zorlukla	
	u.	149a-2
utan-	Utanmak	
	u. -dı	148a-13
'Utārid	Ar. Güneşe en yakın olan gezegen	
	u.	120b-5
'Utbe	Ar. Şahıs adı	
	u.	118b-10,118b-10
'Utbebin Ebū Leheb	Ar. Şahıs adı	
	u. -e	118b-9
uy-	Uymak	
	u. -anlar	118a-1
	u. -maklık	113b-9
uyı-	bkz.	uyumak
uyu-	Uyumak	
	u. -dun̄	146b-9
	u. -dı	147a-2,154a-4
	u. -riken	154a-3
uykı	bkz.	uyku
uyku	Uyku	
	u. -yı	112a-1
	u. -ya	147a-9
	u. -ya var-	147a-9
uzun	Uzun	
	u.	112b-5

Ü

Übeyy bin Ka'b	Ar. Şahıs adı
ü.	111b-1,117b-7,119b-7,143a-8, 145a-7,148b-6,149b-7,150b-8, 152b-7,154b-12
üç	Üç
üç.	145a-10,147b-5,148a-12,148a-12, 150a-9,153a-5,153a-6
üçüncü	Üçüncü
ü.	151a-2
üç yüz altmış	Uç yüz altmış
ü.	112b-6
üç yüz bin	Uç yüz bin
ü.	146b-10/11
üç yüz on	Uç yüz on
ü. -dur	143a-8
üç yüz toksan yidi	Uç yüz doksan yedi
ü. -dür	154b-12
üküş	Çok , fazla
ü.	114a-6,114a-8,116b-10,119b-3, 147b-6,147b-7,152a-12
ü. kıl-	116b-10
üleştür-	Bölüştürmek
ü. -düm	112a-4

Ümeyye bin Halef

Ar. Şahıs adı

ü. 117b-11

ümme

Ar. Aynı dine inanan topluluk

ü. -e 153b-1,154a-11

ü. -üm 153b-4

ü. -üne 149b-3,153b-9

ü. -i 153b-3

ü. -ine 154a-12,154b-1

ü. -ler 147b-6,153a-13,153b-3

ü. -ler birile 147b-6

ü. -lerüne 147b-9

ü. -leri 153b-2

ümid

Frs. Ümit

ü. 149a-12

ü. -dür 149a-4

ü. -üñi 149b-3

Ümmi Mektûm

Ar. Şahıs adı

ü. 117b-10,117b-12.

ü. -a 118a-11,

Ümmühānī

Ar. Şahıs adı -Hz. Muhammedin kızı-

ü. 146a-1

ün

Ses

ü. 115a-13

ür-

Uflemek

ü. -e 112a-12,114b-4,115a-1,115a-3,

ü. -eler 115a-13

	ü. -ücek	115a-2
	ü. -mez	153a-12
	ü. -mek	115a-3
	ü. -meke	146b-11
üst	Üst	
	ü. -inde	111b-12,112b-3,116b-10
üzer	Üzer	
	ü. -üme	121a-9
	ü. -ine	116b-13,150a-8,150a-8,153a-11,154a-8,154a-9
	ü. -inedür	150b-11
	ü. -inde	146b-9,147a-10,147a-10,147a-12,
	ü. -ünüzde	112a-4
üzre	Uzerine	
	ü.	112b-2,116a-2,116b-10
	ü. -dür	147b-5
üzül-	Kesilmek	
	ü. -medin	119a-9
üzüm	Üzüm	
	ü.	119a-5
	ü. -ler	113a-5

va'de	Ar. Söz verme , vaat
v.	143b-6,149a-4,149a-10
v. kıll-	149a-4/5,149a-10
v. -sin	143b-11
v. -sine	143b-7
vaḥy	Ar. Vahiy
v.	114b-10,150b-12
v. getir-	114b-10
v. -den	149b-2
va'id	Ar. Vaat etme
v.	111b-10
vaḳt	Ar. Vakit
v.	148a-4,149a-13,150a-13,154b-7
v. birile	154b-7
v. -de	153a-11
v. -idür	145a-10
v. -in	117a-2
v. -inde	145b-3,145b-4
var	Var
v.	116a-1,118a-6,120b-1,120b-1,120b-1, 146a-13,146b-1,153a-3,153a-9,153a-10.
v. -dur	144b-12
v. -ıdı	120a-7,144a-13,144b-9,144b-9,
v. -ise	113a-12,144b-1,148a-2
var-	Varmak
v. -ur	120a-7,150b-13
v. -dı	116a-4,145b-7,146a-7,147a-1, 147a-4,147a-5,147a-9,151a-13, 152a-2,
v. -dılar	147a-10,154a-1
v. -gıl	114a-3,115b-8,115b-12,151a-11
v. -sa	150a-9,152a-1
v. -a	119a-5,121a-6

v. -ınca		112b-1,120b-10
v. -duklarında		146b-12
v. -mişduñ		146b-5,146b-6,146b-8
Varaka	Ar.	Şahıs adı
v.		151a-8,151a-10,151a-13
v. -ya		151a-13,151b-3
Varaka bin nevfel	Ar.	Şahıs adı
v.		147a-10
v. birile		147a-10
v. -e		151a-3
ve	Ve	
v.		111a-13,111a-13,111b-6,111b-10, 111b-12,111b-13,112a-1,112a-1, 112a-2,112a-3,112a-4,112a-4, 112a-5,112a-6,112a-8,112a-11, 112b-2,112b-7,112b-8,112b-12, 112b-12,113a-5,113a-5,113a-6, 113a-8,113a-11,113a-11,113a-13, 113b-3,113b-6,113b-10,114a-1, 114a-6,114a-7,114a-10,114a-12, 114a-13,114b-4,114b-5,114b-5, 114b-8,114b-9,114b-9,114b-9, 114b-10,114b-10,114b-13,115a-2, 115a-2,115a-6,115a-6,115a-9, 115b-2,115b-3,115b-3,115b-3, 115b-10,116a-2,116a-12,116b-1, 116b-7,116b-8,116b-8,116b-12, 116b-13,117a-1,117a-3,117a-7, 117a-12,117b-6,117b-6,117b-9, 117b-11,117b-11,117b-12,118a-4, 118a-8,118a-10,118a-11,118b-5, 118b-9,118b-13,119a-3,119a-3, 119a-6,119a-6,119a-6,119a-7, 119a-7,119a-8,119a-8,119a-8, 119a-11,119a-12,119a-12,119b-4

119b-6, 119b-7, 119b-13, 120a-11,
120b-1, 120b-5, 121a-1, 121a-2,
121a-10, 121a-11, 143a-7, 143a-7,
143a-9, 143a-12, 143a-12, 143a-13,
143b-1, 143b-5, 143b-9, 143b-10,
143b-10, 143b-12, 144a-1, 144a-6,
144a-6, 144b-9, 145a-3, 145a-3,
145a-6, 145a-6, 145a-9, 145a-12,
145b-2, 145b-4, 145b-5, 145b-5,
145b-6, 145b-7, 145b-10, 146a-6,
146a-6, 146a-6, 146a-10, 146a-11, 146a-13,
146b-1, 146b-2, 146b-2,
146b-3, 146b-5, 146b-7, 146b-9,
146b-11, 146b-13, 147a-1, 147a-2,
147a-3, 147a-11, 147a-13, 147b-1,
147b-2, 147b-3, 147b-4, 147b-5,
147b-5, 147b-5, 147b-6, 147b-6,
147b-7, 147b-9, 147b-10, 147b-11,
147b-12, 147b-13, 148a-1, 148a-12,
148b-2, 148b-5, 148b-5, 148b-9,
148b-11, 148b-12, 148b-12, 148b-13,
149a-1, 149a-1, 149a-2, 149a-2,
149a-7, 149a-9, 149a-9, 149a-10,
149a-11, 149b-1, 149b-1, 149b-1,
149b-2, 149b-3, 149b-6, 149b-6,
149b-9, 149b-11, 150a-1, 150a-4,
150a-4, 150a-5, 150a-6, 150a-7,
150a-8, 150a-8, 150a-8, 150a-9,
150a-10, 150a-10, 150a-13, 150b-7
150b-7, 151a-7, 151a-7, 151a-12,
151b-1, 151b-4, 151b-8, 152a-6,
152b-4, 152b-6, 152b-6, 152b-11,
153a-1, 153a-1, 153a-3, 153a-7,
153a-8, 153a-10, 153a-11, 153b-11,
153b-12, 153b-12, 154a-4, 154a-5,
154a-6, 154a-7, 154a-8, 154a-9,
154a-10, 154a-10, 154a-12, 154a-13,
154a-13, 154b-4, 154b-6, 154b-8,
154b-8, 154b-11, 154b-11

vech		Ar. Yüz
	v.	147b-5
veḍduhā		Ar. Sure ismi
	v.	149b-4
Veheb bin Münebbeh		Ar. Şahıs adı
	v.	121a-11/12,153-10
veḳıyye		Ar. Ağırlık ölçüsü
	v.	144a-11
velākin		Ar. Fakat
	v.	144b-9,145a-2,145a-2
Velid bin Mugire		Ar. Şahıs adı
	v. -dür	143b-10
veya		Veya
	v.	148a-12
vidā'		Ar. Allaha ısmarlamak , veda
	v.	145b-10,146a-2
	v. -mı	145b-8
	v. kııl-	145b-10,146a-2
	v.mıkııl-	145b-8
vir-		Vermek
	v.-ürəm	144b-8
	v.-ür	112a-5,144a-8,154a-12
	v. -düm	116b-8,116b-9,145b-12,146a-12
	v. -di	144b-10,144b-12,146a-4,146a-11, 147a-5,147a-8,147b-8,147b-8, 148a-7,148a-10,151a-10,153b-1, 153b-4,154a-12,154b-1,
	v. -diler	153b-10,154a-3
	v. -miş	113b-2
	v. -iserdür	146a-10
	v. -elüm	154a-3
	v.	148a-7
	v.-gil	118b-5,148b-1,149b-1
	v.-ün	148a-2
	v. -se	143b-4,145a-1,145a-1,145a-4
	v. -em	145a-10

v.-esin	117a-12
v. -e	114a-3,114a-7,119b-8,143a-9, 143b-7,145a-5,145a-5,146a-5, 149b-8.
v. -eler	120a-10
v. -üp	147b-13
v. -mişdi	153b-13
v. -ürsen̄	144b-8
v. -meye	151a-7
v. -mek	147b-4
v. -mek birile	147b-4
v. -meke	120a-3
viribi-	Göndermek
v. -düm	117b-2,146b-10
v. -di	118a-3,121a-12,144a-12, 144b-12,145a-12,152a-4, 153b-8
v.-yem	112a-11,112a-11
virici	Verici
v. -sen̄	151a-8
virül-	Verilmek
v. -e	154b-3
vitir	Ar. Tek ve yalnız olan
v.-dür	153a-4
v. -i	153a-4
vur -	Vurmak
v. -duğun	152b-1/2
v. -urduñuz	152a-12

Y

yā

Ar. Ey

y- 113a-10,115a-2,115b-2,115b-3,
115b-3,115b-3,115b-5,115b-8,
115b-13,116a-7,116b-6,117a-11,
117b-4,117a-12,117b-1,118a-3,
118a-8,144b-7,145a-13,145b-5,
145b-8,146a-6,146a-9,146a-12,
146b-3,146b-5,147b-3,147b-7,
148a+5,148a-7,148a-13,148b-8,
148b-9,151a-6,151b-3,151b-11,
151b-12,152a-3,152a-6,152b-3,
152b-11,152b-8

ya

Frs. Yahut , veya

y- 148a-1,148b-1,148b-1,150b-1

yā Rabbi

Ey Rabbim

y- 120a-9

yād

Frs. Anna , hatırlama

y- 112a-9,112a-12,113a-9,114a-9,
115a-1,120b-2,120b-6,121a-7,
146a-11,149a-7,150a-3,

y. kıl- 112a-12,113a-9,114a-9,115a-1,
120b-2,120b-6,121a-7,146a-11,
149a-7,150a-3

yağ

Yağ

y. -i 119a-6

y. -ın 149b-11

yağmur

Yağmur

y. 112a-7,119a-5

y. birile 119a-5

y. -a 114b-10

yak-

Yakmak

y. -arsız 119a-6

yaķin		Yakın
y.		113b-10,149a-4,152b-4
y. ol-		152b-4
yaķınlık		Yakınlık
y.		149b-8
y. bul-		149b-8
yalan		Yalan
y.		112b-12,113a-8,143b-11,144a-6, 150b-3.
y. kıl-		143b-11,144a-6,150b-3
yalancı		Yalancı
y.		112b-12,116a-9,152a-6,152a-10.
yalın		Alev
y. -1		144b-5
yan		Yan
y.-a		121a-3,145b-8,147a-6,147a-8
y.-ina		152a-1,
y.-ında		113b-5
yan-		Yanmak
y. -aridi		152a-4
yandur-		Yakmak
y. -urlar		149b-11
ya'ni		Ar. Yani
y.		111b-11,112a-7,113b-4,113b-9, 113b-11,113b-12,114b-9,115a-13, 116b-9,117a-2,117a-8,117b-4, 118a-10,119a-10,119b-12,143b-3, 143b-4,143b-8,144a-5,145a-1, 146a-11,146a-13,148b-2,149b-13, 150a-2,150a-5,150a-13,151b-8.
yar-		Yarmak
y. -dılar		147a-1
yara-		Yaramak
y. -maz		147a-1

yarad-	bkz.	yarat-
yaradıcı		Yaratıcı
	y.	113a-11,113a-11
yārān		Dostlar
	y. -lar	149a-9
	y. -lar birile	147b-6
	y. -laruñ	147b-6
	y. -ları	147b-6
yarat-		Yaratmak
	y. -ur	113b-7
	y. -dum	112b-3,116b-6,116b-8,116b-10, 117a-1,150a-3
	y. -dı	116b-11,116b-11,118b-11,118b-11, 150b-10,150b-10
	y. -duki	143a-13
	y. -mıſdı	121a-3
	y. -maduk	111b-13
yaratıl-		Yaratılmak
	y. -madı	150a-5
yardım		Yardım
	y.	152b-2
yarlağan-		Bağışlanmak
	y. -mak	154b-13
yarlığa -		Affetmek , bağışlamak
	y. -ya	150a-11
yaruk		Yarık , çatlak
	y. -ı	116b-7
yaş		Yaş , sin
	y.	146a-9
	y. -ına	150a-9,150a-11
	y. -ında	150a-10
	y. -ları	113a-6
yatur-		Yatırmak
	y. -dı	146a-1

yavlaq		Çok , pek , gayet
y.		120a-2
yavu		Kaybolmuş
y.		146b-5,146b-5,146b-7,147a-1
y. var-		146b-5,146b-5/6,146b-7/8,147a-1
yavuz		Kötü
y.		133a-8,117a-4,117a-5
yay-		Yaymak
y. -dı		116b-11
y. -madı		116b-11
yay		Yay
y. -ı		114a-11
yaz-		Yazmak
y.-ar		150a-9
y.- arlar		150a-8
y. -maq		151b-6
yazdur-		Yazdırmak
y.-duq		113a-1
y.-maya		150a-11
yazıcı		Yazıcı
y.-lar		118b-8
yazıl-		Yazılmak
y.-maz		150a-8,150a-8
yazılı		Yazılı
y. -ı		118b-5
yazıq		Günah
y.-dan		113b-10
yemişlü		Yemişli
y.-dür		150a-1
yetim		Ar. Yetim
y.		146a-12,146b-1,147b-8,147b-9,147b-12.
y. -idün		147b-8
y. -i		147b-11,147b-11
y. -e		147b-10
y. -leri		147b-7

yığı-		Men etmek , alıkoymak , engel olmak
	y. -ar	151b-12
	y. -aradı	151b-13
	y. -maduk	145b-5
yıglin-		Men edilmek
	y. -masa	152a-8
yık-		Yıkmak
	y. -alar	120a-11
yıl		Sene , yıl
	y.	112b-6,112b-6,115a-3,116b-2, 116b-10,146b-6,153b-6,153b-9, 154b-5
	y. -da	153b-4
	y. -dan	146b-6
	y. -ı	112b-6
	y. -ı birile	112b-6
	y. -ınca	112b-7
yılduz		Yıldız
	y.	120b-2,120b-4
	y. için	120b-2/3
	y. -lar	114b-4,119b-10
	y. -lara	120b-5
yıllık		Yıllık
	y.	146b-11
yırtıl-		Yırtılmak
	y. -mış	115b-3
yi-		Yemek
	y. -rsiz	119a-5,119a-6
	y. -gil	148a-6
	y. -ye	119a-6,148a-11
	y. -esi	116b-12,116b-13
	y. -mez	118b-13
	y. -memiş	145b-7
	y. -meke	149b-9

yidi	Yedi	
y.		112a-4,147a-9,153a-4,153a-4 153a-4,153a-4
	y. -dür	153a-5
yidi yüz elli üç	Yedi yüz elli üç	
y.	-dür	114a-6
yigirmi altı	Yirmi altı	
y.		148b-5
yigirmi bir	Yirmi bir	
y.		143a-7
yigirmi tokuz	Yirmi dokuz	
y.		119b-6
yigirmi yidi	Yirmi yedi	
y.		153a-6
yigirmi yidinci	Yirmi yedinci	
y.		153a-2,153a-5
yigrek	Daha iyi	
y.		120a-6,153b-5,154a-13,154b-2,
y.	-dür	153a-12,153b-1,153b-9
yil	Rüzgar	
y.		112a-6,115a-11
y.	birile	112a-6
yimis	Yemis	
y.	-i	149b-10
y.	-ler	119a-7,119a-8
yine	Yine	
y.		147a-3,148a-8,148a-9,158a-9
yir	Yer	
y.		112a-4,112a-11,112b-2,114b+9, 115a-8,115a-10,115b-2,116b-13 119b-12,146a-12,146b-3, 153a-4,154b-6
y.	vir-	146a-12
y.	-i	111b-11,116b-10,116b-11
y.	-e	119b-11,152b-13
y.	-de	147a-4,147a-6,148b-12,152b-4,
y.	-den	116b-12,119a-4
y.	-üñi	146a-7

	y. -i	115a-9,115b-2,117a-7,117a-10
	y. -idür	112b-4
	y. -ine	112a-13
	y. -ler	152b-13,112b-9,115b-4,118a-7
	y. -leri	111b-13,113a-11,116b-11
yitmiş	Yetmiş	
	y.	143a-7
yitmiş dört	Yetmiş dört	
	y.	154b-11
yiv	Küçük yarık	
	y. -i	147a-3
yög	Yok	
	y.	112b-10,116a-12,116b-7,116b-7, 117b-1,119b-12,144b-13,151b-6, 152b-3
	y. -dur	113a-4
	y. ol-	119b-12
	y. e-ini	120a-6
	y. -mişsa	151b-7
yögsul	bkz.	yoksul
yögsulluk	Yoksulluk	
	y. -a	149a-10
yohsul	bkz.	yoksul
yok	bkz.	yog
yöksul	Yöksul	
	y.	144b-1
	y. ı	148a-1
	y. lara	118b-3,144a-8
	y. ıduñ	147b-3,147b-3
yol	Yol	
	y.	121a-10,121b-8,146b-5
	y. -dur	146b-11
	y. -ı	121a-8
	y. -a	146b-11,147b-1

y. -dan	146b-10,147a-12
y. -ını	118b-12
y. -in	115b-11,121a-11,143b-12, 146b-12,146b-13.
y. ina	112b-3,154a-3
y. -larında	120b-3
yonca	Yonca
y.	119a-6
yön	Yön
y. -in	113a-4,145b-8
y. -inden	111b-5
yöre	Yöre
y. -sinde	113b-1
yu-	Yıkamak
y. -dılar	147a-2
yukar gel -	Yukarı gelmek
y.	121a-3
yukaru	Yukarı
y.	116b-7,118b-5
yular	Yular
y.-ını	146b-11,147a-12
y.-in	147b-1
yum-	Yummak
y. -up	153b-6
yumşak	Yumşak
y.	148a-1,148b-1
Yūga 'bin Nūn	Ar. Şahıs adı
y.	153b-7
yügür-	Koşmak
y. -ürler	120b-3
yük	Yük
y.	148b-10
yüksek	Yüksek
y.	118b-6,143b-11
y. hıl-	143b-11

yün̄	Yün	
yüri-	y. -inden	146a-7
yürü-	bkz.	yüru
	Yürümek	
	y. -r	119b-12
	y. -rler	120b-3
	y. -ye	119b-11
yürüd-	Yürütmek	
	y. -ürim	115a-9
	y. -e	112b-2
yüsrā	Ar. Kolaylıkla	
	y.	143b-7
yüsrān	Ar. Kolaylıkla	
	vy.	149a-2,149a-8
yüz	Yüz , çehre	
	y.	119a-2
	y. -ün̄	118a-4,118b-2
	y. -i	115b-2,150a-4
	y. -ini	152a-6,152b-4
	y. -iñ	117b-9,118a-2
	y. -ine	115a-10,120a-7
	y. -inde	115a-8,154b-6
	y. -ler	119b-1,119b-3
	y. -leri	114b-4
yüz	Yüz -sayı-	
	y.	144a-11,149b-9
yüz dört	Yüz dört	
	y.	121a-12
yüz elli dört	Yüz elli dört	
	y.	148b-6,149b-6/7
yüz kırk	Yüz kırk	
	y.	119b-6

yüz on iki

Yüz on iki

y. -dür

152b-7

yüz otuz üç

Yüz otuz üç

y.

117b-6

yüz seksen

Yüz seksen

y.

111a-13

yüz yetmiş iki

Yüz yetmiş iki

y.

145a-6/7

Z

zāhid	Ar. Din adamı
z.	154a-11
zahmet	Ar. Zahmet
z.	154a-2
z. vir-	154a-2
zā'if	Ar. Zayıf , güçsüz
z.	144b-1,150a-5
z.-idi	144b-11
z. ol-	150a-5/6
z. -lere	151a-7
zamān	Ar. Zaman
z. -dan	147a-7
zārı	Frs. Ağlayıp sızlama
z.	147a-9,154a-7
z. kıl-	147a-9,154a-7
zāyi'	Ar. Kaybolan
z.	149b-10
z. ol-	149b-10
zebānī	Ar. Cehennem işlerine memur edilen
z. -ler	113a-2,152a-10,152b-11,152b-2/3.
z. -leri	144a-4,152a-13.
z. -lere	152a-9.

Zekeriya	Ar. Şahıs adı -Zekeriya Peygamber-
z.	153b-7
zelzeli	Ar. Zelzele
z. -sinden	119b-12
Zeyd	Ar. Şahıs adı
z.	118a-7
zeytūn	Ar. Zeytin
z.	119a-6,149b-10
zıkr	Ar. Anma , zikretme
z.	153a-8
z. it-	153a-8
ziyān	Ar. Ziyān , zarar
z.	115a-13
z.kıl-	115a-13
Zuhāl	Ar. Müşteriden sonra gelen altıncı gezegen
z.	120b-5
zulm	Ar. Zulüm , eziyet
z.	147b-10
Zühre	Ar. Güneşin altıncı gezegeni, Çoban yıldızı
z.	120b-5
Zülkarneyn	Ar. İskender'e verilen lakap
z.	145a-9